

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

UNESCOS framstilling av indigeniteter, religiøsiteter og religion

En dokumentanalyse av UNESCOs nettside av verdensarvstedet *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*.

Tiril Othelie Ottesen

Masteroppgave i religionsvitenskap ... REL-3980 ... Mai 2021

Abstract

This thesis explores how UNESCO presents indigeneities, religiosities and religion on their webpage of one of their world heritage sites, the Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán. It analyses how and in which degree indigeneities, religiosities and religion are presented, produced and contextualized on this webpage and on related UNESCO webpages. My readings of these webpages are done in the light of UNESCO as a global organization, operating in a global context. I have executed a document analysis and explored my topic heuristically. I have looked for presentations of words, phrases, pictures, videos, and other framings that relate objects or graphic artefacts to my analytical concepts. In this process, new questions have come up and directed my search in more particular ways. I have tried to stay open to the content of UNESCO's presentations, to let the material speak on its own as far as possible to my analytical concepts. This approach discloses three aspects of UNESCO's presentations of indigeneities, religiosities and religion: that they come across (1) as representations of values, traditions, peoples and objects belonging to the local heritage site, (2) as distinctive categories of value within world heritage, which humans have a responsibility to preserve, and (3) as resources for UNESCO's global system and world heritage categorization.

Keywords: UNESCO; world heritage; indigeneities; religiosities; religion; Mexico; Oaxaca; Monte Albán

Forord

Det er stort å ha kommet så langt i studieløpet at jeg får gjennomført en mastergrad, til tross for at det har vært mye arbeid. En stor takk til min veileder Bjørn Ola Tafjord for gode samtaler og innspill underveis, for å ha lest gjennom alt for mye kladd, for å stille spørsmål ved ting ved oppgaven som jeg i ettertid har innsett har vært på ville veier, og helt fram til slutten, forsikret meg om at oppgaven har vært overkommelig. Sluttresultatet er imidlertid mitt ansvar, så det er bare jeg som kan klandres for svakheter og mangler oppgaven måtte ha.

I tillegg til mine gode, gamle venner som alltid vil være der, vil jeg også takke alle venner jeg har fått underveis i studieløpet ved UiT. Det er det studietiden egentlig handler om. En særlig takk til Henriette, Kaja og Zyrian – for en æra det var å bo i «Lurvehuset» med dere. Også takk til Silje som siden våre to måneder i Spania sammen tredjeårspraksisen, har vært en stor motivator når det gjelder skolearbeid, også for at vi har sittet sammen og jobbet de siste ukene av masteren min.

Det har blitt mange sene kvelder for å bli ferdig med masteren. Særlig fordi Covid-19 har gjort at de fleste månedene har vært preget av hjemmekontor. Derfor vil jeg takke Rebecca som har bodd med en skolearbeid-Tiril i ett år. Ditt vennskap er uvurderlig. Også takk til Fredrik for din tålmodighet, din støtte i hverdagen og for fast fredagspizza.

Jeg vil også takke familien min, mamma og pappa for å alltid være der, høre på og komme med råd. Takk til Petter, for å være den smarte og fornuftige av oss, og alltid banet vei. Og til sist, min månedsgamle lille venn, Isak, nå som masteren er ferdig, skal du få masse tid med gudmor.

Innholdsfortegnelse

1	Tema og avgrensning	1
1.1	Teoretiske og metodiske perspektiver	4
1.2	Oppgaven og arbeidets struktur og utvalg	8
1.3	UNESCO	10
1.3.1	UNESCOS verdensarvliste	10
1.3.2	Kriterier	11
1.3.3	UNESCO: verdensarvsteder i Mexico	12
2	Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán	13
2.1	Utforming og navigering på siden	13
2.2	Beskrivelse av innhold.....	15
3	UNESCOS framstillingsprosess av «religiøsiteter» og «religion»	35
4	UNESCOS framstillingsprosess av «indigeniteter»	45
5	Verdensarvstedet i ulike kontekster	53
5.1	Global kontekst: UNESCO som kontaktpunkt, normbærende aktør og framsteller ..	53
5.2	Fra universelle til lokale verdier	54
5.3	Lokal kontekst: Indigeniteter, historisk kontekst, utfordringer og religion.....	57
6	UNESCOS framstilling av indigeniteter, religiøsiteter og religion	63
6.1	Framstillingen av indigeniteter, religiøsiteter og religion på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden	63
6.2	Framstillingen av indigeniteter, religiøsiteter og religion gjennom UNESCOs tematiske arbeid.....	71
6.3	Verdensarvkriteriene på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden sett i lys av UNESCO som global aktør og organ for verdensarvsteder	76
7	Konkluderende bemerkelser.....	83
	Referanseliste	87
	Figurliste.....	92

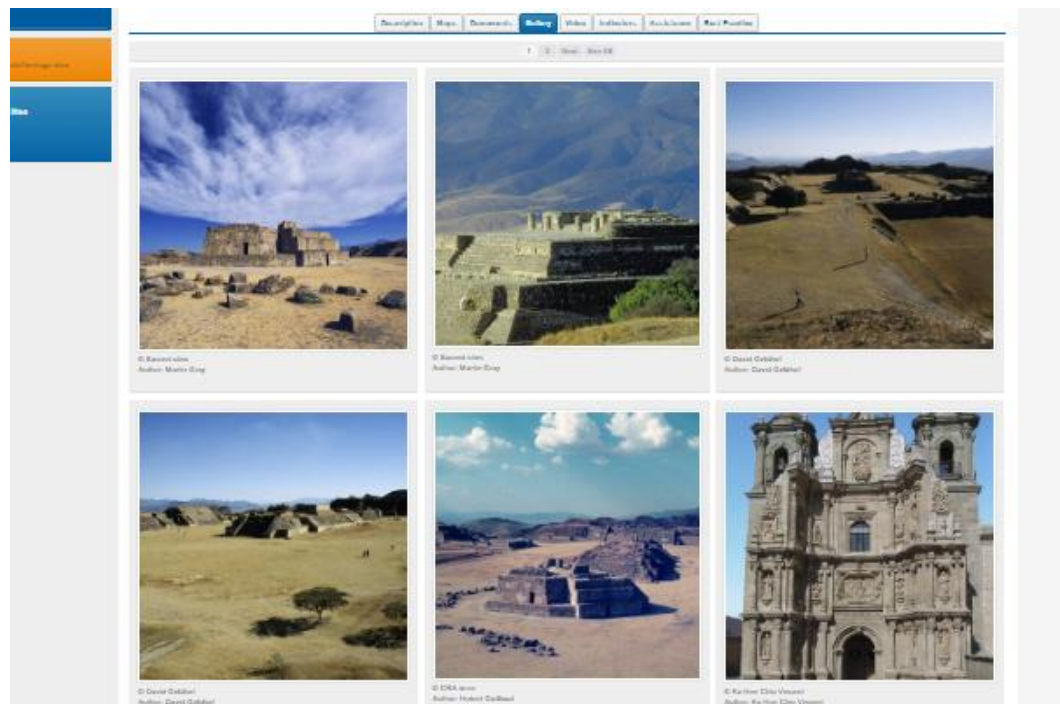
1 Tema og avgrensning

Denne oppgaven tar for seg UNESCO som en global aktør og et organ for verdensarvsteder, og hvordan de spesifikt knyttet til UNESCO-nettsiden til verdensarvstedet *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*, fremstiller «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion». For å undersøke dette har jeg gått heuristisk til verks ved hjelp av en dokumentanalyse gjennomført våsemesteret 2021, der jeg har sett på hvordan UNESCOs representasjon av ulike objekter på siden kan assosieres med de analytiske begrepene «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion». UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-nettside representerer verdensarvstedet i sin helhet, som består av to nærliggende steder; det arkeologiske stedet Monte Albán på den ene siden, og Oaxacas historiske senter på den andre.

Bildet nedenfor er et skjermbilde av UNESCOs Oaxaca og Monte Albán «gallery»-side. Øverst ser man bygninger og landskap fra Monte Albán der noen av disse har underteksten «Sacred Site».¹ Noen bilder under er fra kolonial tid med spansk arkitektur og katolske kirker. Under står det fotografen av de ulike bildene, uten videre forklaring. Lesere av nettsiden vil kanskje skjønne bare med å se på bildet av en kirke hva denne bygningen er, men på bygningsbildene fra Monte Albán er det vanskeligere å si uten bakgrunnskunnskap.

---

¹ Begreper som «Sacred site» hentet fra nettsidene og andre lengre siteringer som er brukt, vil hovedsakelig stå på sitt originalspråk i oppgaven. I noen tilfeller vil det forekomme oversettelser fra engelsk til norsk, men siden jeg ønsker at materialet i størst grad skal tale selv, er mye sitert på engelsk, da jeg regner med at leseren av min oppgave forstår engelsk. I tilfeller der det forekommer spanske ord og uttrykk, vil disse i tillegg stå med egne oversettelser til norsk gjort av meg.

Figur 1.1 Oaxaca og Monte Albán. Skjerm bilde tatt 23.03.2021. fra UNESCO (u.å. g).²

Objekter som vist på skjerm bildet ovenfor med bilder og begreper som «sacred site» er eksempler på framstillinger jeg skal se på i denne oppgaven. UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-nettside er inndelt i ulike faner, der noen faner har mye tekst og beskriver stedet. Andre faner igjen, er det den amerikanske antropologen Matthew Hull kaller *graphic artefacts* der de grafiske og visuelle elementene er viktigere enn de skriftlige (Asdal og Reinertsen, 2020, s. 93).³ Bruk av slike *graphic artefacts* er som vist i eksemplet ovenfor fra Oaxaca og Monte Albán-nettsidens «gallery»-fane.

Religionsviteren Ingvild Jensen Haldorsen (2018) gjennomførte et lignende prosjekt der hun så på framstillinger av «indigeniteter» og «religiøsiteter» på museer i Ecuador. Haldorsen (2018, s. 13) forklarer en dobbel betydning begrepet *framstilling* kan ha, som måten noe presenteres eller framstilles gjennom en form for media, men også om de prosessene som ligger til grunn for skapelsen av det som framstilles. I denne oppgaven, har jeg valgt å

---

² Bilder i oppgaven er skjerm bilder fra ulike nettsider til bruk som støtte for den gjennomførte dokumentanalysen.

³ Mer om dokumentanalyse og *graphic artefacts* side 5.

adoptere disse formene for framstillinger. Den første framstillingsmåten, er i dette tilfellet framstillingen av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden, som blir sett på gjennom en analytisk nærlesing av nettsiden. Den andre framstillingsmåten, vil i dette tilfellet være de prosessene bak den direkte framstillingen på nettsiden, som blir sett på gjennom en blanding av fjernlesing og nærlesing av ulike UNESCO-nettsider og dokumenter. Dette innebærer det arbeidet og de kategoriseringene UNESCO har lagt til grunn med tanke på «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion». I tillegg til disse to måtene, vil jeg i denne oppgaven nevne en tredje betydning begrepet *framstilling* kan ha, og det er i sammenheng med mottakeren av den direkte framstillingen på UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-nettsiden. En tekst, eller nettside, har alltid en avsender og en mottaker. UNESCO som global aktør er avsenderen, men mottakeren kan være hvem som helst, i og med at nettsiden er tilgjengelig for «alle». Det vil være like mange framstillinger som det er lesere med egne tolkninger. I dette tilfellet vil derfor den tredje framstillingsmåten være tolkningen av nettsiden i lys av mitt og oppgavens søkelys.

Denne tredje framstillingsmåten, «framstillingen for mottakeren», viser hvordan arbeider aldri er nøytrale. Selv om målet er å være så objektiv som jeg kan, vil framstillingen være farget av den konteksten og de begrepene som ligger til grunn for mitt arbeid og min lesning av nettsiden. Det er derfor viktig for meg å påpeke at oppgavens funn vil være mine tolkninger av hvordan «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» framstilles på nettsiden, og at det jeg kommer fram til vil forklare «slik ser jeg det» framfor å konstatere «slik er det».

Problemstillingen har blitt utformet til å se slik ut:

På hvilken måte, og i hvilken grad, blir «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» framstilt på UNESCOs verdensarv-nettside *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*?

Som vist ovenfor, vil denne framstillingen vises gjennom slik jeg finner den på UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-nettside, hvordan objekter framstilles som «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion». I tillegg vil framstillingsprosessene bak hvordan de blir framstilt på nettsiden, vises gjennom UNESCOs arbeid med «indigeniteter» på den ene siden, og «religiøsiteter» og «religion» på den andre siden. Jeg ønsker ikke å definere disse ordene på forhånd, for å holde kategoriseringene, framstillingen og oppgaven mest mulig åpen. På bakgrunn av dette ønsker jeg at materialet som ses på, fyller disse begrepene med innhold

selv. Disse framstillingsprosessene er det religionsviteren Bjørn Ola Tafjord (2018, s. 316) kaller «indigenizing» og «religionizing», som går ut på at man oversetter noe *til* eller *mot* religion. Derfor søker oppgaven å finne svar på *i hvilken grad*, fordi objekter kan oversettes *helt til* eller *delvis mot* «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» (Tafjord, 2018, s. 317). Grunnen til at jeg bruker begge de nærliggende begrepene «religiøsiteter» og «religion» er fordi objekter gjennom religioniseringsprosessen kan framstilles som enten det ene eller det andre, og jeg ønsker ikke å begrense materialet på forhånd. I det følgende vil dette forklares grundigere under teoretiske og metodiske perspektiver.

1.1 Teoretiske og metodiske perspektiver

Våren 2015 studerte jeg et semester i Oaxaca i Mexico. Derav kommer den lokale interessen for Oaxaca og Monte Albán. Studiet jeg har gått er lektorstudiet med religionsvitenskap som hovedfag, norsk som andrefag og spansk som tilleggsfag. Den opprinnelige planen for masteroppgaven min var å dra tilbake til Mexico på feltarbeid, men som med mange andre, måtte planene endres på grunn av Covid-19. Derfor har arbeidet istedenfor blitt til en dokumentanalyse av UNESCOs nettside knyttet til verdensarvstedet *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*.⁴

Vitenskapssosiologene Kristin Asdal og Hilde Reinertsen (2020, s. 198-199) forklarer at digitalisering av arkiver og museer gjør det mulig å tenke nytt både når det gjelder analysemetoder, men også hvordan dokumenter og annet materiale samles og presenteres for offentligheten. Videre skriver de at slike digitale samlinger gjør at man kan få et overblikk og mulighet til å utforske dokumentene på avstand. Herfra sier Asdal og Reinertsen (2020, s. 199) at man kan zoome inn til enkeltdokumenter, enkeltavsnitt og enkeltord. Slik kan man kombinere fjernelesing og nærlesing. På mange måter er det dette jeg har gjort med UNESCOs nettsider, og særlig den nettsiden jeg i all hovedsak har sett på, *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*.

---

⁴ UNESCO (u.å. g). Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán. Hentet [10.01.21] fra <https://whc.unesco.org/en/list/415/>

Når det kommer til visuell utforming og grafiske elementer, er dette noe man kommer over på UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-side og også i UNESCO sitt digitale nettverk. Asdal og Reinertsen (2020, s. 93) forklarer at utformingen inkluderer sideoppsett, illustrasjoner, fotografier, logobruk, fargebruk og font. For noen typer dokumenter vil de grafiske og visuelle elementene være viktigere enn de skriftlige, som for eksempel kart, skilt eller arkitekttegninger. Slike dokumenttyper finner man på noen av fane-sidene til UNESCO. Her har det derfor en del av analysen gått ut på å se tydeligere de visuelle og grafiske elementene som *må* være med for at dokumentet fyller sin funksjon og oppfyller det Asdal og Reinertsen (2020, s. 93) kaller sjangerforventninger, men som jeg heller vil si – selve kunnskapsinnholdet og -budskapet på siden, samt forventningene til det.

Asdal og Reinertsen (2020, s. 223-224) snakker om betydningen av feltarbeid og hvordan dokumenter kan forstås som et landskap vi beveger oss rundt i for å undersøke noe, eller det feltet som vi ønsker å studere. Videre snakker Asdal og Reinertsen (2020, s. 225-226) om at dokumenter ikke er noe fast og urørlig, men er i bevegelse. Ikke bare er de i bevegelse selv, men de muliggjør også bevegelse av ting og mennesker, og disse kan vi undersøke. Her stiller Asdal og Reinertsen et spørsmål om hvordan verden forandrer seg gjennom slike dokumentbevegelser. Dette er et interessant perspektiv sett ut i fra problemstillingen om hvordan religion blir framstilt. Her kan man spørre seg videre om hvordan denne framstillingen påvirker mennesker og verden. Ikke bare gjennom leseren av de ulike nettsidene, men også knyttet til den globale og lokale konteksten. Asdal og Reinertsen (2020, s. 227) spør også om hvordan dokumenter kan bidra til å skape steder, og hva slags steder som kommer til gjennom dem. Dette er også interessant med tanke på dette prosjektet. Hvordan skaper UNESCO ikke bare et nettverk og et sted å gå til, men også framstillingen av geografiske steder på nettsider, der man kan forflytte seg fra framstillingen av ett sted til et annet.

Aktør-nettverk-teori er en teoritradisjon forklart av Asdal og Reinertsen (2020, s. 228-229). Når denne teorien skal forstå makt, legger man vekt på teknologiene som muliggjør makt og kontroll, gjerne over lange avstander. Slike teknologier kan være dokumenter, preposisjoner og retningslinjer, slik en finner i UNESCOs database. Dokumenter blir i denne sammenhengen også en styringsteknologi, en del av politikkenes teknologier, eller som antropologen Annelise Riles referert av Asdal og Reinertsen (2020, s. 229) forklarer; «kunnskapsgjensstander», ting som kunnskap festes i. Når man undersøker dokumenter som styringsteknologier, undersøker man også dokumenters betydninger og forflytninger.

Ifølge Asdal og Reinertsen (2020, s. 233-234) er det en forbindelse mellom aktør-nettverk-teori og historikeren Michael Foucaults interesse for styringsteknologier. Knyttet opp mot dette problematiseres det også for om noen kan styre over andre uten at disse er med på det. Dette er interessant med tanke på UNESCOs globale strategi og styringsdokumenter til verdensarvstedet, knyttet til det lokale stedet i seg selv og hvordan det fungerer i praksis. Asdal og Reinertsen (2020, s. 234) forklarer at det også er viktig å se på selve innholdet i dokumentet. Altså trenger man analyseredskaper som går utover dokumenter i bevegelse, at de skaper steder og muliggjør forflytning av saker. Dokumenter er også ord og ting, og dette må man også se på. Inspirert av historikerne Peter Becker og William Clark, er det Asdal og Reinertsen (2020, s. 234) kaller demokratiets småverktøy, med på å gjøre små innretninger som virker ubetydelige og hverdagslige til deler av et større og mer komplekst politisk system. Dette er så med på å gi et kontekstuellt, sammenhengende og bredere perspektiv.

Asdal og Reinertsen (2020, s. 239-240) sier at ord og ting henger sammen, og sier at diskursanalysen slik som Foucault anvender den, tar for seg både det «lingvistiske» og «tekstlige», men også det «materielle» og «utenomtekstlige». Foucault referert av Asdal og Reinertsen (2020, s. 240) forklarer at gjennom å analysere diskursene selv, vil tilknytningen mellom «ordene og tingene» brytes opp. Dette vil skape nye regler som former den diskursive praksisen, og forme en ordning av objekter. På denne måten vil arbeidet ta sin egen form og oppgaven vil se annerledes ut enn det den gjorde til å begynne med, der den former de objektene den tar for seg.

En slik framgangsmåte er likt det som det tverrfaglige prosjektet GOVMAT ved UiT kaller for heuristisk metode (GOVMAT, u.å., s. 5). På samme måte som GOVMAT forklarer det, har jeg hatt et heuristisk utgangspunkt i arbeidet med denne oppgaven, der jeg har startet med å se på selve materialet, så utforske UNESCOs større nettverk, og deretter sett på mer bestemte teoretiske begreper som har satt materialet i et spesifikt perspektiv. Med å jobbe slik, har jeg ikke satt arbeidet i bås før jeg har sett på det, men det har blitt til underveis. På denne måten håper jeg at jeg har kunne sett på «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion», og de materialiseringene og effektene av disse med et åpent og utforskende blikk som har blitt skapt og snevret inn underveis for å skape det oppgaven har blitt. Dette i tråd med å holde definisjonene åpne underveis.

Mitt arbeid har vært inspirert av andre forskere på feltet «indigenous religion(s)», og særlig aktuelle forskningsprosjekt som GOVMAT (u.å., s. 3), som bruker «governmateriality» som

analytisk verktøy.⁵ Som global organisasjon og aktør er UNESCO og deres arbeid med indigeniteter, religiøsiteter og religion relevant for et slikt studie. GOVMAT med sitt fokus på «indigenous religion(s)» bruker også begrepene «religionizing» og «indigenizing». Selv om det analytiske verktøyet «governmateriality» gjennom GOVMAT-prosjektet er en inspirasjon til mitt arbeid og noe som ligger i bakgrunnen, så er mine analytiske verktøy «indigenitet», «religiøsitet» og «religion», og hvordan disse blir fremstilt.

GOVMAT (u.å., s. 4) sier at «indigenous religion(s)» er samlinger av organer og praksiser som blir anerkjent som indigeniteter og religiøsiteter eller religion av mennesker. Disse globaliserte begrepene/kategoriene sier GOVMAT (u.å., s. 4) at dukker opp ved FNs rapporter som «On the rights of indigenous peoples» og «On freedom and belief». GOVMAT (u.å., s. 4) sier at disse samlingene stiger gjennom to parallelle prosesser; «indigenizing» og «religionizing». GOVMAT bruker «governmateriality» som begrep når det gjelder at disse prosessene snur aktører til instanser av «indigenous religion(s)». Tafjord (2018, s. 316) forklarer at «indigenous religion(s)» er et komplekst begrep med dobbel betydning. Derfor har jeg valgt å se på «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» hver for seg for å finne konkrete, men åpne, svar på materialet jeg studerer, uten å definere for mye utover disse.

Jeg ønsker å forstå skapelsen av disse objektene på UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-nettside, og de prosessene bak hvordan disse har kommet til. Utover hvordan slike materialiseringer finner sted og blir framstilt, er det interessant å se hvordan disse framstillingene påvirker omgivelsene både globalt og lokalt, og hvordan de blir gjenstander for UNESCOs påvirkningskraft og arbeid med indigeniteter, religiøsiteter og religion.

Da oppgaven undersøker «På hvilken måte, og i hvilken grad, blir «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» framstilt på UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-nettside?» så er en annen måte å spørre om dette på: «Hvordan oversetter UNESCO ting til religion (religionizing) og til indigeniteter (indigenizing) gjennom nettsiden? Tafjord (2018, s. 316) skriver at «religionizing» er prosesser av samlinger og oversettelser av praksiser, objekter,

---

⁵ GOVMAT teoretiserer «indigenous religion(s) som governmateriality som bygger på Foucaults (2008; 2009) ideer om governmentality og på Stengers (1997) og de la Cadenas (2015) ideer om kosmopolitikk (GOVMAT, u.å.). Les mer under GOVMAT sin prosjektbeskrivelse (GOVMAT, u.å.).

ideer, representasjoner og instanser av «religion» eller «religiøsiteter». Videre skriver Tafjord (2018, s. 316) at «indigenizing» har parallelle termer til «religionizing», bare at det er prosesser av samlinger og oversettelser av praksiser, objekter, ideer, representasjoner og instanser av «indigeniteter». Tafjord (2018, s. 317) forklarer også at det er ulike grader av indigenisering og religionisering som skjer. I noen tilfeller kan disse prosessene oversette objekter *delvis mot* («towards») eller *helt til* («into») «indigenous religion(s)». Gjennom måten disse prosessene, indigenisering og religionisering, blir gjennomgått og oversatt, vil den framstillingen som kommer ut av disse prosessene variere. På grunn av dette har jeg valgt å beholde både «religiøsiteter» og «religion», da begge disse kan være resultater av religionisering. Jeg bruker disse begrepene som analytiske verktøy, men holder de åpen for tolkning, slik at materialet gjennom mitt arbeid kan få gi begrepene mening.

Som analysen av materialet senere vil vise, finnes det flere tilfeller der begreper knyttet til «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» står åpen for tolkning. Dette kan ses i lys av det religionsviteren Siv Ellen Kraft (2017, s.82) kom fram til i artikkelen «U.N.-Discourses on Indigenous Religion», der hun forklarer at dokumenter kan skape rammer, detaljer og innhold til abstrakte og normgivende fraser, men gjennom framstillingsmåter som holder mulighetene åpne for leseren i forholdet mellom religion og sekularitet.

Dette er en empirisk oppgave som ser på materialet, som i denne sammenhengen har vært nettsider og dokumenter. Jeg har også jobbet i en rekkefølge som ser på materialet først framfor alt annet, og utforsket dette heuristisk. Det har vært viktig for meg at materialet får tale selv også blir det støttet opp om de begrepene og teorien jeg bruker.

1.2 Oppgaven og arbeidets struktur og utvalg

Ettersom hvilket perspektiv jeg hadde gått ut ifra, kunne dette prosjektet ha gapet over veldig mye. Med tanke på oppgavens lengde, og for å få den så konsis som mulig, har jeg måtte gjort visse valg og utvalg underveis. Utvalgene jeg har gjort har ledet til nye valg i arbeidsprosessen og hvordan jeg har gått videre. Utvalgene underveis har særlig vært knyttet til UNESCOs framstillingsprosesser av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion». Når det gjelder «religiøsiteter» og «religion» har jeg tatt utgangspunkt i én nettside: *Heritage of*

*Religious Interest: UNESCO Initiative on Heritage of Religious Heritage.*⁶ Dette på grunn av at denne nettsiden omfatter mye når det gjelder UNESCOs arbeid med religion og religiøsiteter, og de har samlet flere relevante dokumenter på denne siden. Når det gjelder «indigeniteter» så har jeg i større grad gjort flere utvalg. «Indigenous Peoples» er ett av UNESCOs hovedanliggende. Derfor er det veldig mange nettsider å utforske knyttet til dette. Dermed har jeg måtte velge ut de nettsidene som er mest relevant med tanke på oppgaven min, sett fra et religionsvitenskapelig perspektiv, og med de analytiske begrepene jeg har valgt å bruke.

Det første utvalget jeg gjorde, var å bestemme meg for hvilket verdensarvsted jeg skulle se på. Med tanke på at jeg da bestemte meg for å se på Oaxaca og Monte Albán, og oppgaven i all hovedsak går ut på nærlesing av framstillinger av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» på denne siden, har denne siden blitt oppgavens hovedmateriale. Derfor tar den delen også størst plass. For å vise til prosessene bak denne framstillingen, har også framstillingsprosessene fått betydelig plass i oppgaven.

Oppgaven er bygd opp i tråd med hvordan min tilnæringsmåte har utartet seg. Slik vil leseren navigere seg gjennom oppgaven i samme rekkefølge og prosess som den har blitt gjennomført. Videre i dette introduksjonskapittelet, vil jeg introdusere UNESCO som organisasjon, før oppgaven i det neste kapittelet går videre til en beskrivelse av Oaxaca og Monte Albán-nettsiden. De to neste kapitlene vil så ta for seg framstillingsprosessene av «religiøsiteter», «religion» og «indigeniteter». I det femte kapittelet ser jeg på verdensarvstedet i ulike kontekster – både den globale konteksten, men også i en lokal kontekst. I det sjette kapittelet vil jeg besvare forskningsspørsmålene, og jeg vil se på funnene fra nettsiden; både de framstillingene jeg har plukket opp, men også disse funnene sett i lys av framstillingsprosessene, og i lys av UNESCO som aktør.

---

⁶ UNESCO. (u.å. h). Heritage of Religious Interest: UNESCO Initiative on Heritage of

Religious Interest. Hentet [08.04.21] fra <http://whc.unesco.org/en/religious-sacred-heritage/>

1.3 UNESCO

UNESCO er en global organisasjon under FN, De forente nasjoner, og har derfor nettsider knyttet til ulike nasjoner. I denne delen som omhandler hvem UNESCO er, har den norske UNESCO-nettsiden gitt tilstrekkelig informasjon, men i resten av oppgaven vil materialet utelukkende være med utgangspunkt i UNESCOs engelske nettsider.

Inne på UNESCO sin norske nettside (UNESCO, u.å. a), kan man i den øverste menyen trykke på «om oss». Der kan man trykke seg videre inn på nettsiden «Om UNESCO». Der står det at UNESCO er «FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)». Gjennom disse fire fagfeltene ønsker UNESCO at det kan skapes et internasjonalt samarbeid som bidrar til fred og sikkerhet (UNESCO, u.å. b).

Videre forklarer UNESCO (u.å. b) at organisasjonen ble dannet i 1945, i etterkant av andre verdenskrig. Representanter fra 45 land møttes i London for å grunnlegge en organisasjon som kunne jobbe med å bevare fred i verden. De forklarer at organisasjonen ble etablert ved en forståelse om at det ikke er nok å skape fred over tid gjennom avtaler innenfor politikk og økonomi. De står for at fred må «etableres i menneskets moral og intellektuelle solidaritet» (UNESCO, u.å. b).

Øverst i menyen under «Om oss» får man også opp «Satsinger». Der står det at UNESCO jobber med mer enn det som går under verdensarv. Det står fire andre ting nevnt som eksempler; utdanning for alle, vitenskapelig samarbeid, ytringsfrihet, og beskyttelse av kulturarv. Under sistnevnte står det at UNESCO prioriterer bygging av «tverrkulturell forståelse gjennom beskyttelse av kulturarv og gjennom fremme av kulturelt mangfold» (UNESCO, u.å. c).

1.3.1 UNESCOs verdensarvliste

Underverker av ulik karakter er å finne på UNESCOs verdensarvliste. Noen finnes i naturen, mens andre er skapt av mennesker. UNESCO (u.å. d) forklarer at disse stedene viser til hvordan det har vært å være menneske opp gjennom tidene, og de gir oss identitet. Videre sier UNESCO (u.å. d) at noen naturområder og byggverk er viktige og uerstattelige, og derfor har vi som mennesker et felles ansvar for å holde disse vedlike til framtidens generasjoner. UNESCOs verdensarvoppdrag innebærer blant annet å gi nødhjelp til truede steder på

verdensarvlista, og få verdens nasjoner med på den felles innsatsen om å verne om verdens kultur- og naturarv.

1.3.2 Kriterier

Med tanke på beskyttelsen, håndteringen, autentisiteten og integriteten av verdensarvstedene, må det være en felles kriteriestandard UNESCO følger for at et nytt sted skal kunne innlemmes på lista. UNESCO sin engelske organisasjonsnettside (UNESCO, u.å. e) viser til kriterier de har satt som alle potensielle steder må oppfylle. For at et sted skal inkluderes i verdensarvlista, må det være av betydelig universell verdi og møte minst ett av de ti kriteriene de har satt.

UNESCO sin engelske organisasjonsnettside (UNESCO, u.å. e) sier at disse kriteriene er forklart i «the Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention» som er et verktøy til verdensarv. Kriteriene revideres jevnlig av komiteen for å reflektere over utviklingen av verdensarvkonseptet selv. Fram til 2004, ble verdensarvsteder valgt på grunnlag av seks kulturelle og fire naturlige kriterier. Siden 1992 har betydningsfulle interaksjoner mellom mennesker og det naturlige miljøet også blitt anerkjent som kulturelle landskap.

De ti kriteriene som er satt, som verdensarvstedene må ha minst ett oppfylt, er:

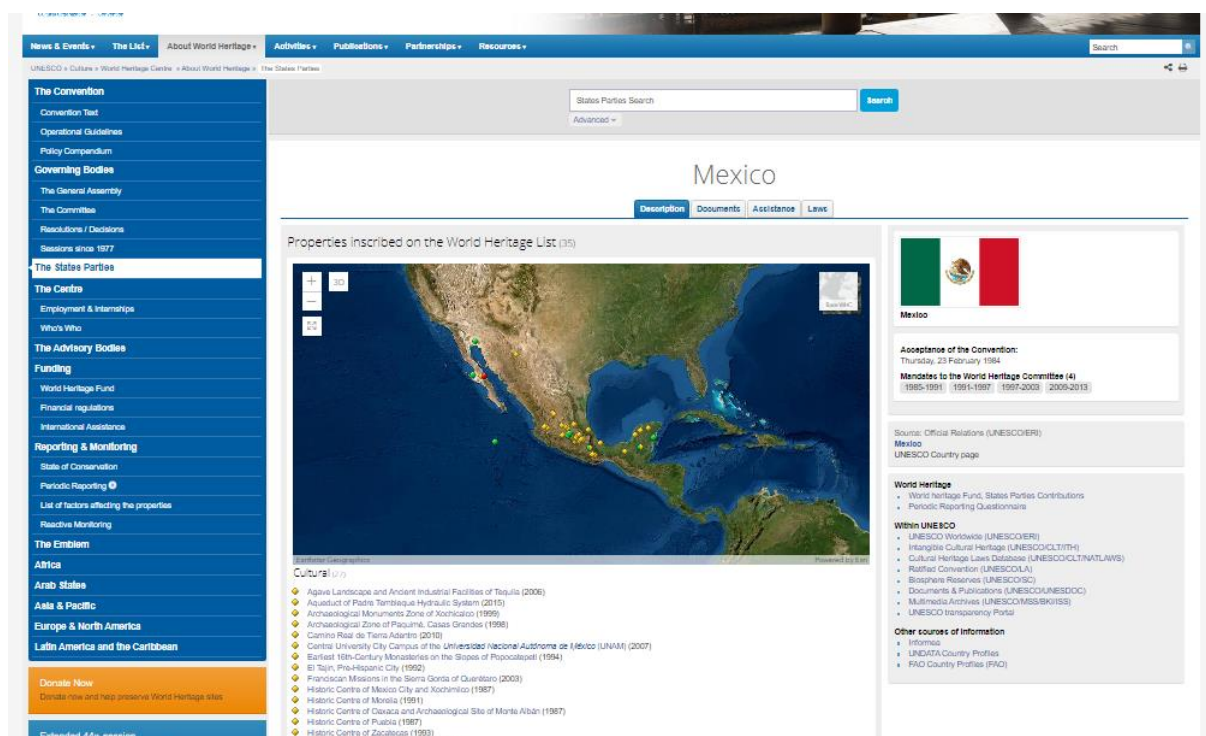
- (i) to represent a masterpiece of human creative genius; (ii) to exhibit an important interchange of human values, over a span of time or within a cultural area of the world, on developments in architecture or technology, monumental arts, town-planning or landscape design; (iii) to bear a unique or at least exceptional testimony to a cultural tradition or to a civilization which is living or which has disappeared; (iv) to be an outstanding example of a type of building, architectural or technological ensemble or landscape which illustrates (a) significant stage(s) in human history; (v) to be an outstanding example of a traditional human settlement, land-use, or sea-use which is representative of a culture (or cultures), or human interaction with the environment especially when it has become vulnerable under the impact of irreversible change; (vi) to be directly or tangibly associated with events or living traditions, with ideas, or with beliefs, with artistic and literary works of outstanding universal significance. (The Committee considers that this criterion should preferably be used in conjunction with other criteria); (vii) to contain superlative natural phenomena or areas of exceptional natural beauty and aesthetic importance; (viii) to be outstanding examples representing major stages of earth's history, including the record of life, significant on-going geological processes in the development of landforms, or significant geomorphic or physiographic features; (ix) to be outstanding examples representing significant on-going

ecological and biological processes in the evolution and development of terrestrial, fresh water, coastal and marine ecosystems and communities of plants and animals; (x) to contain the most important and significant natural habitats for in-situ conservation of biological diversity, including those containing threatened species of outstanding universal value from the point of view of science or conservation.

(UNESCO, u.å. e).

1.3.3 UNESCO: verdensarvsteder i Mexico

UNESCO (u.å. f) viser listen over alle verdensarvstedene i Mexico hvor man kan trykke videre inn på de ulike stedene. Disse stedene er her blitt inndelt i tre kategorier; kulturelle steder, natursteder og miksede steder. Bak hvert sted står årstallet de ble innlemmet i verdensarvlisten. Oaxaca og Monte Albán er listet under kategorien «kulturelle verdensarvsteder», under tittelen *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán* og i parentes bak står det at stedet ble innlemmet i verdensarvlisten i 1987. Øverst på denne siden er det også et kart over alle verdensarvstedene i Mexico som man kan zoome inn og ut av, og som viser hvilken type sted det er, der de gule figurene viser kulturelle steder.

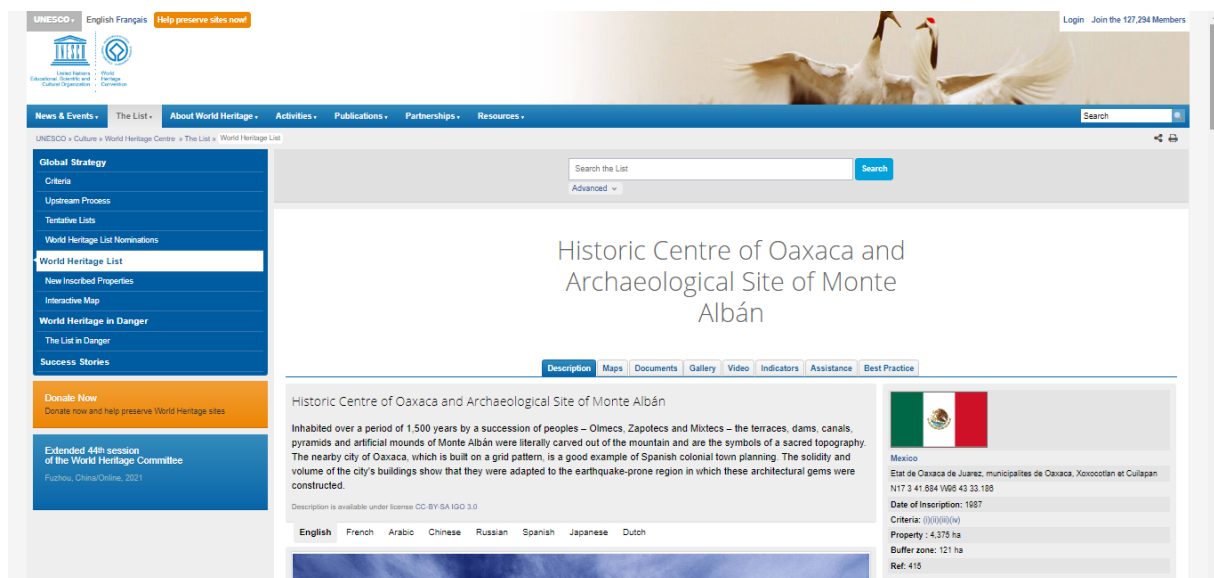

Figur 1.2 Mexico. Skjerm bilde tatt 15.05.2021 fra UNESCO (u.å. f).

2 Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán

Før selve beskrivelsen av innholdet på nettsiden, skal jeg først vise til utformingen. For at materialet skal få stå mest mulig selvstendig, og med tanke på oppgavens hovedansvar, blir det derfor en gjennomgang av bestemte utvalg ved utformingen og jeg blir å si kort om hvordan man navigerer seg fram i UNESCOs database gjennom denne siden.

2.1 Utforming og navigering på siden

Figur 2.1 Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán. Skjerm bilde tatt 05.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Slik ser siden ut når man kommer inn på den. Øverst på siden er det en seksjon med ulike viderekoblinger, og det første man får øye på er et bilde som strekker seg ut over hele seksjonen.

Øverst til venstre på det hvite feltet er det en grå firkant der det står UNESCO med en pil ved siden av. Her kan man trykke og få opp et større grått felt med flere viderekoblinger i inndelinger og underinndelinger. De inndelingene som kommer opp er «About us, How we work, Where we are, Special themes, Major programmes, Online materials, UNESCO

Worldwide, UNESCO in countries, UNESCO in other languages, For the Press, Events, Network and partners, Opportunities, Prizes and Celebrations og UNESCO and ...”.

Til venstre i det hvite feltet, under det grå «UNESCO»-feltet, er det to logoer. Den første er logoen til UNESCO som er et antikt hus eller tempel der bokstavene «UNESCO» er dratt ut i høyden og ser ut som søylene til bygget. Under står det «United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization» som er det forkortelsen UNESCO står for. Den andre logoen er til World Heritage Convention, som det også står under logoen i liten skrift. Logoen har hvit bakgrunn med blå streker som former en diamant som går ned og former så en sirkel rundt diamanten. Diamanten ser ut til å være samme symbol som verdensarvstedene er merket med, og sirkelen rundt ser ut som jordkloden. Rundt sirkelen står det «Patrimonio Mundial – Patrimoine Mondial – World Heritage». Begge logoene kan man trykke seg videre inn på hovedsidene til organisasjonene.

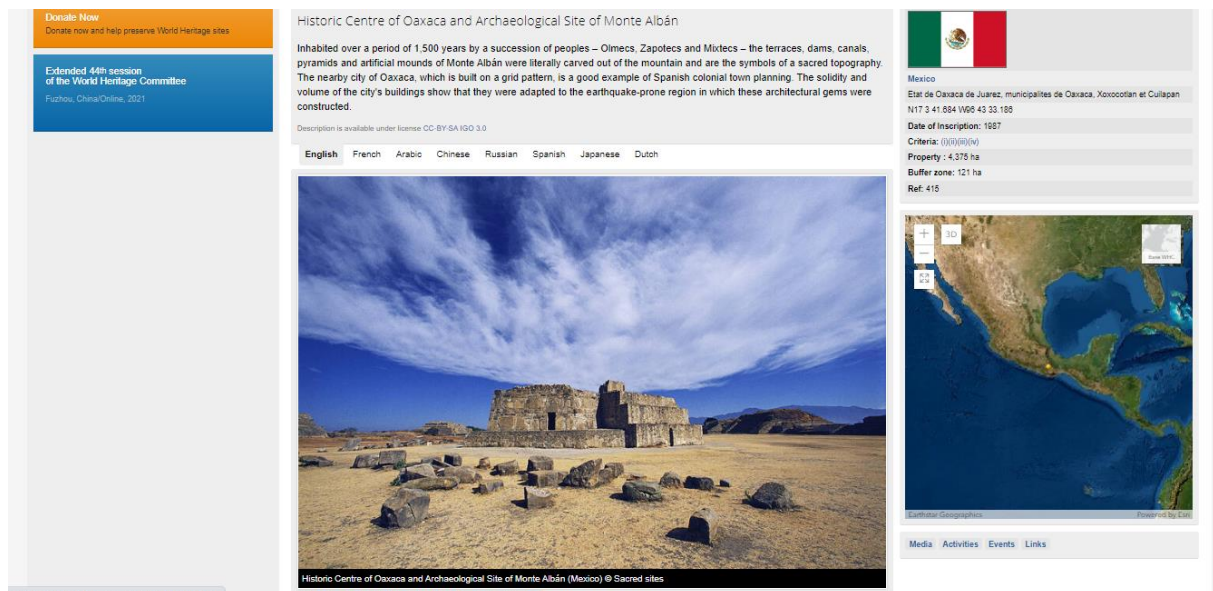
Under dette er det en blå tykk linje som følger nettsiden fra venstre til høyre, men en underseksjon som er lysegrå. På den blå linjen står det «News & Events, The List, About World Heritage, Activities, Publications, Partnerships og Resources». Helt til høyre i det blå feltet er det et søkefelt hvor man kan søke i hele UNESCO sin database. Når man er inne på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden er det i denne blå linjen markert lysegrått der det står The List, som går ned til den lysegrå linjen. Dette viser til hvor i UNESCO sine sider man befinner seg. I den lysegrå linjen står det fra venstre: «UNESCO >> Culture >> World Heritage Centre >> The List >> World Heritage List». Sistnevnte er markert hvit, og alle delene er lenker til de sidene som har gjort at man har kommet til denne siden.

Til venstre under linjen, er det tre bokser med lenker til andre UNESCO-nettsider. I den øverste blå boksen står det øverst «Global Strategy» i tykk hvit skrift. Under står det i tynnere skrift «Criteria, Upstream Process, Tentative Lists, World Heritage List Nominations». Videre står det i tykk skrift «World Heritage List» som er markert hvit for å vise hvor man befinner seg. Under dette igjen står det i mindre skrift «New Inscribed Properties og Interactive Map». Videre står det i tykk skrift «World Heritage in Danger» og under det igjen står det i tynn skrift «The List in Danger». Til slutt står det «Success Stories». Under den blå boksen er det en oransje boks med overskriften «Donate Now». Under står det «Donate now and help preserve World Heritage Sites». Den tredje og lyseblå boksen har overskriften «44th session of the World Heritage Committee». Under står hvor dette skal være; i Fuzhou, China, 2021.

Fra den blå boksen til venstre og helt til høyre på siden er det et grått felt. I dette grå feltet er det et søkefelt der det står «Search the List», og under står det «Advanced», der man kan gjøre et mer avansert søk. Under dette igjen blir bakgrunnen til resten av nettsiden hvit der tittelen kommer; *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*.

2.2 Beskrivelse av innhold

Under tittelen *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán* kommer en linje med bokser som viser til ulike aspekter ved stedet. I de ulike boksene står det: «Description, Maps, Documents, Gallery, Video, Indicators, Assistance, og Best Practice». Når man først går inn på siden kommer man automatisk under boksen som heter «Description», der UNESCO beskriver stedet. Trykker man på de andre boksene kommer det ny informasjon om verdensarvstedet på siden. Dette arbeidet skal i all hovedsak ta for seg UNESCO sin framstilling av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» i Monte Albán og det historiske senteret av Oaxaca, og for å kunne gjøre dette må det først legges fram all den informasjon UNESCO gir om stedene. I det følgende skal jeg ta for meg innholdet under disse ulike boksene, eller fanene. Den fanen jeg starter med er den som heter «Description», som er den første siden man kommer inn på.

Figur 2.2 Description-fanen. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Description-fanen

Til høyre for den midtre hovedteksten til nettsiden er det to bokser. Den øverste boksen er en konsis informasjonsboks, der det øverst er et bilde av det meksikanske flagget, der det til høyre for flagget står «Mexico». Nedenfor står det «Etat de Oaxaca de Juarez, municipales de Oaxaca, Xoxocotlan et Cuilapan». Under dette igjen står koordinatene «N17 3 42.984 W96 43 18.012». Under der igjen står det inskripsjonsdatoen, årstallet «1987». Derunder står det hvilke kriterier Monte Albán oppfyller på verdensarvlista, og det er kriteria «(i) (ii) (iii) og (iv)». Disse kriteriene er viderekoblinger som tar en videre til *The Criteria for Selection*-siden til UNESCO.⁷ Under dette står det «Property: 375 ha». Under dette igjen står det «Buffer zone: 121 ha». Nederst i boksen står det «Ref: 415», som viser til Monte Albán sitt referansenummer i UNESCO sin database.

Under informasjonsboksen, er det en andre boks som inneholder et kart man kan zoome inn og ut på, der det først ser ut som én gul diamant, men hvis man zoomer inn kan man se at Monte Albán og Oaxacas historiske senter er markert med hver sin gule diamant, som viser at de er geografisk atskilt, men står oppnevnt sammen som ett kulturelt verdensarvsted på lista. Nederst på kartet står det «Earthstar Geographics» og «Powered by Esri». Hvis man trykker på den gule diamanten får man opp *Archaeological Site of Monte Albán* som 1 av 2 og *Historic Centre of Oaxaca* som 2 av 2. Kartet viser at Archaeological Site of Monte Albán ligger litt til vest for Historic Centre of Oaxaca. Under kartet igjen er det en lyseblå boks med fire knapper der man kan trykke videre til «Media», «Activities», «Events» og «Links».

Som forklart over og vist på *Figur 2.2*, så er det meksikanske flagget, den presise informasjonen gitt i informasjonsboksen, og dette kartet visuelle og grafiske elementer som er brukt som støtte for at beskrivelsen av verdensarvstedet skal fylle sin funksjon, og kan defineres under det Matthew Hull referert av Asdal og Reinertsen (2020, s. 93) kaller for *graphic artefacts*.

---

⁷ UNESCO. (u.å. e). The criteria for selection. Hentet [12.11.20] fra <http://whc.unesco.org/en/criteria/>

Hoveddelen av nettsiden

Under linjen der man ser at man befinner seg på «Description»-fanen, er det en lyseblå boks der tittelen gjentas i mindre skrift; *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*. Under tittelen står det en kort tekst som lyder som følgende:

Inhabited over a period of 1,500 years by a succession of peoples – Olmecs, Zapotecs and Mixtecs – the terraces, dams, canals, pyramids and artificial mounds of Monte Albán were literally carved out of the mountain and are the symbols of a sacred topography. The nearby city of Oaxaca, which is built on a grid pattern, is a good example of Spanish colonial town planning. The solidity and volume of the city's buildings show that they were adapted to the earthquake-prone region in which these architectural gems were constructed.

UNESCO (u.å. g).

Under dette igjen, er det et stort bilde som opptar hele hoveddelen av nettsiden, som også inngår i det Matthew Hull referert av Asdal og Reinertsen (2020, s. 93) kaller for *graphic artefacts*. Bildet viser et naturlandskap der bakken er i beige-grå nyanser. I midten av bildet er det en grå ruinbygning med en firkantet døråpning. Bygget ser ut til å ha fire kanter rundt, der veggene bygges oppover trinnvis og blir mindre og mindre i omkrets, som en pyramide. Det er fire etasjer som vises, der de tre nederste er solide, mens den øverste og fjerde etasjen er mer ødelagt, som en ruin. Foran bygningen ligger det steiner eller ruinbiter spredt utover bakken. Til venstre i bildet og lenger bak i bildet, er det plassert to lignende bygg. Høyre i bildet ser det ut som at det er et berg eller flatere bygninger. Bak der igjen kan man se mørkeblå åser i bakgrunnen.

I bunnen av bildet er det en svart linje der det står «Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán (Mexico) © Sacred Sites». Under denne svarte linjen er det flere små bilder som gir et innblikk i galleriet. Trykker man på et av disse små bildene, kommer man til fanen på Monte Albán siden som heter «Gallery». Siden jeg tar for meg fane for fane, beskriver jeg «Gallery»-fanen senere.

Hovedtekst

Tittelen til hovedteksten på Monte Albán sin nettside, er «Outstanding Universal Value» som står med stor skrift. Undertittelen sier «**Brief Synthesis**» i fet skrift. Det som er markert med fet skrift i sitatet nedenfor, er også markert i fet skrift på nettsiden. Hovedteksten lyder slik:

The World Heritage property, located in the region known as central valleys of Oaxaca in the depression formed between the Sierra Madre Oriental and the Sierra Madre del Sur, is composed of **two distinct cultural sites**: the historic centre of Oaxaca de Juarez and the archaeological site of Monte Albán.

The city of Oaxaca de Juarez, initially named Antequera, was founded in 1529 in a small valley occupied by a group of Zapotec Indians. It is an example of sixteenth XVI century colonial city and of town planning given that it retains its trace in the form of checkerboard with square blocks and portals on all four sides of the square. To trace Villa de Antequera, Alonso García Bravo chose a point midway between the rivers Jalatlaco, Atoyac and the *Cerro del Fortin*. The trace was initiated from a central plaza basis of two axes, east-west and north-south, with a slight tilt to compensate for the lighting and sunlight due to its latitude.

The centre of the city remains the centre of economic, political, social religious and cultural activities that give dynamism to the city. It retains its iconic architecture and the buildings representative of a cultural tradition of more than four centuries of art and history. A total of 1,200 historic monuments has been inventoried and listed. The major religious monuments, the superb patrician town houses and whole streets lined with other dwellings combine to create a harmonious cityscape, and reconstitute the image of a former colonial city whose monumental aspect has been kept intact. Fine architectural quality also characterizes the 19th-century buildings in this city that was the birthplace of Benito Juárez and which, in 1872, adopted the name Oaxaca de Juárez. Being located in a highly seismic zone, the architecture of the city of Oaxaca is characterized by thick walls and low buildings. The mestizo population keeps alive both traditions and ancestral customs.

Monte Alban is the most important archaeological site of the Valley of Oaxaca. Inhabited over a period of 1,500 years by a succession of peoples – Olmecs, Zapotecs and Mixtecs – the terraces, dams, canals, pyramids and artificial mounds of Monte Albán were literally carved out of the mountain and are the symbols of a sacred topography. The grand Zapotec capital flourished for thirteen centuries, from the year 500 B.C to 850 A.D. when, for reasons that have not been established, its eventual abandonment began. The archaeological site is known for its unique dimensions which exhibit the basic chronology and artistic style of the region and for the remains of magnificent temples, ball court, tombs and bas-reliefs with hieroglyphic inscriptions. The main part of the ceremonial centre which forms a 300 m esplanade running north-south with a platform at either end was constructed during the Monte Albán II (c. 300 BC-AD 100) and the Monte Albán III phases. Phase II corresponds to the urbanization of the site and the domination of the environment by the construction of terraces on the sides of the hills, and the development of a system of dams and conduits. The final phases of Monte Albán IV and V were marked by the transformation of the sacred city into a fortified town. Monte

Albán represents a civilization of knowledge, traditions and artistic expressions. Excellent planning is evidenced in the position of the line buildings erected north to south, harmonized with both empty spaces and volumes. It showcases the remarkable architectural design of the site in both Mesoamerica and worldwide urbanism.

Criterion (i) Oaxaca was the first town laid out in the New Spain during the XVI century with square blocks of 100 yards per side and planned from a central square. The icons of economic, political and religious powers were built around this central place, giving the city dynamism and contributing to universal urbanism. The grid layout of the city of Oaxaca is a unique example of urban planning in New Spain in the XVI century. The ceremonial centre of Monte Alban has created a grandiose architectural landscape which represents one of a kind artistic achievement.

Criterion (ii) For more than a millennium, Monte Alban exerted considerable influence in the entire cultural area of Oaxaca. Latter-day Oaxaca is a perfect example of a 16th-century colonial town. The trace of grid layout of the city of Oaxaca was adopted in several other colonial towns.

Criterion (iii) Monte Albán is an outstanding example of a pre-Columbian ceremonial centre in the middle zone of present-day Mexico, which was subjected to influences from the north – first from Teotihuacan, later the Aztecs – and from the south, the Maya. With its ball game court, magnificent temples, tombs and bas-reliefs with hieroglyphic inscriptions, Monte Albán bears unique testimony to the successive civilizations occupying the region during the pre-Classic and Classic periods.

Criterion (iv) Among some 200 pre-Hispanic archaeological sites inventoried in the valley of Oaxaca, the Monte Alban complex best represents the singular evolution of a region inhabited by a succession of peoples: the Olmecs, Zapotecs and Mixtecs. The city of Oaxaca, with its design as a check board and its iconic architecture, has developed over more than four centuries as evidence of the fusion of two cultures Indian and Spanish.

Integrity

The inscribed property encompasses an area of 375 ha, with a buffer zone of 121 ha. All elements to convey the Outstanding Universal Value of the property are within its boundaries.

The Historic Centre of Oaxaca comprises an area of 5.00 square kilometres, 247 blocks and 1200 listed monuments of civil and religious architecture and ancient customs and traditions that developed over more than four centuries that are preserved nowadays, despite the earthquakes that have been documented on several occasions and have affected its architecture.

The archaeological site of Monte Alban has been well preserved and conservation and management actions have centred on maintaining its physical integrity.

Authenticity

Despite the growth of the city towards the four cardinal points and the earthquakes that have affected the structures, the form and design and use and function of several iconic buildings has been maintained in the Historic Centre. In Monte Alban, the location and setting has been largely preserved, as well as the form and design of the ceremonial centre.

Conservation and restoration practices will need to be controlled in both component parts so that the conditions of authenticity continue to be met.

Protection and management requirements

On March 15, 1976, the Federal Government published in the Official Journal of the Federation, the decree of Historic Monuments Zone of the City of Oaxaca, subject to the conditions set by the Federal Law on Monuments and Archaeological Areas and Historic Art. The enforcement of these legal provisions corresponds to the National Institute of Anthropology and History.

In order to coordinate actions for the benefit of preserving the Historic Centre, on December 16, 1993, an agreement that provides for the creation of the “Public service office” was signed between the National Institute of Anthropology and History and the municipality of the city of Oaxaca. This joint effort allows the INAH and the municipality, within their authorized powers, to control architectural projects and proposed development in the Historic Centre.

As a result of the collaboration between INAH and the municipality of the city of Oaxaca, on December 23, 1997 the Oaxaca State Government published in the Official Journal the Partial Plan for the Conservation of Historic Centre of Oaxaca City which stipulate the land uses and purposes; the classification of buildings according to their importance; and the standards that should be the subject of all interventions in the Historic Centre. To control the urban growth in the interior of the protection polygon, links with different Federal, State and Municipal government departments have been established for the regulation of land use, so that within their sphere of competence the destruction of the area of monuments by irregular settlements can be avoided.

The Monte Alban management Plan puts special emphasis on works of social management around the legally protected area in order to defend, along with the communities, the archaeological heritage from development. The management system in place also includes provisions for the archaeological investigation, conservation and maintenance of the site.”

UNESCO (u.å. g).

Videre informasjon

Videre informasjon på siden gir informasjon om ulike UNESCO-programmer, arrangementer og lenker. Helt nederst på UNESCO sin nettside er det en blå seksjon inndelt med overskrifter og underskrifter med ulike lenker man kan ta seg videre til. Overskriftene er: Committee sessions, General Assembly, About World Heritage, The List, Reporting & Monitoring, Partnerships, Activities, Publications, Funding, og More.

Maps-fanen

Til nå har jeg forklart nettsiden under fanen som heter «Description». Øverst på siden igjen kan man trykke seg videre til de andre fanene, der neste fane heter «Maps». Her er tittelen og utformingen av nettsiden stort sett lik som under fanen «Description».

The screenshot shows the UNESCO website interface for the 'Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán'. The page is titled 'Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán' and has a navigation menu with tabs for 'Description', 'Maps', 'Documents', 'Gallery', 'Video', 'Indicators', 'Assistance', and 'Best Practice'. The 'Maps' tab is selected, showing a satellite map of the region with two locations marked with yellow diamonds. Below the map is a table with the following data:

ID	Name & Location	State Party	Coordinates	Property	Buffer Zone
415-001	Historic Centre of Oaxaca		N17 3 43.00 W96 43 18.00	375 ha	121 ha
415-002	Archaeological Site of Monte Alban		N17 2 48.783 W96 46 5.279	4,000 ha	

Below the table, there is a link to 'View World Heritage Properties into different formats (RSS/XML/KML)'. To the right of the map, there is a 'MAPS' section with a table showing a map of the 'La zone historique de la Ville et la zone archeologique' with a date of 1987.

Figur 2.3 Maps-fanen. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Under «Maps»-fanen er det to lysegrå bokser. Den ene, på midten, har tittelen «Multiple Locations (2)» og den andre, til høyre, har tittelen «Maps». Boksen midt på har et kart som under hovedsiden; et kart som viser stedet til det historiske senteret til Oaxaca og Monte Albán. Her er begge markert med en gul diamant og man kan zoome inn og ut av kartet alt

ettersom. Når man trykker på diamanten, kommer det opp navnet på stedet. Under kartet står det et skjema der øverste linje er grå. Der står det «ID», «Name & Location», «State Party», «Coordinates», «Property» og «Buffer Zone». Under der igjen er det to kolonner nedover. Under «ID» står det «415-001 og 415-002». Under «Name & Location» står det «Historic Centre of Oaxaca og Archaeological Site of Monte Alban». Under «State Party» er feltene tomme. Under «Coordinates» står det «N17 3 43.00 W96 43 18.00» og «N17 2 46.763 W96 46 5.279». Under «Property» står det «375 ha» og «4,000 ha». Under «Buffer Zone» står det «121 ha» i andre linje, mens tredje linje er tom. Under skjemaet er det en link som heter «View World Heritage Properties into different formats (RSS/XML/KML)». Trykker man på linken kommer man til UNESCO sin nettside som viser «Terms and Conditions» og «Syndication».

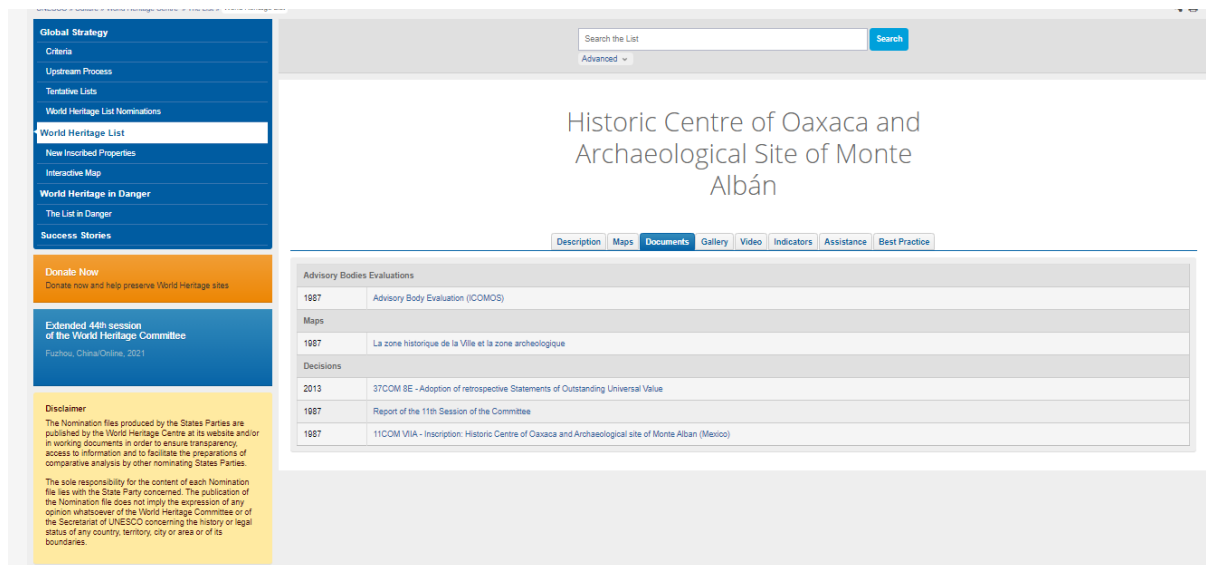
Den andre boksen til høyre på siden har overskriften «Maps», og viser et trekoloneskjema med to linjer. I øverste linje er første kolonne tom, andre kolonne står det «Date» og i tredje kolonne står det «Title». I andre linje i skjemaet er det i første kolonne et svart-hvitt tegnet kart over området fra luften som man kan trykke på for å se i større format. I andre kolonne står det «1987» og i tredje kolonne står det «La zone historique de la Ville et la zone archeologique». Trykker man på denne tittelen kommer man til det samme tegnede svart-hvitt kartet i større format.

Documents-fanen

Øverst på siden igjen kan man trykke videre til fanen som heter «Documents». Her er nettsiden utformet helt likt som under «Maps», men i hoveddelen er det et skjema med tre overskrifter. Under hver overskrift er skjemaet delt inn i to kolonner, der kolonnen til venstre viser årstall og kolonnen til høyre viser de ulike dokumentene. Under den øverste overskriften som heter «Advisory Bodies Evaluations» står årstallet «1987» og «Advisory Body Evaluation (ICOMOS)».

Deretter kommer en ny overskrift som heter «Maps» der det står under «1987» og «La zone historique de la Ville et la zone archeologique». Deretter kommer den siste overskriften som heter «Decisions». Under der står det først «2013» og «37COM 8E – Adoption of retrospective Statements of Outstanding Universal Value». Deretter står det «1987» og

«Report of the 11th Session of the Committee». Nederst står det «1987» og «11COM VIIA – Inscription: Historic Centre of Oaxaca and Archaeological site of Monte Alban (Mexico)».

Figur 2.4 Documents-fanen. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

I det første dokumentet fra ICOMOS (International Council On Monuments and Sites) er det en PDF-fil av skrevet der ICOMOS videre anbefaler stedet til å bli et verdensarvsted, og er skrevet april 1987.⁸ Det andre dokumentet er en PDF-fil som igjen viser det tegnede svart-hvitt kartet over området.⁹ Det tredje dokumentet tar leseren først til UNESCO sin side (UNESCO >> Culture >> World Heritage Centre >> About World Heritage >> Governing Bodies >> Resolutions / Decisions) med tittelen «Decision: 37 COM 8E – Adoption of retrospective Statements of Outstanding Universal Value».¹⁰ Her kan man se på retrospektive uttalelser om verdensarvsteder, og her kan man igjen gå videre og lese på dokumenter

⁸ ICOMOS (1987, april). *ICOMOS: World Heritage List No. 415*. Hentet [11.01.21] fra <https://whc.unesco.org/document/153413>

⁹ UNESCO (u.å. i) La zone historique de la Ville et la zone archeologique. Hentet [11.01.21] fra <https://whc.unesco.org/document/107023>

¹⁰ UNESCO (u.å. j). Decision: 37 COM 8E Adoption of retrospective Statements of Outstanding Universal Value. Hentet [11.01.21] fra <https://whc.unesco.org/en/decisions/4964>

generelt om flere verdensarvsteder. Det fjerde dokumentet som heter «Report of the 11th Session of the Committee» tar en til UNESCO sin side, med en rapport over et komitemøte 7.-11. Desember 1987 som viser nye steder innlemmet i verdensarvlista.¹¹ Her står blant annet det historiske senteret til Oaxaca og det arkeologiske stedet Monte Albán oppnevnt. Det vises til nummeret 415, landet Mexico, og kriteriene i-iv. Om det hadde vært endringer knyttet til verdensarven i Monte Albán, ville det ha vært nevnt i denne rapporten, men det er det ikke.

I det femte og siste dokumentet «Decision: CONF 005 VII.A Inscription: Historic Centre of Oaxaca and Archaeological site of Monte Alban (Mexico)» kommer man til enda en av UNESCOs sider, og her står korte fakta om Monte Albán – navn, nummer, land og kriterier.¹² I tillegg er det to versjoner av samme dokument lenket videre fra denne igjen; det samme dokumentet som det fjerde nevnte dokumentet her; rapporten fra når Monte Albán offisielt ble innlemmet i UNESCO.

Gallery-fanen

Navigerer man seg videre under fanene til Oaxaca og Monte Albán-nettsiden, er neste fane «Gallery». Nettsiden ellers er utformet akkurat som tidligere, men under denne fanen er nettsidens funksjon å vise bilder fra verdensarvstedet, og blir dermed som nevnt tidligere det Matthew Hull referert av Asdal og Reinertsen (2020, s. 93) kaller for *graphic artefacts*, der bildene blir de viktigste elementene.

Under «Gallery»-fanen, er det en linje der det står «1 – 2 – Next – See All» som viser hvordan man kan bla videre i bildegalleriet. Under der igjen er det et felt med flere bilder. Det første bildet er det samme som ved hovedsiden – av en ruinbygning med en døråpning og ødelagt tak. Under bildet står det «© **Sacred sites** Author: Martin Gray».

---

¹¹ UNESCO (1988, 20. Januar). *Report of the 11th Session of the Committee*. Hentet [12.01.21] fra <https://whc.unesco.org/archive/repcom87.htm#415>

¹² UNESCO. (u.å. k). Decision: CONF 005 VII.A Inscription: Historic Centre of Oaxaca and Archaeological site of Monte Albán (Mexico). Hentet [12.01.21] fra <https://whc.unesco.org/en/decisions/3740>

Bilde nummer to er av en bygning med steiner bygget i etasjer oppover. I midten er det en stor trapp. På toppen av bygningen er det ødelagte søyler som gjør at det ser ut til at det har stått et bygg på toppen som har blitt ødelagt. Under bildet står det «© **Sacred sites** Author: Martin Gray».

Bilde 3 er av sletter i naturen i ulike etasjer, med steintrapper mellom etasjene. Det er noen trær og noen fjell på bildet og noen mennesker som går på slettene, som viser hvor stort det er. Under bildet står det «© David Geldhof Author: David Geldhof».

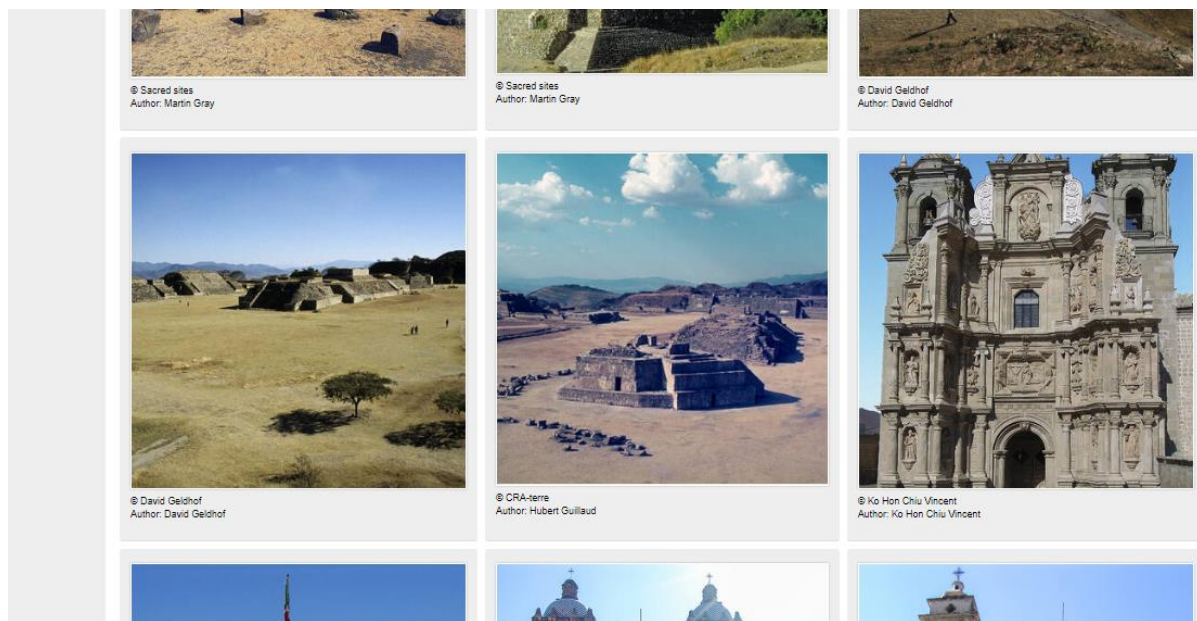
Figur 2.5 Gallery-fanen: Bilde 1-3. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Bilde 4 er av en gresslette med noen trær i forgrunnen. Bortover sletta er det flere pyramideformede bygninger i stein som har trapper oppover og er flate på toppen. Det står flere personer og ser på disse bygningene i bildet, som viser at bygningene er veldig store. Under bildet står det «© David Geldhof Author: David Geldhof».

Bilde 5 ser ut som en sand- eller steinslette der det er flere pyramidelignede bygninger, og i større grad ruiner. Den fremste bygningen ser ut til å være bedre bevart enn de bygningene i bakgrunnen. Bak i bildet ser det ut til å være videre og lengre bygninger. Under bildet står det «© CRA-terre Author: Hubert Guillaud.»

Bilde 6 ser ut til å være en kirkebygning, og er nok tatt fra det historiske senteret av Oaxaca. Kirken har to tårn med kirkeklokker, og et tårn i midten. Kirken ser ut til å ha vært skjært ut og utformet med søyler og personer eller figurer i stein. Det kan minne om en katolsk kirke

som har helgener eller figurer på yttersiden. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

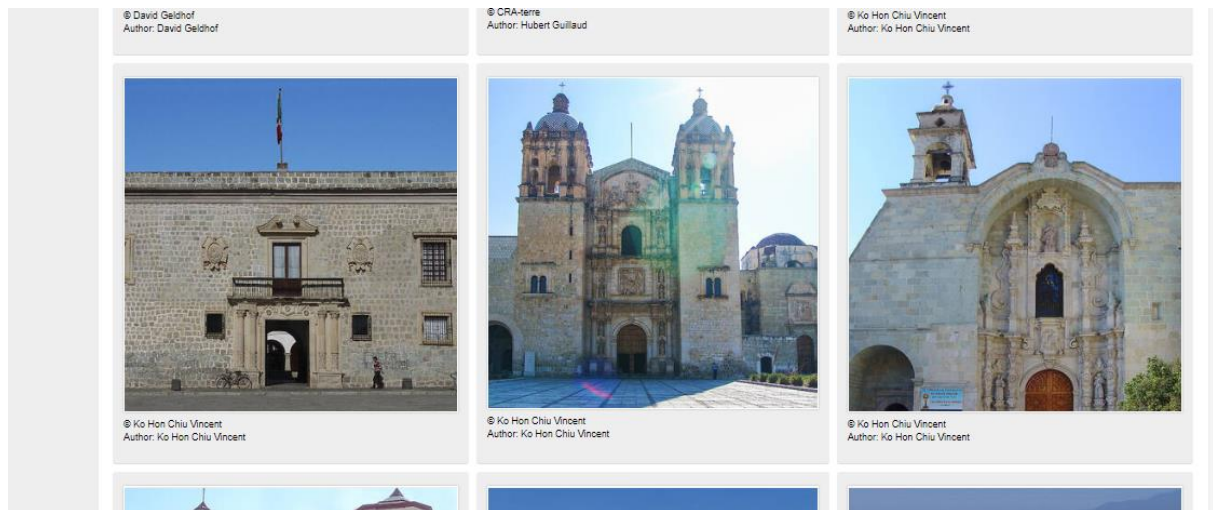

Figur 2.6 Gallery-fanen: Bilde 4-6. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Bilde 7 er en bygning, også fra Oaxacas historiske senter, som kan minne om en borg med en døråpning som går gjennom bygningen med to søyler på hver sin side av åpningen. Over åpningen er det en dobbeltdør med vinduer og en altan. Til høyre ser man to vinduer og på toppen av bygget ser man et flagg. Det er også figurer skjært ut i stein langs bygget. En sykkel står parkert ved siden av inngangen. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

Bilde 8 er av en kirke eller en katedral. Det er to klokketårn på hver sin side, med hvert sitt kors på toppen. Det er ovale vindu i bygget og en dobbeltdør til inngang. Det er også skjært ut søyler og figurer i denne bygningen. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

Bilde 9 er også av en kirke. På venstre side går veggen skrått nedover. Øverst til venstre er det et tårn med et kors på toppen. På midten er det skjært ut et ovalt felt med et stort vindu og en stor dobbeltdør nederst. I dette ovale feltet er det også skjært ut mønster og figurer. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

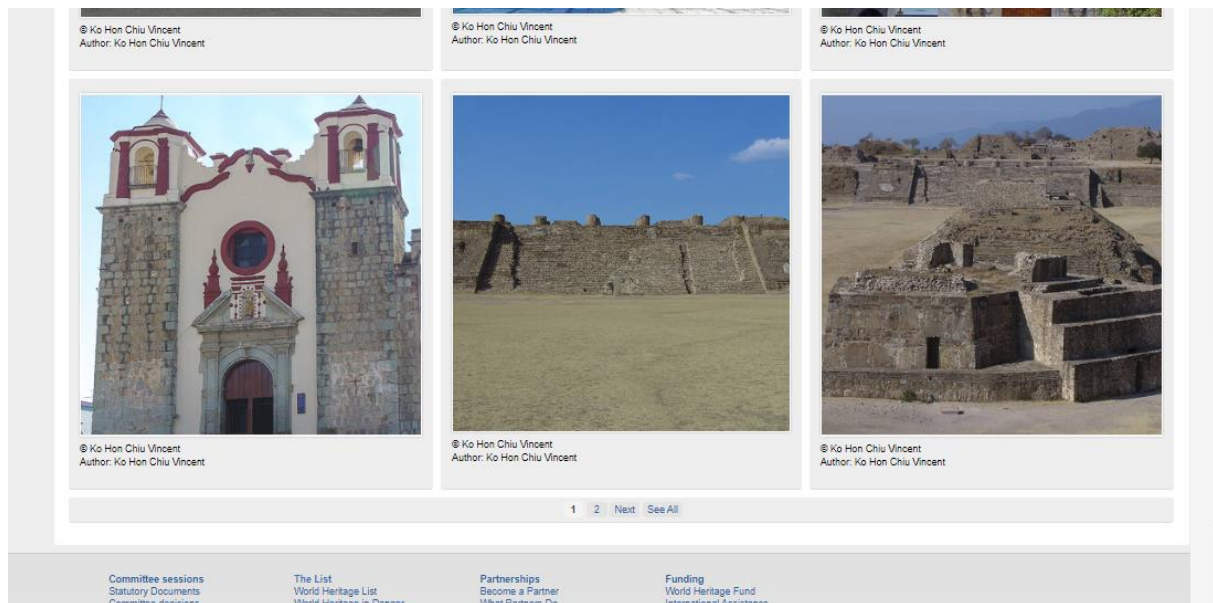

Figur 2.7 Gallery-fanen: Bilde 7-9. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Bilde 10 er av en kirke med to små tårn. Bygget har grå mur oppover langs sidene. I midten er det store utskjæringer til døra. Over er det noen røde utskjæringer, samt et rødt sirkulært vindu. Tårnene har også røde detaljer. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

Bilde 11 er fra Monte Albán og viser en skrå vegg, eller noe som kan se ut som en trapp. Toppen av dette bygget er flatt med tykke søyler som er ødelagte. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

Bilde 12 ser ut til å være levningene av pyramidelignende bygg med enkle døråpninger. Bygget bak ser ut til å ha rast sammen, men grunnen står igjen med litt stein rast over seg. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

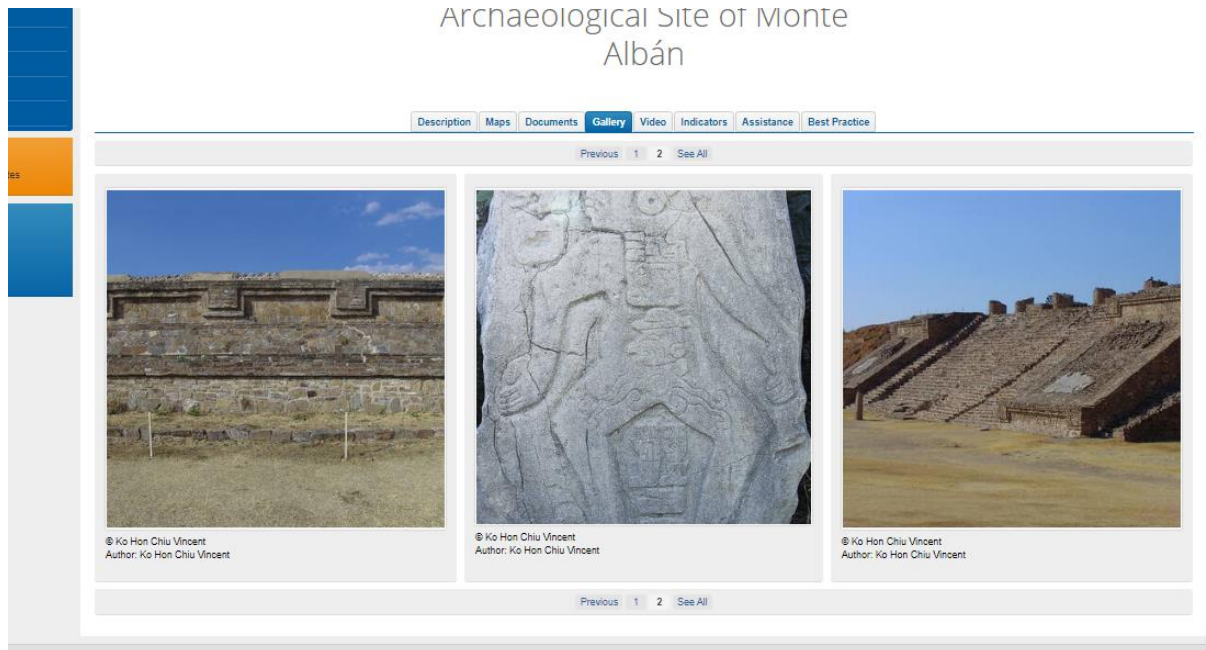

Figur 2.8 Gallery-fanen: Bilde 10-12. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Bilde 13 ser ut til å være en mur. Langs bakken er det lagt firkantede steiner bortover. Oppover muren er murstein i ulike lag. Øverst er det skjært ut et mønster, som går horisontalt bortover, og nedenfor er det kvadratiske utskjæringer. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

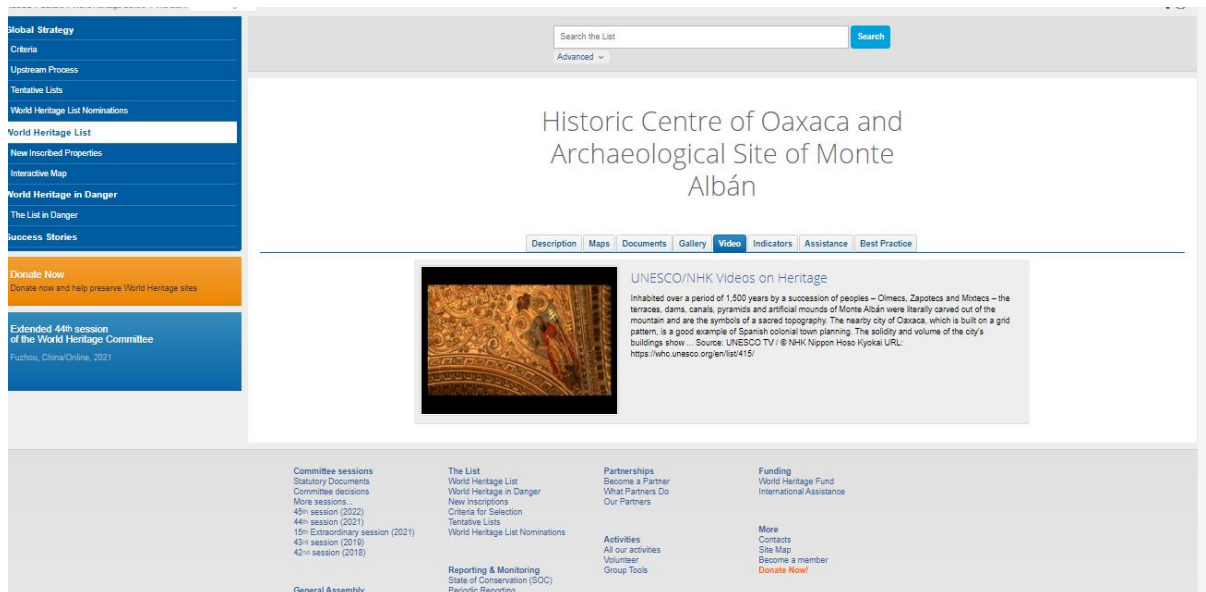
Bilde 14 er et nærbilde av et utsnitt av en stein eller bygning, der det er skjært ut mønster av en person av noe slag med ulike figurer og mønster i tillegg. Dette ser ut til å være hieroglyfene som nevnes under «Description»-siden. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

Bilde 15 ser ut til å være samme bygg som bilde 11, bare tatt fra høyrevinkel. Under bildet står det «© Ko Hon Chiu Vincent Author: Ko Hon Chiu Vincent.»

Figur 2.9 Gallery-fanen: Bilde 13-15. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Video-fanen

Figur 2.10 Video-fanen. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Under fanen «Video» er nettsiden utformet som tidligere. Midt på siden er det en boks med et bilde av noe som kan se ut som kunst i et tak inni en bygning med mønster og en helfigur av

et menneske. Bildet er et skjermbilde fra en video om verdensarvstedet. Til høyre for bildet er overskriften «UNESCO/NHK Videos on Heritage». Under står teksten:

Inhabited over a period of 1,500 years by a succession of peoples – Olmecs, Zapotecs and Mixtecs – the terraces, dams, canals, pyramids, and artificial mounds of Monte Albán were literally carved out of the mountain and are the symbols of a sacred topography. The nearby city of Oaxaca, which is built on a grid pattern, is a good example of Spanish colonial town planning. The solidity and volume of the city's buildings show ... Source: UNESCO TV / © NHK Nippon Hoso Kyokai URL: <https://whc.unesco.org/en/list/415>.

UNESCO (u.å. g).

Både bildet og overskriften fungerer som viderekoblinger. Trykker man på overskriften kommer man til en UNESCO-nettside som forklarer samarbeidet mellom UNESCO og NHK.¹³ Trykker man på bildet kommer man til en *YouTube-video* som varer i ca. 3 minutter.¹⁴ I videoen er det filmet fra det historiske senteret av Oaxaca og Monte Albán, og underveis kommer det opp tekst. Den teksten som kommer opp i starten sier: «Heritage from Earlier Settlers: Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Albán» (UNESCO/NHK, 2013, 0:00). Den teksten som kommer opp i slutten av videoen sier: «Filming support: INAH» (UNESCO/NHK, 2013, 2:53).

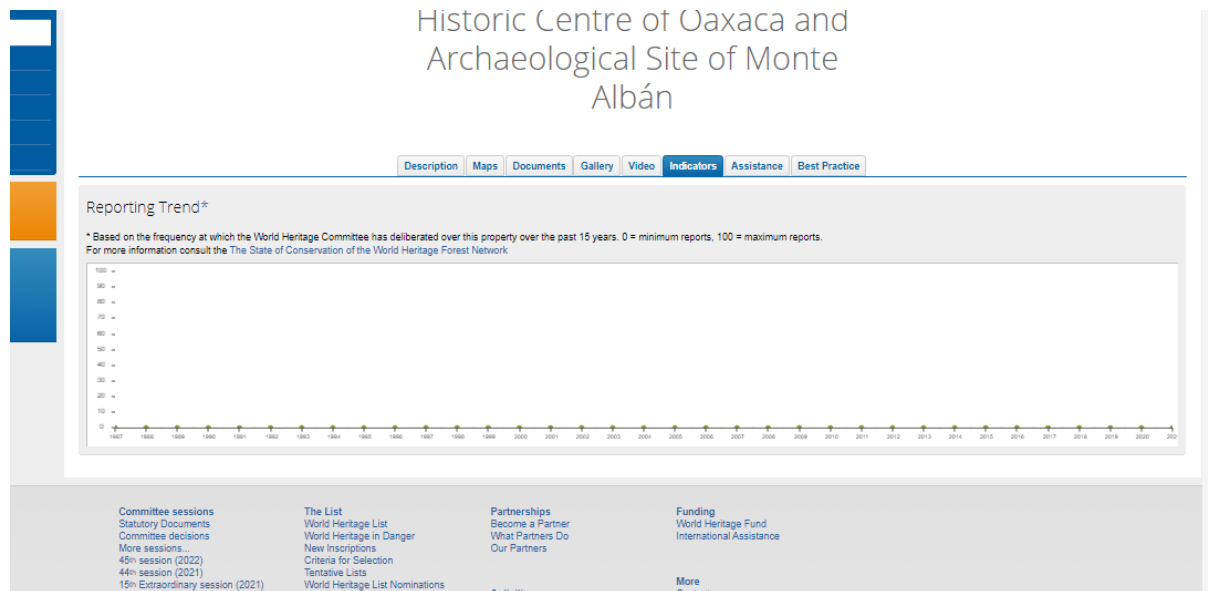
Det videoen viser er oversiktsbilder fra den historiske delen av Oaxaca by, og fra Monte Albán. Man kjenner igjen noen av bygningene fra bildene under fanen «Gallery» i videoen. Det viser bygningene som kirkene i Oaxaca fra imperialistisk tid, og de bygningene i Monte Albán som er eldre og fra før kolonitiden. Videoen viser også mennesker i gatene og som lever sine liv i Oaxaca, som viser at den historiske delen av Oaxaca er en levende by med innbyggere, i motsetning til Monte Albán.

---

¹³ UNESCO (u.å. s). UNESCO/NHK Videos on Heritage. Hentet [12.01.21] fra <https://whc.unesco.org/en/activities/488>

¹⁴ UNESCO/NHK [UNESCO]. (05.11.2013). *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of ...* (UNESCO/NHK) [Videoklipp]. Hentet fra https://whc.unesco.org/include/tool_video.cfm?youtubeid=loLdOJMCWtI (12.01.21)

Indicators-fanen

Figur 2.11 Indicators-fanen. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Når man går videre i fanen øverst, er neste fane «Indicators». Trykker man på denne, er nettsiden utformet likt som de andre fanene, men under «Indicators» er det en boks med overskriften «Reporting Trend*». Under står det: «* Based on the frequency at which the World Heritage Committee has deliberated over this property over the past 15 years. 0 = minimum reports, 100 = maximum reports. For more information consult *The State of Conservation of the World Heritage Forest Network*». Det som her er markert i kursiv står egentlig i blått på nettsiden med en lenke til et skriv med samme tittel.¹⁵ Under teksten er det en graf der y-aksen går fra 0 til 100 som viser antall «reports», og x-aksen viser årstall 1987-2021. Det ser ut til at det er 0 «reports» totalt sett.

¹⁵ Patry, M., Bassett, C. & Leclercq, B. (2005, 11.-13- mars). The State of Conservation of World Heritage Forests. *2nd World Heritage Forest Meeting*. 1-14. <https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-43-2.pdf>

Assistance-fanen

Historic Centre of Oaxaca and
Archaeological Site of Monte
Albán

Description Maps Documents Gallery Video Indicators Assistance Best Practice

Results

1 Requests Approved 37,561 USD Total Amount Approved

ID	Approved Date	Title	Step
1801	20 April 2006	Disaster prevention and management at Monte Alban World Heritage site: acquisition of fire-fighting equipment for the archaeological zone Decision: Approved Decision by: Chairperson Approved Amount: 37,561 USD Decision Date: 20-Apr-2006 Previous Id: 2006-1342 Type: emergency Category: culture	Terminated

Committee sessions Statutory Documents Committee decisions
The List World Heritage List World Heritage in Danger
Partnerships Become a Partner What Partners Do
Funding World Heritage Fund International Assistance

Figur 2.12 Assistance-fanen. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Neste fane øverst på siden er «Assistance». Her er nettsiden lik som før, men det er to lyseblå bokser i fokus. Den øverste boksen har overskriften «Results». Under står det «1 Request Approved». Ved siden av står det «37,561 USD Total Amount Approved». I den andre boksen nedenfor er det et skjema der det står «ID» og under «1801». Så står det «Approved Date» og under «20 April 2006». Deretter står det «Title» og under står det med viderekobling: «Disaster prevention and management at Monte Alban World Heritage site: acquisition of fire-fighting equipment for the archaeological zone».¹⁶ Under der igjen i samme boks står det «Decision: Approved, Decision by: Chairperson, Approved Amount: 37,561 USD, Decision Date: 20-Apr-2006, Previous Id: 2006-1342, Type: emergency, Category: culture». Helt til høyre i skjemaet står det «Step» og under står det «Terminated», som vil si at det er ferdig utført. Det denne «Assistance»-fanen viser til, er penger som har gått til stedet. Der Monte Albán har fått 37,561 USD for å bruke på brannsløkningsutstyr.

¹⁶ UNESCO (u.å. 1). International Assistance: Disaster prevention and management at Monte Alban World Heritage site: acquisition of fire-fighting equipment for the archaeological zone. Hentet [12.01.21] fra <https://whc.unesco.org/en/intassistance/1801>

Best Practice-fanen

Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán

Description Maps Documents Gallery Video Indicators Assistance **Best Practice**

Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán, proposed by Mexico as a best practice, is interesting as a case study for the following aspects: integrated attention, interdisciplinary program, integral conservation of immovable and movable property, constant relationship with adjacent communities, Investigation Program, placement of protection fences, agreement of collaboration with National Park of Mesa Verde (USA), diverse strategies for diffusion of cultural heritages and centre of documentation and investigation.

Summary provided by State Party

The Management Plan of the Archaeological Site of Monte Albán has contributed to the innovation of strategies and actions for the integral conservation of the cultural and natural heritage of the archaeological site. The following are listed:

Area of Maintenance and Services

Maintenance Program of the Archaeological Site and Site Museum of Monte Albán, Waste Waters Treatment Plant, nursery for the reproduction endemic plants in the archaeological site, compost of organic waste for the reproduction of endemic plants, operation Infrastructure and infrastructure of accessibility.

Area Security

Establishment of a Security area, program of Attention to Fires in the Buffer zone of the Archaeological Site of Monte Albán, attention to the Visitors of the Archaeological Site of Monte Albán, training Program for Forest Fires, First Aids and Prevention of Natural Disasters, program of Security and Prevention of Disasters of the Archaeological Site of Monte Albán, equipment to combat forest fires in the archaeological site and Site Museum, camp and unit of services.

Area of Conservation and Investigation

Project Placement of Contention Walls with the help of gabions, project of Cover for the Gallery of Dancers, management of Natural Resources Program, emergent Project of Conservation (earthquake 1999), program of Environmental Monitoring of the tombs 104 and 105 of Monte Albán and seismic Monitoring to determine the structural behavior of the archaeological site of Monte Albán, project of Archaeological Rescue of the Monumental Ensemble of Atzompaa, program of Registration and Documentation in 3D image of the collection of Carved Stele of Monte Albán, project of Rescue of Cultural Landscapes, etc.

Legal Area and Buffer Zone of Monte Albán

Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán
Download the document

Consult more best practice examples

- Acropolis, Athens
- Angkor
- Archaeological Ensemble of Mérida
- Boyana Church
- Coffee Cultural Landscape of Colombia
- Cueva de las Manos, Río Pinturas
- Fossil Hominid Sites of South Africa
- Gros Morne National Park
- Historic and Architectural Complex of the Kazan Kremlin
- Historic Areas of Istanbul
- Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán
- Historic City of Vilnius
- Historic Monuments of Ancient Kyoto (Kyoto, Uji and Otsu Cities)
- Juzhaigou Valley Scenic and Historic Interest Area
- Land of Frankonia
- Le Monde Cultural Landscape
- Medieval City of Rhodes
- Mogao Caves
- Old Havana and its Fortification System
- Siq'ang Gwaay
- Sacred City of Caral-Supe
- San Marino Historic Centre and Mount Titano
- Shiretoko
- Sukogari Caves
- Sundarbans National Park
- Telide National Park
- Wet Tropics of Queensland

Figur 2.13 Best Practice-fanen. Skjerm bilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).

Den siste fanen under UNESCO sin Monte Albán-nettside heter «Best Practice». Den er utformet likt, bortsett fra at på høyre side er det to nye bokser. Den første boksen er gul med et «submission form» man kan laste ned med tittelen: «Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán Download the document».¹⁷ Dette dokumentet søker å utvikle og utforske anerkjennelser til Best Practice-eksempler. Boksen under har tittelen «Consult more best practice examples». Under er det listet opp linker til andre verdensarvsteders Best Practice-nettsider på UNESCO.

I hoveddelen under «Best Practice» står det med stor skrift:

¹⁷ UNESCO. (2011). *Submission Form*. 35th session (UNESCO Paris, 2011), the World Heritage Committee (Decision 35COM12D.7), Paris. Hentet fra <https://whc.unesco.org/uploads/sites/bestpractice2012/415.pdf>

Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán, proposed by Mexico as a best practice, is interesting as a case study for the following aspects: integrated attention, interdisciplinary program, integral conservation of immovable and movable property, constant relationship with adjacent communities, Investigation Program, placement of protection fences, agreement of collaboration with National Park of Mesa Verde (USA), diverse strategies for diffusion of cultural heritages ad centre og documentation and investigation.

UNESCO (u.å. g).

Under står det flere overskrifter. Den første overskriften er «Summary provided by State Party», og under står det: «The Management Plan of the Archaeological Site of Monte Albán has contributed to the innovation of strategies and actions for the integral conservation of the cultural and natural heritage of the archaeological site. The following are listed: »

Deretter kommer åtte tematiske overskrifter over ulike områder der UNESCO forklarer det er gjennomført strategisk arbeid for konservering av det arkeologiske stedet Monte Albán. De åtte overskriftene er «Area of Maintenance and Services», «Area Security», «Area of Conservation and Investigation», «Legal Area and Buffer Zone of Monte Albán», «Area of Diffusion and Educational Services», «Centre of Documentation and Investigation on the Management of Archaeological World Heritage Sites», «Administrative area» og «Obtained Funds».

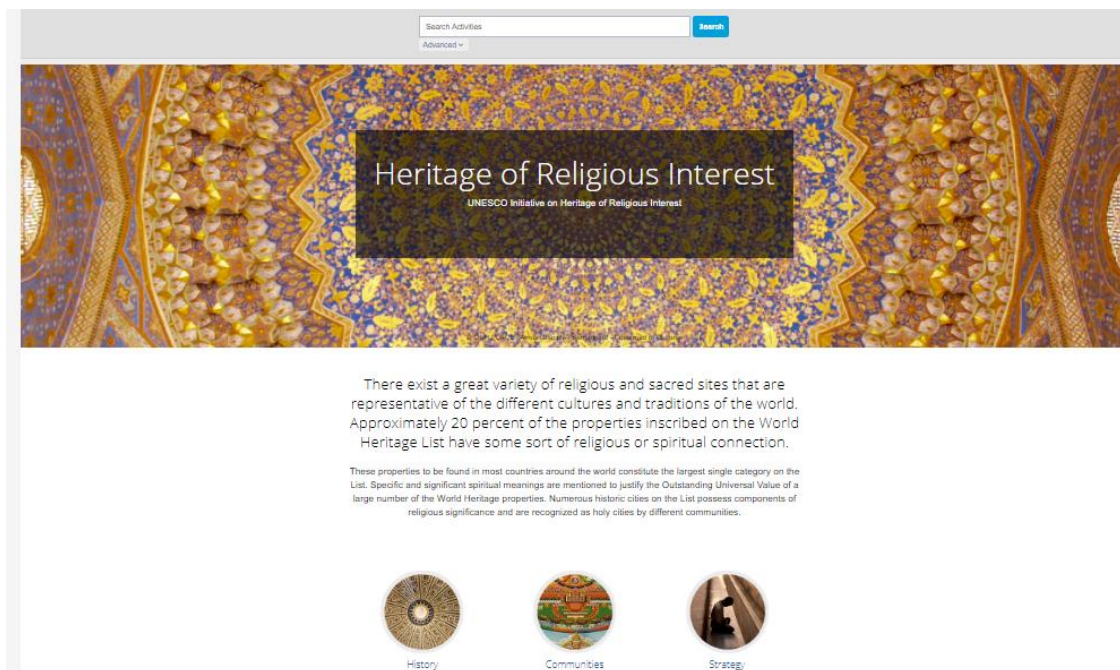
Lengre ned på siden er det et lyseblått felt med overskriften «One-off Initiative for the recognition of best practices». Her står det mer generelt om UNESCO sin strategi «The World Heritage Capacity Building Strategy», om «conservation and management activities» og «development» knyttet til verdensarvstedene. Nederst i boksen står det «Read More ...» der man kan trykke og komme til en ny side som omhandler dette, med tittelen *Sharing best practices in World Heritage management*.¹⁸

---

¹⁸ UNESCO. (u.å. m). Sharing best practices in World Heritage management. Hentet [12.01.21] fra <https://whc.unesco.org/en/recognition-of-best-practices/>

3 UNESCOs framstillingsprosess av «religiøsiteter» og «religion»

Som utgangspunkt for framstillingsprosessen til UNESCOs arbeid med «religion» og «religiøsiteter» vil jeg se på nettsiden *Heritage of Religious Interest: UNESCO Initiative on Heritage of Religious Interest* (UNESCO, u.å. h).¹⁹ Denne siden med tilhørende linker og dokumenter tar spesifikt for seg UNESCO sitt arbeid med verdensarv med religiøs interesse. Her har jeg gjort visse utvalg fra siden, ut ifra det jeg finner relevant for oppgavens problemstilling; å se på framstillingsprosessen bak «religion» og «religiøsiteter». Også her ønsker jeg å ta i bruk lengre siteringer fra siden da det er relevant, siden jeg ønsker at materialet skal få snakke fritt, og samtidig ikke bli tatt ut av sin sammenheng.

Figur 3.1 *Heritage of Religious Interest*. Skjerm bilde tatt 20.04.2021 fra UNESCO (u.å. h).

UNESCO (u.å. h) sier innledningsvis: «There exist a great variety of religious and sacred sites that are representative of the different cultures and traditions of the world. Approximately 20

---

¹⁹ UNESCO. (u.å. h). *Heritage of Religious Interest: UNESCO Initiative on Heritage of*

Religious Interest. Hentet [08.04.21] fra <http://whc.unesco.org/en/religious-sacred-heritage/>

percent of the properties inscribed on the World Heritage List have some sort of religious or spiritual connection». Under sier UNESCO (u.å. h):

These properties to be found in most countries around the world constitute the largest single category on the List. Specific and significant spiritual meanings are mentioned to justify the Outstanding Universal Value of a large number of the World Heritage properties. Numerous historic cities on the List possess components of religious significance and are recognized as holy cities by different communities.

UNESCO (u.å. h).

Videre har UNESCO (u.å. h) delt opp arbeidet i ulike kategorier: «History and terminology», «Communities», «Strategy», «PRI-SM – Thematic Paper & General Guidance», «Global network» og «Call for Contributions».

«History and terminology»

2010 United Nations international Year of the Rapprochement of Cultures» referert av UNESCO (u.å. h) sier:

As cultures encompass lifestyles, different ways of living together, value systems, traditions and beliefs, the protection and promotion of their rich diversity invite us to rise to new challenges at the local, national and international levels. This will involve integrating the principles of dialogue and mutual knowledge in all policies, particularly education, science, culture and communication policies, in the hope of correcting flawed cultural representations, values and stereotypes.

UNESCO (u.å. h).

Videre under historie og terminologi står det: «In recent years UNESCO played a leading role in the development and promotion of a powerful normative action to the protection of cultural and natural heritage in all its forms». De forklarer videre at det finnes mange «standard-setting documents» som inkluderer rettleidende dokumenter og anbefalinger som finnes knyttet til monumenter og steder. Flere forskningsstudier og analyser av religiøs arv

(«religious heritage») og hellige steder («sacred sites») har blitt utstedt av ulike «Advisory Bodies» som ICCROM, ICOMOS og IUCN. Flere konklusjoner og anbefalinger fra tidligere møter og aktiviteter som angår religiøs og hellig arv, er linket til av UNESCO (u.å. h).²⁰

Videre beskriver UNESCO (u.å. h) termer som «religious property», «sacred site» og «living religious heritage» som er termer en kan kjenne igjen fra UNESCOs representasjon av Oaxaca og Monte Albán:

Termen «Religious property», som brukt ved ICOMOS sitt studie *Filling the Gaps – an Action Plan for the Future*, defineres som «any form of property with religious or spiritual associations: churches, monasteries, shrines, sanctuaries, mosques, synagogues, temples, sacred landscapes, sacred groves, and other landscape features, etc.» (UNESCO, u.å. h).²¹

Termen «Sacred site» omfatter «areas of special spiritual significance to peoples and communities; and the term of «Sacred natural site» corresponds to the areas of land or water having special spiritual significance to peoples and communities».

Ifølge ICCROM, har «levende religiøs arv» karakteristikk som skiller det fra andre typer arv. Hellige steder («sacred sites») ifølge *the UNESCO MAB Programme* referert av UNESCO (u.å. h), «are indeed the oldest protected areas of the planet» and «have a vital importance for safeguarding cultural and biological diversity for present and future generations.» Samlet, sier UNESCO (u.å. h) at de religiøse og hellige stedene omfatter en rekkevidde av kultur- og naturdiversitet, og hver av dem kan alene demonstrere «the spirit of a particular place».

---

²⁰ To av linkene som fungerer videre er 1) ICOMOS (2011, 2. Desember). *Resolutions of the General Assembly*. Innlegg presentert ved 17th General Assembly of ICOMOS, Paris, France. Sammendrag hentet fra <https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-646-1.pdf> og 2) ICOMOS Canada (2008, 4. Oktober). *Québec Declaration on the Preservation of the Spirit of Place*. Innlegg presentert ved 16th General Assembly of ICOMOS, Québec, Canada. Sammendrag hentet fra <https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-646-2.pdf>

²¹ ICOMOS (2005). *Filling the Gaps – an action Plan for the Future*. Resultat av møtet «Methodical Approach to the Representativity of the World Heritage List». Hentet fra <https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-646-3.pdf>

I ICOMOS (2005, s. 33) sitt dokument *Filling the Gaps – an Action Plan for the Future*, finner man typografi om verdensarvsteder. I tillegg til termene «Religious property», «Sacred site» og «Sacred natural site» står det her andre relevante begrepsforklaringer med tanke på Oaxaca og Monte Albán. Her beskrives blant annet «Archaeological heritage» som «Any form of archaeological site or individual monument, including earthworks, burial mounds, cave dwellings, settlements (towns, villages, farms, villas), temples and other public buildings, defensive works, cemeteries, routes, etc, that are not in use or occupied». «Historic buildings and ensembles» beskrives som «Individual monuments, groups of monuments, works of art». «Cultural landscapes, parks and gardens» beskrives som «clearly defined landscape designed and created intentionally; organically evolved landscape (a relict or fossil landscape, a continuing landscape); associative cultural landscape». «Burial monuments and sites» beskrives som «burial mounds, cairns, mausolea, tombs, cenotaphs, cemeteries, etc.» (ICOMOS, 2005, s. 33).

«Communities: Religious communities as World Heritage stakeholders»

UNESCO (u.å. h) sier her:

Understanding the continuing nature of religious and sacred heritage, having the capacity to protect its authenticity and integrity, including its particular spiritual significance, and sharing the knowledge of our common history, are the three pillars necessary for building mutual respect and dialogue between communities.

UNESCO (u.å. h).

Videre sier UNESCO (u.å. h) at «Today, the international community should define the appropriate measures to preserve the values of religious and sacred places, which form the foundation of our cultures, thereby aiming to prevent any gradual loss of our traditions.».

Under forklarer de at i 2010 var det en samling i Kiev, Ukraina, der det for første gang var holdt en verdens kulturarv-konvensjon der beskyttelsen av religiøs og hellig kulturarv ble diskutert på et internasjonalt nivå, som involverte deltakelse av religiøse autoriteter.

Hovedfokuset til dette første internasjonale møtet organisert under «UNESCO on heritage of

religious interest» var å utforske måter å reflektere rundt kompleksiteten og viktigheten av å utvikle en ordentlig dialog mellom alle «stakeholders» (interesseparter) for det felles målet: beskyttelse av verdensarvsteder. Det ble notert at disse verdensarvstedene – særlig levende religiøse og hellige steder, krever spesifikke politiske linjer for beskyttelse og ledelse som tar i betraktning hvert steds særegne spirituelle natur som en nøkkelfaktor i deres dialog og at slike politiske linjer ikke kan være bærekraftige uten grundige rådslagninger med de ulike interessepartene. UNESCO (u.å. h) forklarer videre at under dette møtet så de på synet om at interessepartene må jobbe sammen for å bevare hellig verdensarv samtidig som det tenkes over moderniseringen og utviklingen av samfunnet på en kulturell og historisk sensitiv måte, med et syn som styrker identitet og sosialt samhold. Hva som legges i ordet «stakeholders» (interesseparter) forklarer UNESCO (u.å. h) slik: «Stakeholders include religious communities, made up of believers, traditional and indigenous peoples, as well as State Party authorities, professionals and experts in relevant fields, property owners, funding bodies and other interested partners».

«Statement on the Protection of Religious Properties within the Framework of the World Heritage Convention» (Fra Kiev, 05.11.2010) UNESCO (u.å. h) forklarer her:

1. The main objective of the 2010 Seminar on the Role of Religious Communities in the Management of World Heritage Properties was to explore ways of establishing a dialogue between all stakeholders, and to explore possible ways of encouraging and generating mutual understanding and collaboration amongst them in the protection of religious World Heritage properties.
2. The stakeholders would include religious communities, which can comprise believers, traditional and indigenous peoples, as well as States Party authorities, professionals and experts in relevant fields, property owners, funding bodies and other interested partners.
3. The participants of the Seminar welcomed the International Year for the Rapprochement of Cultures, proclaimed by the United Nations General Assembly, as a valuable tool for the mutual exchange of experiences and dialogue between cultures aiming to foster respect for each other's beliefs. They furthermore:
4. Recognized the role played by religious communities in the creation, maintenance and continuous shaping of sacred places, and the custodial role played by them in caring for these as living heritage.

5. Reaffirmed the vital further role of religious communities in conveying, expressing and sustaining spiritual identity, meaning and purpose to human life, considering that these offer significant opportunities in a fast developing and globalizing world, as well as presenting serious challenges.
6. Stressed that culturally and environmentally sustainable management of such heritage should be the responsibility of all stakeholders concerned, and that mutual acceptance and respect will bring different and complementary perspectives to shared cultural and spiritual values.
7. Recalled that the protection of religious heritage represents a special challenge and opportunity that needs to be addressed in the effective implementation of the World Heritage Convention, and noted that living religious places have often been placed on UNESCO's World Heritage List specially for their religious and spiritual significance; in other cases, religious properties and sacred places can be an integral part of larger ensembles, such as historic cities, cultural landscapes and natural sites. The significance of such sites and the interests of associated religious communities should be duly recognized in sustainable management processes.
8. Emphasized that the continuing nature of religious heritage calls for dialogue and mutual understanding between the religious communities concerned and all other stakeholders, who must work together to preserve the significance of cultural, mixed and natural heritage sites associated with the sacred.
9. Considering it particularly timely to define an Integrated Strategy for the development of a World Heritage Thematic Programme on religious heritage in collaboration and close coordination between all stakeholders, and that this Programme should create an action plan for the protection of religious heritage world-wide aimed at enhancing the role of communities and the avoidance of misunderstandings, tensions, or stereotypes.
10. Recognized the need to raise awareness of all stakeholders of the importance of the management of religious places in order to enable mutual understanding and acceptance of the World Heritage significance and specificity of each heritage place, and its associated spiritual and religious values.
11. In furtherance of this, and taking into account the resolution 17 GA 9 of the States Parties to the World Heritage Convention, they called for the establishment of integrated and interactive training programmes in the management of religious places in cooperation with the Advisory Bodies, ICCROM, ICOMOS and IUCN, aimed at helping representatives of religious communities to enhance and share their managerial skills.
12. Concluded that safeguarding religious heritage of outstanding universal value for future generations requires new forms of action, and that the Kyiv seminar formed the start of a new ongoing process, and an opportunity to establish a platform for dialogue and shared knowledge among all communities involved in the preservation of our common heritage.

UNESCO (u.å. h).

«Strategy – Integrated Implementation Strategy»

UNESCO (u.å. h) forklarer her:

The World Heritage Committee requested the World Heritage Centre, in collaboration with the Advisory Bodies, to elaborate a *thematic paper* proposing to States Parties general guidance regarding the management of their cultural and natural heritage of religious interest, and in compliance with the national specificities, inviting States Parties to provide voluntary contributions to this end» (Paragraph 7, Decision 35 COM 5A referert av UNESCO, u.å. h).²²

UNESCO (u.å. h).

Videre forklarer UNESCO (u.å. h):

UNESCO, by launching the Initiative on heritage of religious interest further to this World Heritage Committee decision, plays a leading role in the development, in close collaboration with the Advisory Bodies, of the thematic paper proposing to State Parties general guidance regarding the management of cultural and natural heritage of religious interest. In the long-term, this initiative is intended to help integrate a number of guiding principles into cultural policies at the local, national, regional and international levels so as to contribute to the rapprochement of cultures and harmonious relations among peoples.

UNESCO (u.å. h).

I tillegg til link til dokumentet, har også UNESCO (u.å. h) et utdrag fra dokumentet på siden som står i kursiv:

---

²² UNESCO & WHC (2012, 11. Mai). *Convention Concerning the protection of the World Cultural and Natural Heritage*. World Heritage Centre 36th session. Hentet fra <https://whc.unesco.org/archive/2012/whc12-36com-5A1-en.pdf>

Further to the consultation process between the World Heritage Centre and the Advisory Bodies, the elaboration of the thematic paper will be ensured in three phases: (i) preparatory and fund-raising activities; (ii) research, global thematic survey and data analysis; (iii) consultation/production of thematic paper. The World Heritage Centre and the Advisory Bodies recommend the establishment of a Group, which will be in charge of this activity, comprising representatives of UNESCO and the Advisory Bodies, and in particular experts of the IUCN Specialist Group on Cultural and Spiritual Values of Protected Areas, of the ICCROM Programme on Living Heritage and ICOMOS group of experts specialized in protection and enhancement of sacred heritage sites, buildings and landscapes.

UNESCO (u.å. h).

Under undertittelen “Integrated Implementation Strategy”, skriver UNESCO (u.å. h) at det vedlagte dokumentet inneholder en strategi for arbeid med religiøs arv, som er utviklet av *the Steering Group on Heritage of Religious Interest*, grunnlagt av “the World Heritage Centre and the Advisory Bodies ICOMOS, ICCROM, IUCN”. Under står det hva dette dokumentet inneholder: «It outlines the main objectives, identifies main expertise needs, defines target audiences, lists its guiding principles and expected results (outcomes), as well as suggests a number of core activities to be carried out within the three phases of the general guidance development.» (UNESCO, u.å. h).

Global Network

UNESCO (u.å. h) sier her i et utdrag fra et dokument:

«The World Heritage Centre and the Advisory Bodies recommend the creation of a global network involving relevant stakeholders, such as heritage practitioners (through Advisory Bodies), policy makers, national and local authorities, representatives of traditional and religious communities which should ensure that the thematic paper takes into account all relevant studies, elements, global trends and national specificities.».

UNESCO (u.å. h).

Senere i oppgaven, vil jeg se på funnene av «religiøsiteter» og «religion» fra UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-nettside i lys av UNESCOs arbeid med «Heritage of Religious

Interest» som nå har blitt gjennomgått. Ved å koble framstillingsprosessen opp mot selve framstillingen på siden, vil man kunne se prosessen bak framstillingen på verdensarvsiden, og anvendte begreper og konsepter på verdensarvsiden vil da fylles med mening.

4 UNESCOs framstillingsprosess av «indigeniteter»

Som utgangspunkt for framstillingsprosessen til UNESCOs arbeid med «indigeniteter» har jeg valgt ut de mest relevante UNESCO-nettsidene, rettet mot deres arbeid med «indigeniteter» og verdensarv, og sett i sammenheng med mitt prosjekt. Her har utvalgene blitt basert på det som er mest relevant for oppgavens problemstilling; å se på framstillingsprosessene bak «indigeniteter». Det er mange flere nettsider jeg kunne vist til i oppgaven, men jeg har gjort meg et utvalg av nettsider som tjener oppgavens vinkling best, og som kan besvare forskningsspørsmålet best. I tillegg til en seleksjon av nettsider, har valg også blitt tatt ut ifra innholdet på de utvalgte nettsidene. Der det er nødvendig, har jeg også i denne delen tatt i bruk lengre siteringer, for at materialet skal få tale fritt uten å bli tatt ut av sin sammenheng..

Indigenous Peoples

UNESCO
United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

IN BRIEF WHAT WE DO WHERE WE WORK PARTNERS JOIN US RESOURCES

Home » Indigenous Peoples

Indigenous Peoples

Indigenous peoples live in all regions of the world and own, occupy or use some 22% of global land area. Numbering at least 370-500 million, indigenous peoples represent the greater part of the world's cultural diversity, and have created and speak the major share of the world's almost 7000 languages. Many indigenous peoples continue to be confronted with marginalization, extreme poverty and other human rights violations. Through partnerships with indigenous peoples, UNESCO seeks to support them in addressing the multiple challenges they face, while acknowledging their significant role in sustaining the diversity of the world's cultural and biological landscape.

UNESCO places the needs of indigenous peoples amongst its priority areas for response. For more information on indigenous peoples, please email indigenouspeoples@unesco.org

Home

Education and intergenerational transmission

Sustainable development and environmental change

Social inclusion and social change

Figur 4.1 Indigenous Peoples. Skjermbilde tatt 13.05.2021 fra UNESCO (u.å. o).

Den første nettsiden som er verdt å nevne, er UNESCOs nettside *Indigenous Peoples*.²³

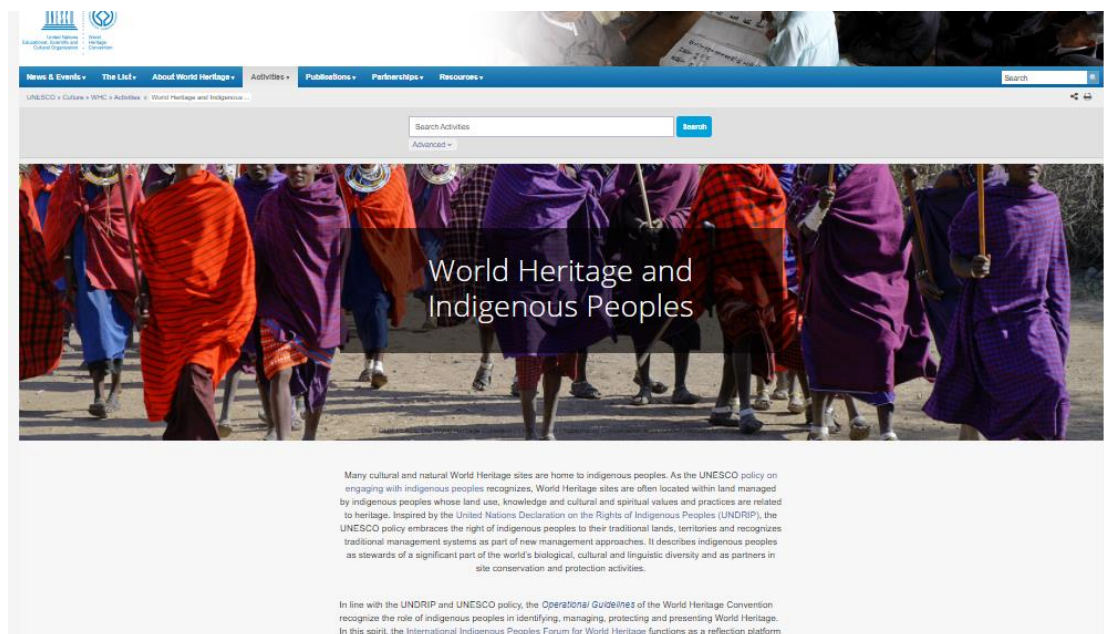
UNESCO (u.å. o) skriver:

Indigenous peoples live in all regions of the world and own, occupy or use some 22% of global land area. Numbering at least 370-500 million, indigenous peoples represent the greater part of the world's cultural diversity, and have created and speak the major share of the world's almost 7000 languages. Many indigenous peoples continue to be confronted with marginalization, extreme poverty and other human rights violations. Through partnerships with indigenous peoples, UNESCO seeks to support them in addressing the multiple challenges they face, while acknowledging their significant role in sustaining the diversity of the world's cultural and biological landscape.

UNESCO places the needs of indigenous peoples amongst its priority areas for response. For more information on indigenous peoples, please email indigenouspeoples@unesco.org

(UNESCO, u.å. o).

World Heritage and Indigenous Peoples

Figur 4.2 World Heritage and Indigenous Peoples. Skjerm bilde tatt 12.05.2021 fra UNESCO (u.å. p).

²³ UNESCO (u.å. o). Indigenous Peoples. Hentet [13.04.21] fra <https://en.unesco.org/indigenous-peoples>

Den andre nettsiden som skal gjennomgås er UNESCOs nettside *World Heritage and Indigenous Peoples*.²⁴ Her skriver UNESCO (u.å. p):

Many cultural and natural World Heritage sites are home to indigenous peoples. As the UNESCO *policy on engaging with indigenous peoples* recognizes, World Heritage sites are often located within land managed by indigenous peoples whose land use, knowledge and cultural and spiritual values and practices are related to heritage.²⁵ Inspired by the *United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP)*, the UNESCO policy embraces the right to indigenous peoples to their traditional lands, territories and recognizes traditional management systems as part of new management approaches.²⁶ It describes indigenous peoples as stewards of significant part of the world's biological, cultural, and linguistic diversity and as partners in site conservation and protection activities.

UNESCO (u.å. p).

Videre skriver UNESCO (u.å. p):

In line with the UNDRIP and UNESCO policy, the *Operational Guidelines* of the World Heritage Convention recognize the role of indigenous peoples in identifying, managing, protecting, and presenting World Heritage. In this spirit, the *International Indigenous Peoples Forum for World Heritage* functions as a reflection platform on involving indigenous peoples in the identification, conservation and management of World Heritage properties, as noted by the World Heritage Committee at 41st session (Kraków, 2017).²⁷

---

²⁴ UNESCO (u.å. p). World Heritage and Indigenous Peoples. Hentet [13.04.21] fra

<https://whc.unesco.org/en/activities/496/>

²⁵ UNESCO (u.å. q). Indigenous Peoples: UNESCO policy on engaging with indigenous peoples. Hentet [13.04.21] fra <https://en.unesco.org/indigenous-peoples/policy>

²⁶ UNDRIP (u.å. a). United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. Hentet [13.04.21] fra <https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/declaration-on-the-rights-of-indigenous-peoples.html>

²⁷ IIPFWH. (u.å.). The International Indigenous Peoples' Forum on World Heritage. Hentet

[13.04.21] fra <https://iipfwh.org/>

UNESCO (u.å. p).

UNESCO (u.å. p) forklarer videre på siden ni punkter som anerkjennes av *the Operational Guidelines*. Det som er markert med fet skrift nedenfor, er også markert med fet skrift på nettsiden:

1: Indigenous peoples as **stakeholders and right-holders** in the identification, nomination, management and protection processes of World Heritage properties as well as in the presentation of heritage, in line with the human rights based approach (paragraphs 12 and 211 d);

2: **Full and effective participation** of indigenous peoples in the preparation of *Tentative Lists*, i. e. the inventories of sites, which State Parties intend to consider for nomination. Before including sites on their Tentative List, “States Parties shall consult and cooperate in good faith with the indigenous peoples concerned through their own representative institutions in order to obtain their free, prior, and informed consent” (paragraph 64);

3: that **biological diversity and cultural diversity** are closely linked and interdependent. Human activities may be consistent with the Outstanding Universal Value of the area where they are ecologically sustainable (paragraph 90);

4: A **thorough shared understanding** of the property, its universal, national and local values and its socio-ecological context by all stakeholders, including indigenous peoples, as a possible common element of an effective management system (paragraphs 111 and 117);

5: The promotion of effective, inclusive and equitable participation of communities, indigenous peoples and other stakeholders concerned with the property through **legislations, policies and strategies** as necessary conditions to sustainable protection, conservation, management and presentation of World Heritage properties (paragraph 119);

6: Effective and inclusive participation of indigenous peoples in the process to demonstrate that their **free, prior and informed consent** has been obtained and to enable them to have a shared responsibility with the State Party in the maintenance of the property (paragraph 123);

7: Educational and capacity-building programmes that promote **sustainable and inclusive economic benefits** for local communities and indigenous peoples, including the promotion of local material and resource use and of local cultural and creative industries and safeguarding intangible heritage associated with World Heritage properties (paragraph 214bis);

8: **Traditional and indigenous knowledge** held by local communities and indigenous peoples, with all necessary consent, aiming at demonstrating the contribution that the conservation and management of World Heritage properties, their buffer zones and wider setting make to sustainable development (paragraph 215);

9: **International Assistance** requests of inclusive nature, including the involvement of local communities and indigenous peoples (paragraph 239 j).

(UNESCO, u.å. p).

Under disse punktene som anerkjennes av *the Operational Guidelines*, skriver UNESCO (u.å. p) om 13 milepæler som har blitt nådd gjennom de utviklende tolkningene av *the Operational Guidelines*. I det følgende vil nettsiden *UNESCO policy on engaging with indigenous peoples* (UNESCO, u.å. q) bli presentert med en viderekoblet nettside.

Indigenous Peoples: UNESCO policy on engaging with indigenous peoples

Figur 4.3 UNESCO Policy on engaging with indigenous peoples. Skjerm bilde tatt 13.05.2021 fra UNESCO (u.å. q).

Her skriver UNESCO (u.å. q):

UNESCO has broad mandates in the fields of education, natural sciences, social and human sciences, culture and communication and information. Its policies, programmes and projects provide opportunities and have significant impacts (positive and negative) for indigenous peoples worldwide.

The 2030 Agenda commitment to ‘Leave no one behind’ brings new impetus to ensure that indigenous peoples’ priorities are heard. Following the adoption of the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples by the UN General Assembly in September 2007, and the UN Development Group (UNDG) Guidelines on Indigenous Peoples’ Issues issued in 2008, it is increasingly important that UN agencies, including UNESCO, consider how to provide guidance on engaging with indigenous peoples. In this light, the UNESCO policy on Engaging with Indigenous Peoples seeks to outline a house-wide approach that will guide all of UNESCO’s programme sectors in their interactions with indigenous peoples and their organizations.

(UNESCO, u.å. q).

UNDRIP

Figur 4.4 UNDRIP. Skjerm bilde tatt 13.05.21 fra UNDRIP (u.å. b).

UNDRIP (u.å. b) sier følgende:

UNESCO actions on engaging with indigenous peoples address the following paragraphs, inter alia, of the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP).

Affirming that indigenous peoples are equal to all other peoples, while recognizing the right of all peoples to be different, to consider themselves different, and to be respected as such,

Recognizing the urgent need to respect and promote the inherent rights of indigenous peoples which derive from their political, economic and social structures and from their cultures,

spiritual traditions, histories and philosophies, especially their rights to their lands, territories and resources,

Acknowledging that the Charter of the United Nations, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and the International Covenant on Civil and Political Rights, as well as the Vienna Declaration and Programme of Action, affirm the fundamental importance of the right to self-determination of all peoples, by virtue of which they freely determine their political status and freely pursue their economic, social and cultural development,

Emphasizing that the United Nations has an important and continuing role to play in promoting and protecting the rights of indigenous peoples,

Believing that this Declaration is a further important step forward for the recognition, promotion and protection of the rights and freedoms of indigenous peoples and in the development of relevant activities of the United Nations system in this field,

Article 41

The organs and specialized agencies of the United Nations system and other intergovernmental organizations shall contribute to the full realization of the provisions of this Declaration through the mobilization, inter alia, of financial cooperation and technical assistance. Ways and means of ensuring participation of indigenous peoples on issues affecting them shall be established.

Article 42

The United Nations, its bodies, including the Permanent Forum on Indigenous Issues, and specialized agencies, including at the country level, and States shall promote respect for and full application of the provisions of this Declaration and follow up the effectiveness of this Declaration.”

(UNDRIP, u.å. b).

Nederst på siden er det en link til UN/UNDRIP sin fulle versjon av skrevet.²⁸ Jeg skulle gjerne ha utdypet denne delen av oppgaven mer, da det finnes mange nettsider og dokumenter som omtaler «indigeniteter».²⁹ Likevel har utvalgene mine være basert på UNESCO sine nettsider

---

²⁸ UN (2008). United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. Hentet [13.04.21] fra https://www.un.org/esa/socdev/unpfi/documents/DRIPS_en.pdf

²⁹ For videre lesning: se for eksempel: 1) IIPFWH. (u.å.). The International Indigenous Peoples' Forum on World Heritage. Hentet [13.04.21] fra <https://iipfwh.org/>

som presenterer koblingen mellom «indigeniteter» og verdensarv på best mulig måte. Senere vil jeg se på framstillingene av «indigeniteter» i lys av de gjennomgåtte nettsidene. På denne måten vil man kanskje legge merke til nye sammenhenger og meninger når det gjelder «indigeniteter» og verdensarv.

---

og 2) UNESCO (u.å. r). UN policies on indigenous peoples. Hentet [13.04.21] fra <https://en.unesco.org/indigenous-peoples/un-policies>

5 Verdensarvstedet i ulike kontekster

Uansett hvilken tekst man leser, er det vanlig å spørre seg i hvilken sammenheng teksten er skrevet i. Det som teksten omhandler og beskriver, vil bli forstått gjennom denne sammenhengen eller konteksten. I det følgende skal jeg ta for meg verdensarvstedet i to kontekster; den globale og den lokale konteksten. Store deler av oppgaven dreier seg nettopp om den globale konteksten, UNESCOs ideologi og deres oppdrag. Likevel kan man spørre seg om dette passer inn i den lokale konteksten. Dette kan være vanskelig å si gjennom en dokumentanalyse. I det følgende skal jeg under den globale konteksten se på UNESCO som global aktør og kontaktpunkt, forfatter av dokumentene, og skaper av framstillingen, eller som *framstilleren*, av verdensarvstedet. Samtidig tenker jeg at det er viktig før funnene blir gjennomgått at man ser den lokale konteksten i tråd med den globale, fordi det er det lokale som er *det som blir framstilt*. UNESCOs nettside for «Verdensarvstedet Oaxaca og Monte Albán» representerer det lokale stedet Oaxaca og Monte Albán.

5.1 Global kontekst: UNESCO som kontaktpunkt, normbærende aktør og framstiller

UNESCO jobber på et globalt nivå blant forskere og andre for å gi anerkjennelse og rettigheter til blant annet «indigenous peoples», «religious heritage», og verdensarvsteder generelt. Samtidig er de et kontaktpunkt der de bygger allianser med andre aktører slik at de kan samarbeide med lokale steder og organer, for å passe på at deres globale strategi fungerer i praksis, eller arbeide med å få det til å fungere.

Som nevnt i innledningskapittelet, er UNESCOs hovedmål gjennom sitt arbeid og sine prosjekter å skape et internasjonalt samarbeid som bidrar til fred og sikkerhet i verden (UNESCO, u.å. b). For å skape fred over tid, forklarer de videre at det ikke holder med å lage avtaler innenfor politikk og økonomi, men at fred må «etableres i menneskets moral og intellektuelle solidaritet». Under «satsinger» skriver UNESCO (u.å. c) at et av deres satsingsområder er beskyttelse av kulturarv, der de vil danne en tverrkulturell forståelse gjennom beskyttelsen av kulturarv og gjennom å fremme kulturelt mangfold.

UNESCO, som en del av FN, fremmer en politikk og lovgivninger som blant annet gir indigeniteter, religiøsiteter og religion en unik betydning. Som normbærende aktør har de innflytelse på andre globale og lokale organer, som gjør at arbeidet deres er noe mennesker

må svare til. Steder på verdensarvlista forklares av UNESCO (u.å. d) som uerstattelige, og vi mennesker har et felles ansvar for å vedlikeholde disse, både lokalt, nasjonalt og globalt.

I lys av oppgavens analytiske begreper, indigeniteter, religiøsiteter og religion, og som jeg nettopp har gjennomgått, kan UNESCOs arbeid med disse knyttes til verdensarvstedet. UNESCO (u.å. h) sier at ca. 20 prosent av verdensarvstedene har en form for religiøs eller spirituell tilknytning, og at flere historiske byer på verdensarvlista har religiøse komponenter som anses som hellige av ulike samfunn. I tillegg sier UNESCO (u.å. p) at mange verdensarvsteder er også hjemmet til «indigenous peoples». Disse aspektene er også eksempler på flere av de tematiske prosjektene UNESCO jobber med, i tillegg til verdensarv, og som jeg i denne oppgaven ser i tilknytning til hverandre.

Ifølge GOVMAT (u.å., s. 1) viser en stadig større samling forskning til at «indigenous religion(s) har blitt *ressurser*, både for globale og lokale aktører som ønsker å bevare og gjenskape kunnskap, praksiser, objekter og miljø av spesiell verdi. Dette kan en se gjennom tilknytningen av UNESCOs arbeid med indigeniteter, religiøsiteter og religion på den ene siden, og verdensarv og den aktuelle verdensarvnettsiden på den andre. Kunnskapen om indigeniteter, religiøsiteter og religion er noe som får en spesiell verdi hos UNESCO, og det samme gjelder for kunnskapen om verdensarven og verdensarvstedene. I denne oppgaven kan man også se at indigeniteter, religiøsiteter og religion blir ressurser for å forsvare verdensarvstedets universelle verdi, og snudd om kan man si at framstillingen av verdensarvstedet blir en ressurs for indigeniteter, religiøsiteter og religion.

Det er ingen tvil om at UNESCOs ideologi og arbeid *gjør* noe. Ikke bare gjennom deres arbeid, men som framstiller av kunnskap, bidrar de til å øke statusen, eller kjempe for å øke statusen til indigeniteter, religiøsiteter og religion, samt verdensarvsteder knyttet til disse. Men hvordan fungerer det lokalt?

5.2 Fra universelle til lokale verdier

UNESCO (u.å. n) sin *Global Strategy-nettside* sier at the World Heritage Committee i 1994 lanserte en global strategi for å sikre at verdensarvlista jobber grundig med verdensarvsteder knyttet til kultur og natur av universell verdi.³⁰ Her gjorde de blant annet definisjonen av

---

³⁰ UNESCO (u.å. n). Global Strategy. Hentet [01.05.21] fra <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy/>

verdensarv større for å bedre kunne reflektere og jobbe metodisk med stedene. En studie fra ICOMOS fra 1987 til 1993 viste at europeiske kristne historiske byer og arkitektur var overrepresentert i forhold til resten av verden, særlig «traditional cultures» (UNESCO, u.å. n). Siden denne globale strategien ble lansert har arbeidet fortsatt fremover; 39 nye land har signert verdensarvkonvensjonen, antall truede steder har økt på bakgrunn av økt kunnskap og bevissthet, og nye kategorier for verdensarvstedene har blitt til. Nederst på denne siden viser UNESCO (u.å. n) til studier og dokumenter fra møter i tilknytning temaet global strategi. Et av disse heter «Linking Universal and Local Values: Managing a Sustainable Future for World Heritage».³¹

Trykker man på denne linken, får man opp et dokument fra en konferanse fra 22.-24. mai 2003 organisert av Nederlands nasjonale kommisjon for UNESCO i samarbeid med Nederlands departement for utdanning, kultur og vitenskap. Dette konferansedokumentet publisert i *World Heritage Paper Series*, viser en tematisk studie og regionale case-studier. Det viser til fire case-studier fra verdensarvsteder der de viser til utfordringer ved å knytte den ideologiske universelle verdien til den lokale praksisen. Under kapittelet som omhandler lokal involvering, er forfatteren arkeologen Sharon Sullivan, medlem av ICOMOS sin australske komité. Sullivan (2004, s. 51) forklarer at verdensarv er et globalt konsept, som kommer ovenfra, for å anerkjenne universelle verdier i verden. Denne prosessen kan være truende og litt for teknisk for lokale og sivile mennesker, og eierne av disse stedene. På denne måten kan det oppstå misforståelser, særlig med tanke på at lokale samfunn ikke har en direkte link til verdensarvskomiteen, og står under press fra globalisering, eller fra nasjoner og andre. Verdensarvlisting kan skape lokal forbitrelse, og kan gjøre slik at nasjonene eller regionene det gjelder legitimerer handlinger utav eget ønske med at områder er på verdensarvlista. Sullivan (2004, s. 51) forklarer at vakuum etter slike uoverensstemmelser kan ta lang tid å komme over, noe som er motsatt av det intensjonen bak UNESCOs ønske om lokal involvering og verdsetting av verdensarv er.

Hvordan mister stedene sin egentlige verdi når man setter alle stedene inn i et felles kategoriseringssystem, når universelle verdier framstilles foran lokale verdier? Dette belyses

---

³¹ Sullivan, S. (2004). Local Involvement and Traditional Practices in the World Heritage System.

av Sullivan (2004, s. 52-53) der hun sier at verdensarvlisting opprinnelig hadde lite med lokale samfunn å gjøre. Der målet har vært å bevare noe for menneskeheten, har eierne eller samfunnet tilknyttet bestemte steder mistet kontrollen. Sullivan (2004, s. 52) forklarer at ofte er de tilhørende samfunnsverdiene til et sted forskjellig fra verdigrunnlaget til hvorfor et sted har blitt innlemmet på verdensarvlista, og disse kan noen ganger være uforenelige. Videre sier hun at et av problemene til at dette skjer, er nettopp på grunn av kriteriene for å ha universell verdi. For å passe inn i UNESCOs forhåndsbestemte system av allerede gitte kriterier, mister man noe viktig på veien, i form av stedets egne og lokale verdier, som blir satt i bakgrunnen, eller som ikke blir tatt med. Sullivan (2004, s. 52) gir et eksempel på dette fra verdensarvstedet «Uluru Kata-Tjuta National Park» og «Ayers Rock». UNESCO satte dette stedet på verdensarvlista på grunn av dets verdier knyttet til natur og kultur, men verdiene var sammenknyttede og spesifikke. Det mest verdifulle for stedet for samfunnet der, er ifølge Sullivan (2004, s. 52) at det er et «literally living cultural landscape shaped by ancestral beings who still animate it». Ikke at det er et bevis på sjelden fauna og flora, eller at det er uberørt landskap, geologiske formasjoner eller steinkunst der. Ofte er stedenes verdier knyttet til de levende tradisjonene som er der. Et annet eksempel Sullivan (2004, s. 53) viser til er «the Great Barrier Reef World Heritage Site», der tradisjonelle lokale mennesker jakter på en truet art. Det er en viktig tradisjonell type mat for dem, og det er ikke deres jakt som er årsak til at arten nesten er utryddet. Slike strider mellom verdiene som i eksemplene ovenfor, vil det være til alle lokale steder på en eller annen måte, også Oaxaca og Monte Albán.

Med tanke på UNESCO som global aktør som ønsker å bevare og gjenskape praksiser, objekter og miljø av spesiell verdi, og kunnskap om disse, så bør en tenke på hvilken kunnskap. Nå skal jeg i dette arbeidet kun se på UNESCOs framstilling av indigeniteter, religiøsiteter og religion hva angår nettsiden deres til Oaxaca og Monte Albán. Gjennom disse framstillingene dukker det opp verdier som UNESCO ønsker å videre bringe og bevare. Til tross for det, så er det viktig å vite at disse verdiene er tiltenkt UNESCOs generelle arbeid med verdensarv og satt inn i faste kategorier, og verdiene som tilhører det lokale stedet selv, vil ikke komme frem i denne oppgaven. Selv om de lokale verdiene ikke kommer til uttrykk her, er det likevel viktig å sette verdensarvstedet i en lokal kontekst.

5.3 Lokal kontekst: Indigeniteter, historisk kontekst, utfordringer og religion

Diversitet

IWGIA (u.å.) er en global menneskerettighetsorganisasjon som vil promotere og forsvare rettighetene til «indigenous people». ³² De sier at det er 16,933,283 «indigenous persons» i Mexico, som representerer 15.1 prosent av det meksikanske folk, og Mexico er det landet i Amerika som har den største befolkningen av «indigenous people», og med flest innfødte språk med 68 språk og 364 dialektvarieteter.

Minority Rights Group International (u.å.) er en annen global organisasjon som arbeider for at stemmene til minoriteter og «indigenous people» kan bli hørt. ³³ CONADI (the National Commission for the Development of Indigenous Peoples) har ifølge Minority Rights estimert at Mexico har 68 «indigenous communities», som samsvarer med IWGIAs 68 språk. I 2017 rapporterte the Comisión Nacional para el Desarrollo de los Pueblos Indígenas (CONADI) at basert på året 2015 var det 25.7 millioner meksikanere som identifiserte seg selv om «indigenous», som utgjør 21.5 prosent av den nasjonale befolkningen på den tiden, og 1.6 prosent identifiserte seg som «part-indigenous» (Minority Rights, u.å.). Her ser man at tall og statistikk fra disse ulike organisasjonene varierer med utgangspunkt i kategoriseringer rundt hvem som *er* «indigenous» og hvem som *identifiserer seg* som «indigenous».

Minority Rights (u.å.) sier at offisielle statistikker tradisjonelt har definert indigenitetsbefolkningen basert på språk, som mange mener har undervurdert den økende urbaniserte befolkningen, der man har estimert at 1.2 millioner «indigenous people» bor i Mexicos hovedstad, Mexico City. Ifølge Minority Rights (u.å.) inkluderte den meksikanske staten et spørsmål i undersøkelser om hvor mange av de som identifiserte seg som «indigenous» snakket et indigenitetsspråk. Undersøkelsen viste at bare halvparten av dem

---

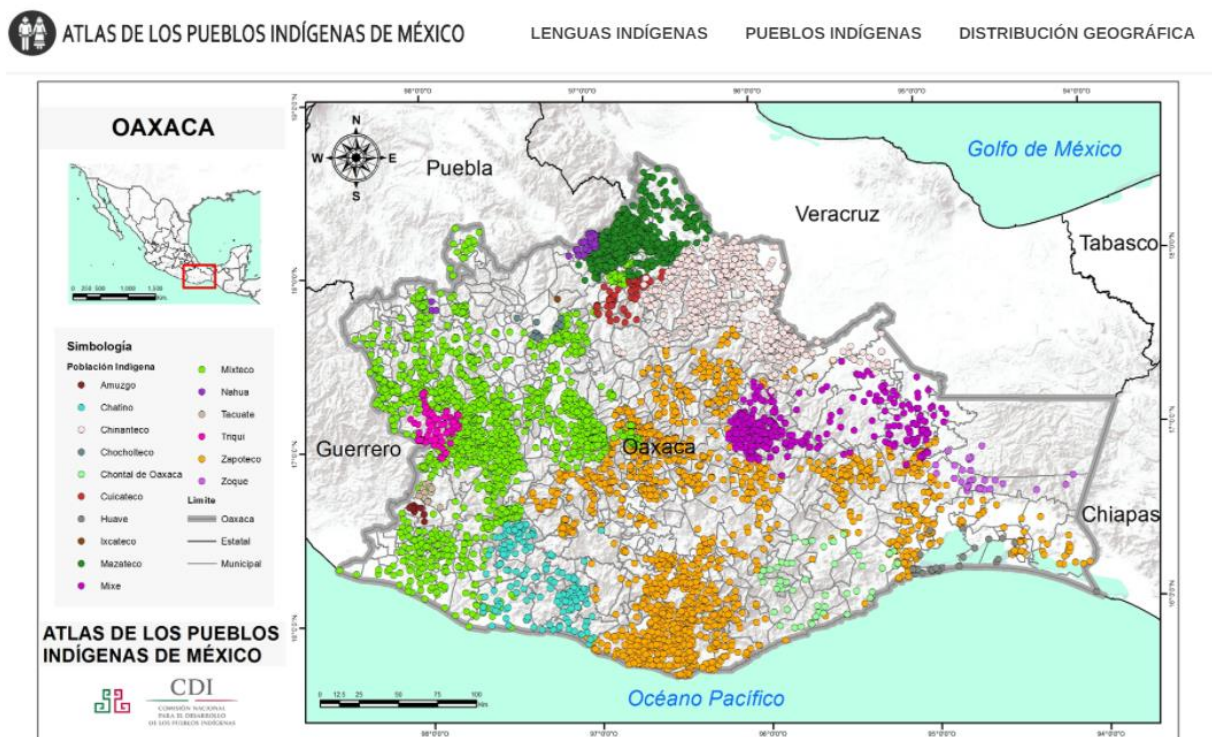
³² IWGIA (u.å.). Indigenous peoples in Mexico. Hentet [03.05.21] fra <https://www.iwgia.org/en/mexico.html>

³³ Minority Rights Group International (u.å.). Mexico: Indigenous peoples. Hentet [03.05.21] fra <https://minorityrights.org/minorities/indigenous-peoples-4/>

gjorde det, og 84% snakket også spansk. Undersøkelser fra 2005 viser også at bare en liten del av «indigenous peoples» var monolingvistiske.

Mesteparten av indigenitetsbefolkningen bor ifølge Minority Rights (u.å.) i den sørlige og sørsentrale delen av Mexico. 42.6 prosent av de som snakker et «indigenous language» bor i tre av Mexicos 31 stater: Oaxaca, Yucatán og Chiapas.

INPI (Nasjonalt institutt for indigenitetsstudier) og INALI (Nasjonalt institutt for indigene språk) viser til *Atlas de los pueblos indígenas de México*.³⁴ Her viser de både til «lenguas indígenas» og «pueblos indígenas» - altså både til språk og til samfunn. På denne nettsiden får man opp et kart over Oaxaca og indigenitetsbefolkningen der (Población Indígena). Her har de listet opp seksten ulike befolkningsgrupper: Amuzgo, Chatino, Chinanteco, Chocholteco, Chontal de Oaxaca, Cuicateco, Huave, Ixcateco, Mazateco, Mixe, Mixteco, Nahuatl, Tacuate, Triqui, Zapoteco og Zoque (INPI & INALI, 2020).

Figur 5.1 Atlas de los pueblos indígenas de México. Skjerm bilde tatt 04.05.2021 (INPI & INALI, 2020).

³⁴ INPI & INALI (2020). Pueblos indígenas con mayor presencia en la entidad. Hentet [03.05.21] fra

<http://atlas.inpi.gob.mx/oaxaca-2/>

Som en kan se på dette kartet, er det store variasjoner over folkegrupper, bare innad Oaxaca. Dette setter ting i perspektiv når man tenker over ulike framstillinger av indigeniteter. Er det basert på om de bor i urbane eller rurale strøk, om de snakker indigene språk eller ikke, eller hvem som anser seg selv for å være det eller ikke? Og er det kun snakk om levende tradisjoner i dag eller tradisjoner som er utdødd? Slike spørsmål kan en stille seg senere i oppgaven når jeg skal gjennomgå UNESCOs framstilling av indigeniteter.

Historisk kontekst

Minority Rights (u.å.) forklarer at Mexico sine indigenitetssamfunn, på lik linje med andre indigenitetssamfunn i Amerika, fortsatt sliter med den voldelige arven fra kolonialismen når Mexico i det 16. århundret kom under Spanias styre. I 1810 ble Mexico selvstendig, men diskrimineringen og undertrykkningen av indigeniteter i Mexico har fortsatt blant den hvite eliten. Minority Rights (u.å.) forklarer at selv om situasjonen har forbedret seg, også med tanke på anerkjennelse av urfolks rettigheter, så er det fortsatt i dag mange ulikheter blant den meksikanske befolkningen.

Mexico er stolt av sin indigenitetskultur – av monumenter, danser, håndverk og markeder som også bidrar til turisme. Minority Rights (u.å.) forklarer at siden revolusjonen i 1910-1920, har staten ønsket å integrere indigenitetsbefolkningen, med blant annet å lære spansk til barn med indigenitetsbakgrunn. Likevel, har dette gitt negative resultater som man kan se paralleller til i andre land, der det også i Mexico har oppstått en assimileringmodell som går ut over urfolks språk, kultur og autonomitet.

Utfordringer

IWGIA (u.å.) sier at Mexico har godkjent og blitt en del av FN sin erklæring av rettighetene til «Indigenous Peoples», og er siden 1992 erklært som en flerkulturell nasjon. Likevel sier IWGIA (u.å.) at landets indigenitetsbefolkning står overfor en rekke utfordringer. En av de største utfordringene handler om mangel på anerkjennelse. I 2001 var det en mobilisering blant indigeniteter som krevde lovgivning basert på «Acuerdos de San Andrés», som var et resultat av forhandlinger mellom staten og EZLN («the Zapatista National Liberation Army»). IWGIA (u.å.) forklarer videre at i 2003 gjennom anbefalinger fra EZLN og CNI (the National

Indigenous Congress), ble det dannet selvstyrte «indigenous governments» i Chiapas, Michoacán og Oaxaca. Selv om statene Chihuahua, Nayarit, Oaxaca, Quintana Roo og San Luís Potosí har bestemmelser hva som angår «indigenous peoples» i statenes konstitusjoner, er ikke «indigenous legal systems» fullt anerkjent.

En annen utfordring knyttet til indigeniteter i Mexico, er disse menneskenes helse. De er ifølge IWGIA (u.å.) ansett som den mest sårbare sektoren av befolkningen når det kommer til helse, med høyest mor- og nyfødt dødelighet, høyest nasjonalt tall over akutt og kronisk underernæring, lavere forventet levealder og de har alvorlige begrensninger på tilgang til helsetjenester. Når det gjelder menneskerettigheter, viser *the Front Line Defenders* sine rapporter ifølge IWGIA (u.å.) at Mexico er verdens fjerde mest farlige land for rettighetsforsvarere. I løpet av 2017 var det 31 drap, der mesteparten involverte aktivister i saker som omhandlet indigeniteter eller miljø.

Minority Rights (u.å.) forklarer at til tross for avtaler og aktivistbevegelser, har indigeniteter opplevd diskriminering både på grunn av dårlig økonomi og mangel på utdanning, men også på grunn av språk, kleskode og andre kulturelle aspekter. På grunn av dette har de ofte måtte ta jobb hos mennesker som da har behandlet dem dårlig. Mange har blitt trakassert eller angrepet av paramilitære grupper, og det har vært rapportert om politibrutalitet og dårlig juridisk behandling og oppfølging. Videre forklarer Minority Rights (u.å.) at flertallet av indigenitetsbefolkningen rundt 1990 levde i små bondesamfunn, som gjerne var i de fattigste og minst utviklede delene av landet. Mange manglet elektrisitet og rent vann. Et av problemene i dag er også ifølge Minority Rights (u.å.) «indigenous people» sine rettigheter til land.

Religion og religionsfrihet i Mexico

The U.S. Department of State beskriver seg selv som leder for USAs utenrikspolitikk gjennom diplomati, støtte og hjelp med å utvikle interessene for det amerikanske folk, deres trygghet og økonomisk velstand. På deres nettsider har de en rapport fra 2019 de kaller for

2019 report on International Religious Freedom: Mexico (U.S. Department of State, u.å.).³⁵

Her skriver de om religion og religionsfrihet i Mexico.

U.S. Department of State (u.å.) sier at myndighetene i USA estimerte befolkningen i Mexico i 2019 til 127.3 millioner. Data fra 2010 viser at ca. 83 prosent identifiserer seg som katolske, 5 prosent som protestanter, 1.6 prosent som medlem av pinsebevegelsen, 1.4 prosent medlem av Jehovas Vitner og 0.5 prosent som jøder. Andre religiøse grupper inkluderer mormonere og muslimer. Mer enn 2 prosent av befolkningen sa de praktiserer en religion som ikke er spesifisert, og nesten 5 prosent sa at de ikke praktiserer noen religion. Noen mennesker som er knyttet til en eller annen form for indigenitet, blander ifølge U.S. Department of State (u.å.) religion fra ulike indigeniteters trosgrunnlag. Tallene fra 2010 viser også at antall medlemmer skrevet inn i de ulike religiøse organisasjonene er større enn de tallene som kommer fram på hvor mange som identifiserer seg selv som medlem av disse.

Den meksikanske konstitusjonen gir ifølge U.S. Department of State (u.å.) alle rett til religiøs frihet, også retten til å delta i religiøse seremonier og tilbedelser. Artikkel 40 i konstitusjonen sier at landet er en sekulær stat. DGAR (The General Directorate for Religious Associations) har jobbet med staten hva angår kriminaletterforskninger som involverer religiøse grupper. Myndighetene har sagt at drap og angrep på katolske prester og protestantiske pastorer viste til generalisert vold utover landet, og ikke til bestemte angrep basert på religiøs tro. Dette er fordi mange religiøse ledere ofte er involverte i politisk og sosial aktivisme, og da i større grad blitt eksponert for generalisert vold, framfor vold med begrunnelse i religion alene. U.S. Department of State (u.å.) forklarer videre at i 2018 i byen Altamirano i Chiapas, ble noen protestantiske familier utvist fordi de praktiserte en religion annen enn katolsk kristendom og nektet å støtte tradisjonelle kulturelle arrangementer. Gjennom en form for enighet, fikk medlemmene returnere, men levde i et separat samfunn. I andre byer, har de fortsatt ikke fått returnert etter det samme har skjedd. Ifølge the National Council to Prevent Discrimination (CONAPRED), er ikke-katolske og ateister de som mest sannsynlig vil oppleve diskriminering når det gjelder utdanning, helse og i arbeid.

---

³⁵ The U.S. Department of State (u.å.). 2019 Report on International Religious Freedom: Mexico. Hentet [03.05.21] fra <https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/mexico/>

Som en da kan skjønne ut ifra denne beskrivelsen av religion og religionsfrihet, som en kan kjenne igjen det som gjelder indigeniteter, er det også store variasjoner over religiøs tilknytning i Mexico, og ikke nødvendigvis et lett skille mellom dem med tanke på kategoriseringer. Det er også interessant å se den globale konteksten som UNESCO settes inn i, sammen med den lokale konteksten av tilstander i Mexico, for det er ikke alltid at disse framstillingene som en ser gjennom UNESCO kommer overens med den lokale. Uansett hvor godt arbeid UNECO gjør med promotering av verdensarv og indigeniteters rettigheter, samt deres arbeid med religiøs arv, så lever ikke denne ideologien ut i praksis. Dette kan sette ting i et videre perspektiv når jeg i det følgende skal gjennomgå framstillinger av religion og religiøsiteter på UNESCOs nettside til Oaxaca og Monte Albán.

6 UNESCOs framstilling av indigeniteter, religiøsiteter og religion

Til nå har oppgaven tatt for seg dokumenter i form av UNESCO sine nettsider, med fokus på verdensarvnettsiden *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*. I tillegg har jeg sett på UNESCOs arbeid med «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion», samt sett på verdensarvstedet i ulike kontekster. I det følgende skal jeg analysere materialet for å se på hvordan UNESCOs framstillinger av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» kommer til uttrykk. Basert på de gjennomgåtte nettsidene, er det tre punkter jeg vil dele framstillingene inn i som skal analyseres hver for seg:

- 1: Framstillingen av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden
- 2: Framstillingsprosessene av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion», gjennom UNESCOs tematiske arbeid.
- 3: Verdensarvkriteriene på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden sett i lys av UNESCO som global aktør og organ for verdensarvsteder.

6.1 Framstillingen av indigeniteter, religiøsiteter og religion på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden

Den første framstillingen som skal analyseres er utdrag fra UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-nettside (UNESCO, u.å. g) som jeg finner relevant for framstillingen av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion». Kriteriene som er oppnevnt på nettsiden, vil ikke bli innlemmet her, da disse vil bli gjennomgått under framstillingene sett i lys av UNESCO som global aktør.

Under hoveddelen på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden, forklarer UNESCO (u.å. g):
“Inhabited over a period of 1,500 years by a succession of peoples – Olmecs, Zapotecs and Mixtecs – the terraces, dams, canals, pyramids and artificial mounds of Monte Albán were literally carved out of the mountain and are the symbols of a sacred topography.”

Her viser UNESCO (u.å. g) Monte Albán i en historisk kontekst, der de forklarer at gjennom et halvannet årtusen innehar stedet en arv av tre nevnte folkegrupper; «Olmecs, Zapotecs and

Mixtecs». Gjennom formuleringen, kan man se at «indigeniteter», eller de nevnte indigenitetssamfunnene, her blir brukt for å tydeliggjøre, eller legitimere, den viktige arven stedet Monte Albán har. Videre forklares det at Monte Albán sitt kulturlandskap ble skjært ut av fjellet, og er «the symbols of a sacred topography». Her er ordet «sacred», eller «hellig» brukt for å beskrive topografien til stedet. Samtidig står det ingen videre forklaring til ordet «sacred». Dette kan ses i lys av det Kraft (2017, s. 82) forklarer om at dokumenter skaper rammer, detaljer og innhold til begreper som brukes, og med tanke på at leseren av nettsiden kan være «hvem som helst», holdes derfor tolkningsmulighetene åpne. Framstillingen her viser en sammenheng mellom indigenitetssamfunnene, stedet Monte Albán, og hellig topografi («Sacred topography»). «Sacred topography» kan tolkes i retning av at noe bærer et religiøst preg. Forklaringen ovenfor viser derfor at «indigeniteter» og «religiøsiteter» er verdier som tilhører stedet i en historisk kontekst.

I metodedelen forklarte jeg at en annen måte å spørre på hvilken måte og i hvilken grad «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» blir framstilt på, er å spørre hvordan UNESCO oversetter eller samler praksiser, objekter, ideer, representasjoner og instanser av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion». Som Tafjord (2018, s. 317) forklarer, er det ulike grader av «indigenizing» og «religionizing» som skjer. Objekter kan oversettes *delvis mot* eller *helt til* «indigenous religion(s)». I eksemplet ovenfor ser man at «indigeniteter» framstilles gjennom bestemte folkegrupper ved navn, uten utdypning, og «religiøsiteter» kommer til uttrykk gjennom det åpne begrepet «Sacred topography». Dette viser at «religiøsiteter» på én måte framstilles gjennom en bestemt representasjon, men på en annen måte blir denne representasjonen åpen for tolkning ettersom hva leseren assosierer med det.

Figur 2.2 (s. 15) viser bildet på hovedsiden, og er et bilde av pyramidebygg fra det arkeologiske stedet Monte Albán. I bunnen av bildet er det en svart linje der det står «Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán (Mexico) © Sacred Sites» UNESCO (u.å. g). Her ser man et bilde av Monte Albán, og når det står «Sacred Sites», så tenker man som leser, at dette stedet er «hellig», og også en del av en kategorisering over «hellige steder» siden det står «sites» i flertall. Videre forklaring utover dette står ikke, og derfor blir definisjonen av «Sacred Sites» åpen for tolkning. Det man kan legge merke til, er at teksten som står til bildet, viser at stedet som er avbildet har en hellig verdi, og er av stor betydning.

Videre forklarer UNESCO (u.å. g): “The city of Oaxaca de Juarez, initially named Antequera, was founded in 1529 in a small valley occupied by a group of Zapotec Indians [...]”. Uten videre bakgrunnskunnskap, kan man som leser se at «Zapotec Indians» eller «Zapotecs» er en gruppe indigeniteter både knyttet til Monte Albán nevnt over, og til byen Oaxaca som ble grunnlagt i 1529 da det bodde Zapotekere i området fra før. Dermed kan man se at «indigeniteter» blir oversatt *til* noe, der det blir framstilt som folk, samfunn og tradisjoner som både tilhører Monte Albán og Oaxaca by, og er en del av områdets «opprinnelige» historie.

Videre skriver UNESCO (u.å. g) om Oaxaca:

The centre of the city remains the centre of economic, political, social religious and cultural activities that give dynamism to the city. It retains its iconic architecture and the buildings representative of a cultural tradition of more than four centuries of art and history. A total of 1,200 historic monuments has been inventoried and listed. The major religious monuments, the superb patrician town houses and whole streets lined with other dwellings combine to create a harmonious cityscape, and reconstitute the image of a former colonial city whose monumental aspect has been kept intact. [...] The mestizo population keeps alive both traditions and ancestral customs.

UNESCO (u.å. g).

Gjennom denne forklaringen viser UNESCO (u.å. g) at Oaxaca by sitt historiske senter har flere aktiviteter som gir dynamisme til byen, deriblant «religiøse» aktiviteter. Videre forklarer UNESCO (u.å. g) at ikonisk arkitektur og bygninger representerer en kulturell tradisjon over mer enn fire århundrer med kunst og historie. Her kan man forstå det slik at det som menes med «religiøse aktiviteter» er disse ikoniske bygningene og arkitekturen. Likevel er «religiøse aktiviteter» et sammensatt begrep, der «religious» gir beskrivelsen et bestemt religiøst innhold, men sammen med det nokså vage begrepet «activities» blir det i enda større grad åpent for tolkning. Sett i sammenheng med «Gallery-fanen» hvor man ser bilder av flere kirker og bygninger som representerer denne kulturelle tradisjonen, kan man tenke seg til at et hovedaspekt som menes med «religiøse aktiviteter» er katolske kirker og bygg, og da kristendom. Videre står det at 1200 historiske monumenter har blitt listet, som viser hvor mange monumenter og bygg som er av historisk betydning. UNESCO (u.å. g) forklarer at religiøse monumenter («religious monuments») blant andre, skaper et harmonisk bylandskap og et bilde av en by fra den spanske kolonitiden. I tillegg sier UNESCO (u.å. g) at «The

mestizo population» holder både tradisjoner og forhistoriske skikker i live. Her vises det til enda en indigenitetsgruppe, mestiser, og at de bor og lever i Oaxaca by i dag, og har videreført forfedrenes tradisjoner. Forklaringen ovenfor viser Oaxaca by som en blanding av kulturer av både imperialistisk kristendom etter spanjolene kom til Mexico gjennom bygninger og bystruktur, og gjennom mestisene som fortsatt bebor byen. Her kan man se at «religiøsiteter» blir framstilt gjennom det åpne begrepet «religious activities» og «religious monuments» som er mer konkret. «Indigeniteter» blir framstilt gjennom et bestemt folk; «the mestizo population». Sammen blir disse brukt for å vise verdier knyttet til Oaxaca by.

UNESCO (u.å. g) forklarer videre om Monte Albán:

The grand Zapotec capital flourished for thirteen centuries, from the year 500 B.C to 850 A.D. when, for reasons that have not been established, its eventual abandonment began. The archaeological site is known for its unique dimensions which exhibit the basic chronology and artistic style of the region and for the remains of magnificent temples, ball court, tombs and bas-reliefs with hieroglyphic inscriptions. The main part of the ceremonial centre which forms a 300 m esplanade running north-south with a platform at either end was constructed during the Monte Albán II (c. 300 BC-AD 100) and the Monte Albán III phases. Phase II corresponds to the urbanization of the site and the domination of the environment by the construction of terraces on the sides of the hills, and the development of a system of dams and conduits. The final phases of Monte Albán IV and V were marked by the transformation of the sacred city into a fortified town. Monte Albán represents a civilization of knowledge, traditions and artistic expressions. Excellent planning is evidenced in the position of the line buildings erected north to south, harmonized with both empty spaces and volumes. It showcases the remarkable architectural design of the site in both Mesoamerica and worldwide urbanism.

UNESCO (u.å. g).

Her forklarer UNESCO (u.å. g) Monte Albán som en oppblomstrende hovedstad for Zapotekere fra 500 fvt. til 850 evt. før byen etter hvert ble forlatt uten at man vet hvorfor. Religiøsiteter ved stedet blir her presentert gjennom objekter som «temples, ball court, tombs and bas-reliefs with hieroglyphic inscriptions» i tillegg til «the ceremonial centre». Her står «ceremonial» uten videre forklaring, så det er uvisst hvilke seremonier som menes. Videre forklares byen gjennom en utvikling av «the sacred city into a fortified town». Til slutt forklarer UNESCO (u.å. g) at Monte Albán representerer en sivilisasjon av kunnskap, tradisjoner og kunstneriske uttrykk, gjennom planleggingen av byen og dens arkitektoniske design. Denne forklaringen viser at «religiøstiter» blir representert gjennom ulike

arkeologiske objekter, og at «indigeniteter» blir representert gjennom Zapotek-sivilisasjonen. Også her, blir Monte Albán presentert som en «sacred city» (hellig by), der definisjonen er åpen for tolkning og leseren kan fylle ordet med sine egne assosiasjoner. Forklaringen viser at «indigeniteter» og «religiøsiteter» er verdier som tilhører stedet, men som tilhører en gitt periode. Derfor er det i dag et arkeologisk sted, med en arv etter en forsvunnet sivilisasjon.

Under “Integrity” skriver UNESCO (u.å. g):

The Historic Centre of Oaxaca comprises an area of 5.00 square kilometres, 247 blocks and 1200 listed monuments of civil and religious architecture and ancient customs and traditions that developed over more than four centuries that are preserved nowadays, despite the earthquakes that have been documented on several occasions and have affected its architecture.

UNESCO (u.å. g).

Her forklares det at Oaxacas historiske senter omfatter et område med 1200 listede monumenter med sivil og «religiøs arkitektur», og forhistoriske skikker og tradisjoner som er bevart i dag til tross for jordskjelv som har påvirket arkitekturen. Her blir «religiøsiteter» framstilt gjennom den religiøse arkitekturen, og «indigeniteter» framstilt gjennom forhistoriske skikker og tradisjoner som har blitt bevart. Med tanke på at dette står under «Integrity» på verdensarvsiden, så kan disse framstillingene også være med på å vise Oaxaca som et sted som samsvarer med UNESCOs verdensarvkategorisering når det gjelder verdien av stedets materielle og immaterielle gjenstander.

«Gallery»-fanen og «Video»-fanen til UNESCO (u.å. g) er utformet med fokus på bilder fra verdensarvstedet, og en video fra verdensarvstedet, der bildene og videoen som visuelle elementer er viktigere enn de skriftlige. Dette er som nevnt tidligere det Matthew Hull referert av Asdal og Reinertsen (2020, s. 93) kaller *graphic artefacts*. Gjennom bildene og videoen øker Oaxaca og Monte Albán-nettsiden leserens visuelle forståelse av stedet, og det komplimenterer beskrivelsen av stedet under «Description»-fanen.

Under «Gallery»-fanen er det første bildet det samme som ved hovedsiden, og viser pyramidebygg ved Monte Albán. Under bildet står det «© Sacred sites Author: Martin Gray». Under det andre bildet som også er fra Monte Albán, står det også «© Sacred sites Author:

Martin Gray». Det at bildebeskrivelsene er «Sacred Sites» gjør noe med leseren av nettsiden sin forståelse av stedet. Når man ser på bildene, og vet at det er bilder fra verdensarvstedet, så skapes en ekstra assosiasjon når det legges til «Sacred Sites». At denne definisjonen står uten videre forklaring gjør at leseren kan skape sin egen assosiasjon til ordet «Sacred».

Betydningen stedet da får av leseren gjennom å presenteres som et hellig sted blir holdt åpen for tolkning.

Under «Video»-fanen får man opp en video med oversiktsbilder fra den historiske delen av Oaxaca og fra Monte Albán. Videoen viser bygninger og arkitektur i Oaxaca fra kolonisert tid og Monte Albáns arkeologiske bygninger fra før kolonisert tid. Videoen viser også mennesker i gatene og som lever sine liv i Oaxaca, som viser at den historiske delen av Oaxaca er en levende by med innbyggere i motsetning til Monte Albán. I starten av videoen kommer en tekst opp som sier: «Heritage from Earlier Settlers: Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Albán» (UNESCO/NHK, 2013, 0:00). Teksten i videoen sier det at verdensarvstedet viser arv fra tidligere bosettere i området, som viser til de ulike tradisjonelle indigenitetsgruppene, og de spanske bosetterne fra kolonisert tid.

Som jeg har sett på nå blir «indigeniteter» framstilt som folk som fortsatt bor i Oaxaca, som forhistoriske og kulturelle skikker og tradisjoner og som tidligere sivilisasjoner.

«Religiøsiteter» og «religion» blir blant annet framstilt gjennom konkrete objekter som arkitektur, bygninger, seremonielle sentre og religiøse aktiviteter. «Religiøsiteter» eller «religion» blir også framstilt gjennom begrepet «Sacred site» som står udefinert og åpen for tolkning på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden. Derfor kan det være greit å se dette i tråd med framstillingsprosessen til «religion» og «religiøsiteter».

UNESCO (u.å. h) sier at begrepet «Religious property», som brukt ved ICOMOS sitt studie *Filling the Gaps – an Action Plan for the Future*, defineres som «any form of property with religious or spiritual associations: churches, monasteries, shrines, sanctuaries, mosques, synagogues, temples, sacred landscapes, sacred groves, and other landscape features, etc.» (UNESCO, u.å. h). Med tanke på at UNESCO (u.å. g) forklarer på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden at “The centre of the city [Oaxaca] remains the centre of [...] religious and cultural activities that give dynamism to the city”, så kan den historiske delen av Oaxaca kategoriseres som en “Religious Property”. Selv om Monte Albán kan tolkes ut ifra et religiøst perspektiv, er det i det gjennomgåtte materialet ingen definisjoner der det konkrete ordet «religiøs», «religiøsitet» eller «religion» har blitt nevnt. Likevel, ut ifra definisjonen til UNESCO (u.å. h)

rommer begrepet «Religious Property» også «sacred landscapes», og dermed kan også Monte Albán kategoriseres som en «Religious Property» på bakgrunn av at det defineres som et «Sacred Site».

Videre forklarer UNESCO (u.å. h) at termen «Sacred sites» omfatter “areas of special spiritual significance to peoples and communities.”. «Sacred sites» ifølge *the UNESCO MAB Programme* referert av UNESCO (u.å. h), «are indeed the oldest protected areas of the planet» and «have a vital importance for safeguarding cultural and biological diversity for present and future generations.». Samlet, sier UNESCO (u.å. h) at de religiøse og hellige stedene omfatter en rekkevidde av kultur- og naturdiversitet, og hver av dem kan alene demonstrere «the spirit of a particular place». Dermed blir begrepet «Sacred Site» fylt med nytt innhold, og blir i større grad definert. På Oaxaca og Monte Albán-nettsiden, står begrepet åpent for tolkning for leseren. Med UNESCOs egne definisjoner forstår man begrepene som er brukt i et nytt lys, kanskje ikke så annerledes enn det leseren selv assosierte begrepene med, men begrepene står fortsatt definert på en måte som fortsatt gjør at enhver kan assosiere det med egne videre meninger. En ting som er verdt å legge merke til, er at det kun er Monte Albán som blir definert som «Sacred Site», og når man ser på definisjonen ovenfor som sier «are indeed the oldest protected areas of the planet», så skjønner man at «Sacred Sites» er tilknyttet eldre verdensarvsteder, som det arkeologiske stedet Monte Albán.

Andre begreper og definisjoner som kan trekkes inn her gjennom ICOMOS (2005, s. 33) sitt dokument *Filling the Gaps – an Action Plan for the Future*, er med tanke på Monte Albán «Archaeological heritage» som beskrives som «Any form of archaeological site or individual monument, including earthworks, burial mounds, cave dwellings, settlements (towns, villages, farms, villas), temples and other public buildings, defensive works, cemeteries, routes, etc, that are not in use or occupied». Et annet begrep som kan trekkes inn med tanke på Monte Albán er «Burial monuments and sites» som beskrives som «burial mounds, cairns, mausolea, tombs, cenotaphs, cemeteries, etc.». Både Oaxaca og Monte Albán går inn under begrepene nedenfor: «Historic buildings and ensembles» som beskrives som «Individual monuments, groups of monuments, works of art» og «Cultural landscapes, parks and gardens» som beskrives som «clearly defined landscape designed and created intentionally; organically evolved landscape (a relict or fossil landscape, a continuing landscape); associative cultural landscape». (ICOMOS, 2005, s. 33).

Som en kan se i den gjennomgåtte analysen, blir Monte Albán satt i et historisk bilde, der det kan tilknyttes tre ulike indigenitetssamfunn: «Olmecs, Zapotecs and Mixtecs». Disse indigenitetssamfunnene blir brukt for å tydeliggjøre, eller legitimere, den viktige arven stedet Monte Albán har. I tillegg blir Monte Albáns kulturlandskap definert som «symbols of a sacred topography». I dette tilfellet, og under nettsidens bilder, står begrepet «Sacred Sites» åpen for tolkning, men gjennom UNESCOs arbeid med religiøs arv kan man se at begrepet er definert i større grad. UNESCO (u.å. g) forklarer at Zapotekere er tilknyttet Monte Albán, men var også et samfunn som bodde i området ved Oaxaca by da byen ble grunnlagt av spanjolene i 1529. På denne måten blir «indigeniteter» framstilt som folk, samfunn og tradisjoner som både tilhører Monte Albán og Oaxaca by, og er en del av områdets «opprinnelige» historie. UNESCO (u.å. g) forklarer videre at Oaxaca by sitt historiske senter har flere aktiviteter som gir dynamisme til byen, deriblant «religiøse» aktiviteter, og at religiøse monumenter blant andre, skaper et bilde av en by fra den spanske kolonitiden. UNESCO (u.å. g) viser Oaxaca by som en blanding av kulturer av både imperialistisk kristendom etter spanjolene kom til Mexico gjennom bygninger og bystruktur, og gjennom mestisene som fortsatt bebor byen. I tillegg forklarer UNESCO (u.å. g) at Monte Albán representerer en sivilisasjon av kunnskap, tradisjoner og kunstneriske uttrykk, gjennom planleggingen av byen og dens arkitektoniske bygg og design. Forklaringene ovenfor viser derfor at «indigeniteter» og «religiøsiteter» er verdier som tilhører verdensarvstedet i en historisk og i en gjeldende kontekst. Ikke bare brukes disse begrepene for å legitimere for hvorfor stedet er på verdensarvlista, men UNESCOs framstillinger representerer også aspekter ved det lokale stedet. For å svare på forskningsspørsmålet mitt – vil et overordnet svar gjennom UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-nettside være at «indigeniteter» og «religiøsiteter» blir framstilt som representasjoner av verdier, tradisjoner, folk og objekter som tilhører det lokale stedet. «Religiøsiteter» blir framstilt gjennom objekter og gjennom begreper og definisjoner som er åpne for tolkning. «Indigeniteter» blir framstilt som bestemte folkegrupper og tradisjoner.

6.2 Framstillingen av indigeniteter, religiøsiteter og religion gjennom UNESCOs tematiske arbeid

Den andre framstillingen som skal analyseres er bestemte utvalg fra framstillingsprosessene av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» gjennom UNESCOs tematiske arbeid. Med tanke på at framstillingen av de analytiske begrepene funnet på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden ble gjennomgått ovenfor, kan de framstillingsprosessene som skal ses på i det følgende også bli sett i lys av den første framstillingen.

Når det gjelder «religiøsiteter» og «religion» har jeg gjennomgått nettsiden *Heritage of Religious Interest: UNESCO Initiative on Heritage of Religious Interest* (UNESCO, u.å. h). Her starter UNESCO (u.å. h) med å si at det finnes flere religiøse og hellige steder som representerer ulike kulturer og tradisjoner, og at tjue prosent av stedene innlemmet i verdensarvlista har en form for religiøs eller spirituell tilknytning:

«There exist a great variety of religious and sacred sites that are representative of the different cultures and traditions of the world. Approximately 20 percent of the properties inscribed on the World Heritage List have some sort of religious or spiritual connection» (UNESCO, u.å. h).

Her viser UNESCO til sammenhengen mellom verdensarvstedene og at tjue prosent, eller en femtedel, av stedene har en form for religiøs eller spirituell tilknytning. Ordene «religious» og «spiritual» brukt her, viser en kategoriserings- og religioniseringsprosess gjort av UNESCO når det gjelder verdensarvsteder, der disse religiøse og hellige stedene blir en egen kategori innenfor verdensarvsystemet. Det kan man også se i tittelen «Heritage of Religious Interest», og i det UNESCO skriver videre:

These properties to be found in most countries around the world constitute the largest single category on the List. Specific and significant spiritual meanings are mentioned to justify the Outstanding Universal Value of a large number of the World Heritage properties. Numerous historic cities on the List possess components of religious significance and are recognized as holy cities by different communities.

(UNESCO (u.å. h).

Her forklarer UNESCO (u.å. h) at verdensarv med religiøs interesse er den største kategorien verdensarvsteder blir inndelt i, og at «spirituelle» betydninger nevnes for å rettferdiggjøre «the Outstanding Universal Value», altså å legitimere for hvorfor steder skal være verdig å regnes som verdensarv. Til slutt sier de at flere historiske byer som innehar religiøse komponenter, er hellige for ulike samfunn. Gjennom denne forklaringen vises det at steder som går inn under kategorien verdensarv med religiøs interesse, innehar verdier som legitimerer for verdensarvkategoriseringen, men samtidig viser at «religiøsiteter» knyttet til ulike steder innehar en egen verdi, både for lokale samfunn og i en global kontekst.

Under «History and terminology» skriver UNESCO (u.å. h):

As cultures encompass lifestyles, different ways of living together, value systems, traditions and beliefs, the protection and promotion of their rich diversity invite us to rise to new challenges at the local, national and international levels. This will involve integrating the principles of dialogue and mutual knowledge in all policies [...] in the hope of correcting flawed cultural representations, values and stereotypes.

UNESCO (u.å. h).

Her beskriver UNESCO (u.å. h) religiøs arv som en del av kulturer som omfatter blant annet levemåter, verdier og tradisjoner, og promoteringen av denne diversiteten får fram nye utfordringer som kan jobbes med både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. UNESCO (u.å. h) forklarer også at for å ta tak i slike utfordringer er det viktig å skape en god dialog og en felles forståelse av kunnskap over alle felt, for å rette opp i mistolkninger av representasjoner, verdier og stereotyper. Dette viser den verdien kulturer, også knyttet til verdensarvsteder med religiøs interesse, har for UNESCO. Videre under historie og terminologi skriver UNESCO (u.å. h): «In recent years UNESCO played a leading role in the development and promotion of a powerful normative action to the protection of cultural and natural heritage in all its forms». Her viser de også til organisasjonen, hvordan de som en normgivende aktør spiller en viktig rolle for promoteringen av beskyttelsen av verdensarvsteder.

UNESCO (u.å. h) forklarer at gjennom beskyttelse av verdensarvsteder som felles mål, er det viktig å ha en felles respekt og dialog mellom samfunn, og da nevner de også at denne dialogen skal inkludere alle «stakeholders» (interesseparter):

Understanding the continuing nature of religious and sacred heritage, having the capacity to protect its authenticity and integrity, including its particular spiritual significance, and sharing the knowledge of our common history, are the three pillars necessary for building mutual respect and dialogue between communities.

(UNESCO, u.å. h).

Videre sier UNESCO (u.å. h) at «Today, the international community should define the appropriate measures to preserve the values of religious and sacred places, which form the foundation of our cultures, thereby aiming to prevent any gradual loss of our traditions.».

Ut ifra det første sitatet, kan man se at for å bygge en felles respekt og dialog mellom samfunn, sier UNESCO (u.å. h) at det er viktig å utvikle forståelsen av religiøs og hellig arv, å beskytte disse stedenes autentisitet og integritet, og dele kunnskap av vår felles historie. Dette viser viktigheten av arbeidet med religiøs og hellig arv, men det er også interessant å legge merke til at UNESCO sier «our common history». UNESCO (u.å. h) i det andre sitatet sier at det internasjonale samfunnet må gå inn for å bevare verdier av religiøse og hellige steder, så kan man tolke det første sitatet i lys av dette, som er grunnlaget for «våre» kulturer, og slik at man ikke mister tradisjonene eller kunnskap om disse. Når man da ser disse sitatene i sammenheng med hverandre, ser man at religiøs og hellig arv er verdier som vi må bevare gjennom utvikling av forståelse, beskyttelse og kunnskap. I tillegg bruker UNESCO eiendomsordet «vår», når de skriver «our common history». Dette viser til religiøs og hellig arv har en verdi, og vi som mennesker har et felles ansvar for å bevare denne verdien gjennom forståelse, deling av kunnskap og beskyttelse av denne arvets autentisitet og integritet. Derfor vil jeg si at gjennom framstillingsprosessen, blir objektene som jeg har sett på i form av ord, begreper og setninger, religionisert *til* noe, men samtidig *er* det et eget viktig tema. Verdensarv med religiøs interesse blir gjennom UNESCOs arbeid framstilt som religiøs og hellig arv som et eget konsept og kategorisering innenfor verdensarv, og det innehar også en egen verdi.

Som nevnt ovenfor, forklarer UNESCO (u.å. h) at det er viktig å ha en felles respekt og dialog mellom samfunn, og da nevner de også at denne dialogen skal inkludere alle «stakeholders» (interesseparter). UNESCO (u.å. h) forklarer «stakeholders» slik: «Stakeholders include religious communities, made up of believers, traditional and indigenous peoples, as well as State Party authorities, professionals and experts in relevant fields, property owners, funding

bodies and other interested partners». Dette viser de grupperingene UNESCO har satt som bør involveres i dialog om verdensarv med religiøs interesse. I tillegg til at slike «stakeholder» kan være eksperter, profesjonelle og andre autoriteter, så ser man også koblingen her mellom religiøse samfunn, troende og «traditional and indigenous peoples».

Når det gjelder «indigeniteter» skriver UNESCO (u.å. o):

Indigenous peoples live in all regions of the world and own, occupy or use some 22% of global land area. Numbering at least 370-500 million, indigenous peoples represent the greater part of the world's cultural diversity, and have created and speak the major share of the world's almost 7000 languages. Many indigenous peoples continue to be confronted with marginalization, extreme poverty and other human rights violations. Through partnerships with indigenous peoples, UNESCO seeks to support them in addressing the multiple challenges they face, while acknowledging their significant role in sustaining the diversity of the world's cultural and biological landscape.

UNESCO places the needs of indigenous peoples amongst its priority areas for response [...]

UNESCO (u.å. o)

Her forklarer UNESCO (u.å. o) at «indigenous peoples» knyttes til tjueto prosent av verdens landområder, at det er 370-500 millioner «indigenous peoples», at de representerer en stor del av verdens kulturelle diversitet, og snakker hovedandelen av verdens nesten 7000 språk. Videre beskriver UNESCO (u.å. o) utfordringer knyttet til «indigenous peoples», der disse gruppene blir marginalisert, lever i ekstrem fattigdom og opplever brudd på andre menneskerettigheter. UNESCO (u.å. o) forklarer så at som global aktør ønsker de å støtte «indigenous peoples» i deres utfordringer, og anerkjenne deres viktige rolle for å bevare diversiteten i verdens kultur- og biologiske landskap. Til slutt sier UNESCO (u.å. o) at «indigenous peoples» er et av deres prioriteringsområder. Det UNESCO skriver her, viser omfanget «indigenous peoples» har kulturelt sett, og at «indigeniteter» for UNESCO er et eget og viktig tema som prioriteres. Når det gjelder verdensarv og «indigenous peoples», skriver UNESCO (u.å. p):

Many cultural and natural World Heritage sites are home to indigenous peoples [...] World Heritage sites are often located within land managed by indigenous peoples whose land use, knowledge and cultural and spiritual values and practices are related to heritage. [...] the UNESCO policy embraces the right to indigenous peoples to their traditional lands, territories and recognizes traditional management systems as part of new management approaches. It describes indigenous peoples as stewards of significant part of the world's biological, cultural, and linguistic diversity and as partners in site conservation and protection activities.”.

UNESCO (u.å. p).

Her forklares det at mange verdensarvsteder er hjemmet til «indigenous peoples», og at «indigenous peoples» sitt landbruk, kunnskap og folkets og stedenes kulturelle og spirituelle verdier og praksiser knyttes til verdensarv. Dette viser hvordan indigeniteter, eller «indigenous peoples», er en egen kategori av verdi som inngår under verdensarven. Videre forklarer UNESCO (u.å. p) hvorfor deres tematiske arbeid er viktig gjennom «the UNESCO policy» som tar for seg «indigenous peoples» rett til deres tradisjonelle land og beskriver «indigenous peoples» som viktige representanter av verdens biologiske, kulturelle, og lingvistiske diversitet og som partnere i bevaringen og beskyttelsen av stedene de tilhører. Dette retter søkelyset mot UNESCO som global aktør og beskytter av verdensarv, men også for deres tematiske arbeid med «indigenous peoples». «Indigenous peoples» er et prioritert tema med stor kulturell verdi for UNESCO, der de uttrykker at folkene, deres tradisjoner, språk og de stedene de tilhører må blir bevart. Det er også viktig for UNESCO som normgivende organ å vise at vi som mennesker har en felles arv som vi må ta vare på, der vi må anerkjenne «indigenous peoples» sine rettigheter, betydning og som representanter eller «stakeholders» av verdensarvsteder.

Ved hjelp av de utvalgte sitatene som er gjennomgått, kan man trekke paralleller mellom UNESCOs arbeid med «religion» og «religiøsiteter» på den ene siden, og «indigeniteter» på den andre. Gjennom UNESCOs arbeid med «religion» og «religiøsiteter» ser man at religiøs og hellig arv er verdier som UNESCO mener vi må bevare gjennom utvikling av forståelse, beskyttelse og kunnskap. Gjennom UNESCOs arbeid med «indigeniteter» ser man at «indigenous peoples» sin kultur, utfordringer, og viktige rolle er noe UNESCO mener vi må anerkjenne for å kunne bevare diversiteten av verdens kultur- og biologiske landskap. Disse tematiske arbeidene til UNESCO, kan ses i sammenheng med UNESCOs felles mål med kulturarv, beskyttelse av verdensarvsteder og fred i verden. Disse temaene blir ikke bare oversatt helt *til* «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion», men de presenteres som at de

er egne kategorier innenfor UNESCOs arbeid. «Indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» blir derfor her framstilt som egne kategorier av verdi som vi mennesker har et ansvar for å bevare. Samtidig presenteres disse temaene som en del av verdensarven, og som implementeres under verdensarvsteder for å legitimere for steders universelle verdi, som man kan se i eksemplet med Oaxaca og Monte Albán.

6.3 Verdensarvkriteriene på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden sett i lys av UNESCO som global aktør og organ for verdensarvsteder

Den tredje og siste framstillingen som skal analyseres er framstillingen av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» gjennom verdensarvkriteriene på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden, sett i lys av UNESCO som global aktør og organ for verdensarvsteder.

Som jeg har sett på tidligere, jobber UNESCO på globalt nivå for å blant annet gi anerkjennelse til temaer sett på i denne oppgaven som «indigenous peoples», «religious heritage» og verdensarvsteder. Som kontaktpunkt og normgivende aktør har UNESCO innflytelse på andre globale og lokale aktører som gjør at arbeidet deres er noe mennesker må svare til. I tillegg er UNESCO framstilleren av Oaxaca og Monte Albán-nettsiden. Det Asdal og Reinertsen (2020, s. 227) forklarer rundt hvordan dokumenter kan bidra til å skape steder, og hva slags steder som kan komme til gjennom dem, er interessant i dette tilfellet. UNESCO skaper ikke bare et sted og et nettverk å gå til, men de skaper også framstillingen av geografiske steder på nettsider. I dette nettverket kan man forflytte seg fra framstillingen av ett sted til et annet, og til ett tematisk arbeid til et annet.

Ifølge GOVMAT (u.å., s. 1) har «indigenous religion(s)» blitt *ressurser* for både globale og lokale aktører som ønsker å bevare og gjenskape kunnskap, praksiser, objekter og miljø av spesiell verdi. Dette kan man se gjennom tilknytningen av UNESCOs arbeid med indigeniteter, religiøsiteter og religion på den ene siden og verdensarv og den aktuelle verdensarvsiden på den andre. Kunnskapen om, og materielle og immaterielle objekter knyttet til indigeniteter, religiøsiteter og religion, er noe som får en spesiell verdi hos UNESCO. Det samme gjelder for kunnskapen om verdensarven og verdensarvstedene. I det følgende skal jeg analysere framstillingen av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» gjennom kriteriene gitt på UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-side i lys av UNESCOs generelle kriterier.

Tidligere i oppgaven er kriteriene UNESCO har satt for at et sted skal kunne bli innlemmet i verdensarvlista blitt gjennomgått. Her må et sted kunne vise til minst ett kriterium, i tillegg til at det må være av betydelig universell verdi («outstanding universal value»). Gjennom beskrivelsen på UNESCOs Oaxaca og Monte Albán-side ser man også at det nevnes hvilke av de gitte kriteriene verdensarvstedet oppfyller. Her står det at stedet oppfyller kriterium i-iv, altså totalt fire kriterier. For å se hvordan disse kriteriene som er satt blir begrunnet, kan kriteriene slik de i utgangspunktet er satt av UNESCO og kriteriene slik de er forklart på Oaxaca og Monte Albán-siden bli sett i sammenheng, kriterium for kriterium. Samtidig vil det vises om alle de fire kriteriene gjelder for både Oaxaca og Monte Albán, eller bare ett av stedene.

Kriterium (i) lyder som følger på UNESCOs kriterieside: «(i) to represent a masterpiece of human creative genius.» (UNESCO, u.å. e). På Oaxaca og Monte Albán-siden beskrives kriterium (i) som:

Criterion (i) Oaxaca was the first town laid out in the New Spain during the XVI century with square blocks of 100 yards per side and planned from a central square. The icons of economic, political and religious powers were built around this central place, giving the city dynamism and contributing to universal urbanism. The grid layout of the city of Oaxaca is a unique example of urban planning in New Spain in the XVI century. The ceremonial centre of Monte Alban has created a grandiose architectural landscape which represents one of a kind artistic achievement.

UNESCO (u.å. g).

Begrunnelsen viser at begge stedene i stor grad er menneskeskapte mesterverker i sin kategori. Den viser også at kriterium (i) dekker både det historiske senteret i Oaxaca og Monte Albán. Oaxaca er listet på bakgrunn av byplanleggingen, der blant annet «religious powers» ble bygd rundt byens sentrum. Dette kan ses i sammenheng med «New Spain» og den kristne kulturen som kom med spanjolene gjennom kirker, katedraler og andre bygninger som man kan se på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden sin «Gallery»-fane. Her kommer derfor «religiøsiteter» til uttrykk gjennom Oaxacas sentrum og «religious powers» som en åpen definisjon, men som kan tolkes i retning av religiøse bygninger. Samtidig kan det tolkes som «religion» da «religious powers» kan forstås som institusjonalisert religion. Videre står det at «The ceremonial centre of Monte Albán» har skapt et stort arkitektonisk landskap. Her står

«ceremonial centre» åpen for tolkning uten videre begrepsforklaring enn det leseren selv assosierer med det.

Kriteria (ii) lyder som følger på UNESCO sin kriterieside: (ii) to exhibit an important interchange of human values, over a span of time or within a cultural area of the world, on developments in architecture or technology, monumental arts, town-planning or landscape design.” (UNESCO, u.å. e). På Oaxaca og Monte Albán-siden begrunnes kriteriet slik:

Criterion (ii) For more than a millennium, Monte Alban exerted considerable influence in the entire cultural area of Oaxaca. Latter-day Oaxaca is a perfect example of a 16th-century colonial town. The trace of grid layout of the city of Oaxaca was adopted in several other colonial towns.

UNESCO (u.å. g).

Denne begrunnelsen viser hvordan utbyttet av kulturer og verdier fra Monte Albán og Oaxaca er av betydning, har hatt innflytelse over et større område, og blitt overført til andre steder. Her ser man også at kriteria (ii) dekker begge stedene. Kriteria (iii) fra UNESCO sin kriterieside lyder som følger: «(iii) to bear a unique or at least exceptional testimony to a cultural tradition or to a civilization which is living or which has disappeared.” (UNESCO (u.å. e). Dette kriteriet blir begrunnet slik på Oaxaca og Monte Albán-siden:

Criterion (iii) Monte Albán is an outstanding example of a pre-Columbian ceremonial centre in the middle zone of present-day Mexico, which was subjected to influences from the north – first from Teotihuacan, later the Aztecs – and from the south, the Maya. With its ball game court, magnificent temples, tombs and bas-reliefs with hieroglyphic inscriptions, Monte Albán bears unique testimony to the successive civilizations occupying the region during the pre-Classic and Classic periods.

UNESCO (u.å. g).

Dette kriteriet nevner bare Monte Albán. Her beskrives Monte Albán som et særegent eksempel på et «pre-Columbian ceremonial centre». Igjen, her blir «religiøsiteter» knyttet til «ceremonial», som står åpent for tolkning, men det knyttes til tradisjoner fra før kolonisert tid.

Videre nevner kriteriet at Monte Albán var et senter influert fra alle retninger og av ulike folkegrupper og kulturer. Her blir «indigeniteter» framstilt gjennom disse bestemte sivilisasjonene: «Teotihuacan», «Aztecs» og «Maya». Videre kommer «religiøsiteter» og «religion» til uttrykk gjennom objekter som tilhører Monte Albán: «temples, tombs and bas-reliefs with hieroglyphic inscriptions».

Kriteria (iv), det siste kriteriet som verdensarvstedet dekker, lyder som følger på UNESCOs kriterie-side: «(iv) to be an outstanding example of a type of building, architectural or technological ensemble or landscape which illustrates (a) significant stage(s) in human history.» (UNESCO, u.å. e). På Oaxaca og Monte Albán-nettsiden begrunnes dette kriteriet med:

Criterion (iv) Among some 200 pre-Hispanic archaeological sites inventoried in the valley of Oaxaca, the Monte Alban complex best represents the singular evolution of a region inhabited by a succession of peoples: the Olmecs, Zapotecs and Mixtecs. The city of Oaxaca, with its design as a check board and its iconic architecture, has developed over more than four centuries as evidence of the fusion of two cultures Indian and Spanish.

(UNESCO, u.å. g).

Denne begrunnelsen viser at både Monte Albán og det historiske senteret av Oaxaca er fremragende eksempler på betydningsfulle steg i menneskets historie. Det viser også at kriteria (iv) både dekker den historiske delen av Oaxaca og Monte Albán. «Indigeniteter» framstilles her gjennom bestemte folkegrupper: «the Olmecs, Zapotecs and Mixtecs». I tillegg viser dette kriteriet at «Indian and Spanish», er to ulike kulturer som har kommet til uttrykk i samme region, og derfor har fusjonert. Gjennom kriteriene vises det også at den ene kulturen knyttet til Monte Albán, er en felles benevnelse for de ulike typene indigeniteter som har eksistert i området med innflytelse fra flere steder og folkegrupper. Denne sammenslåingen av kulturer, har igjen blitt blandet med den spanske kulturen ettersom spanjolene bosatte seg i området. Dette gjør at det også gir mening for UNESCO å sette disse to nærliggende stedene under samme verdensarvsted.

Når man ser på hvilke kriterier som dekker Oaxacas historiske senter og hvilke kriterier som dekker det arkeologiske stedet Monte Albán, så dekker det første, andre og fjerde kriteriet

begge stedene. Under det tredje kriteriet nevnes bare Monte Albán ved navn. Gjennom disse kriteriene ser man at «religiøsiteter» og «religion» blir framstilt gjennom begreper som «religious powers» og «ceremonial centre», samt gjennom objekter som kan knyttes til «religiøsiteter» eller «religion». I det andre kriteriet kan man tolke utvekslingen av kulturer og verdier i retning av «indigeniteter», «religiøsiteter», «religion». «Indigeniteter» framstilles også gjennom kulturmøter og gjennom nevnte folkegrupper knyttet til stedet. Disse framstillingene kan ses sammen med framstillingene på nettsiden som er gjennomgått tidligere.

I tillegg til disse kriteriene som verdensarvstedet dekker for å være på UNESCOs verdensarvliste, må også Oaxaca og Monte Albán som andre verdensarvsteder være av «outstanding universal value». «Outstanding universal value» er også tittelen på hovedteksten til nettsiden, som impliserer at hovedteksten tar for seg fakta om stedet som begrunner for at stedet er av betydelig universell verdi og at det bør være innlemmet i verdensarvlista.

Gjennom disse kriteriene som på forhånd er listet av UNESCO, og som man ser blir begrunnet på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden, blir kriteriene brukt som ressurser for å legitimere for at «Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán» skal være på verdensarvlista. UNESCOs ideologi og globale arbeid er uten tvil av betydning og innflytelse, da de gjennom sitt arbeid og framstilling av kunnskap bidrar til å øke statusen, eller kjempe for å øke statusen til indigeniteter, religiøsiteter og religion, samt verdensarvsteder knyttet til disse. For å svare på problemstillingen i tråd med denne tredje framstillingen, vil et overordnet svar være at «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» blir framstilt som ressurser for UNESCOs globale system og verdensarvkategorisering.

Denne oppgaven blir sett i lys av den globale konteksten UNESCO befinner seg i, men jeg har også sett på den lokale konteksten. Gjennom beskrivelsen av den lokale konteksten ser man at det er en stor diversitet i Mexico og Oaxaca når det gjelder folkegrupper og religioner. Selv om det er bestemte sivilisasjoner, folkegrupper og kulturer som knyttes til verdensarvstedet, er det kanskje flere som ikke er nevnt på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden som føler en tilknytning til stedet. I tillegg vises det gjennom den lokale konteksten som vist, at med tanke på indigeniteter og religion står mennesker i Mexico, og også Oaxaca, overfor utfordringer knyttet til blant annet anerkjennelse, helse, diskriminering og vold. Dette setter en kontrast mellom UNESCOs ideologi og de lokale forholdene, men understreker også hvorfor UNESCOs arbeid er viktig.

Som Sullivan (2004, s. 51) forklarer, er verdensarv et globalt konsept, som kommer ovenfra, for å anerkjenne universelle verdier i verden. Denne prosessen kan være truende og litt for teknisk for lokale og sivile mennesker, og eierne av disse stedene. På denne måten kan det oppstå misforståelser, særlig med tanke på at lokale samfunn ikke har en direkte link til verdensarvskomiteen, og står under press fra globalisering, eller fra nasjoner og andre.

I noen tilfeller der UNESCOs mål har vært å bevare noe for menneskeheten, har eierne eller samfunnet tilknyttet bestemte steder mistet kontrollen. Sullivan (2004, s. 52) forklarer at ofte er de tilhørende samfunnsverdiene til et sted forskjellig fra verdigrunnet til hvorfor et sted har blitt innlemmet på verdensarvlista, og disse kan noen ganger være uforenelige. Et av problemene til at dette skjer, er nettopp på grunn av kriteriene for å ha universell verdi. For å passe inn i UNESCOs forhåndsbestemte system av allerede gitte kriterier, mister man noe viktig på veien, i form av stedets egne og lokale verdier, som blir satt i bakgrunnen, eller som ikke blir tatt med. Dette er noe av det som er interessant i lys av denne oppgaven. Oppgavens hovedanliggende er å se på UNESCOs framstillinger av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion», og hvordan disse blir uttrykt som universelle verdier som tilhører stedet Oaxaca og Monte Albán. Selv om jeg har sett på den lokale konteksten, kommer likevel ikke de lokale verdiene knyttet til stedet fram, noe som kan være vanskelig gjennom en dokumentanalyse som denne.

7 Konkluderende bemerkelser

Både før og underveis i oppgaven har jeg hatt forventninger til materialet, og de framstillingene som ville komme frem som «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion». Før materialet ble gjennomgått, tenkte jeg at de fleste svar om Oaxaca og Monte Albán var å finne på denne nettsiden, men mye av informasjonen gis gjennom viderekoblinger til det nettverket UNESCO har skapt. Når man da ser på for eksempel «Heritage of Religious Interest» skjønner man at det ligger mye arbeid bak en så enkel bildetekst som «Sacred Sites» eller det å i det hele tatt kunne skrive «Sacred Sites» under et bilde.

Når det gjelder «religiøsiteter» og «religion» forventet jeg på forhånd å finne mye informasjon på selve Oaxaca og Monte Albán-siden. En av grunnene til dette var fordi med første øyekast på siden kunne man skjønne at nettsiden omhandlet ulike folkegrupper knyttet til området, der det var lett å se «sacred sites» under bildene på siden. Når jeg koblet sammen folkegruppene, og så bilder fra det arkeologiske stedet og religiøse bygninger fra Oaxaca, samt at ord som «sacred» og «religious» var nevnt, tenkte jeg at nettsiden ville ta for seg mye av det å bevare kunnskap om stedet, med tanke på at det er et verdensarvsted. Jeg tenkte det ville være mye informasjon om indigeniteter og det religiøse å finne på siden, kanskje så mye at det ville være for mye å gape over. Her tok jeg feil. Mye av religiøsiteter og religion på siden kommer til uttrykk enten gjennom åpne forklaringer eller gjennom bestemte objekter uten videre utdypning. De kommer også til uttrykk gjennom andre forklaringer eller når noe annet egentlig er i fokus, også blir de tatt med i en bisetning. En annen ting som er interessant er at ordet «religious» står nevnt på siden, men ikke «religion». Likevel kan flere objekter på siden knyttes til «religion», men ingen nevnt ved navn, heller ikke kristendommen, selv om den kommer til uttrykk gjennom kristne bebyggelser.

Jeg forventet også at det var rikelig med informasjon om indigeniteter. Det nevnes «Olmecs, Zapotecs, Mixtecs» knyttet til Monte Albán, og «Zapotec Indians» som bebodde Oaxaca-området når spanjolene kom til området. Videre nevnes det under kriteriene at Monte Albán var et «ceremonial centre» med innflytelse fra «Teotihuacan», «Aztecs» og «Maya» sine kulturer. Hvem de var eller er får vi ikke vite annet enn at enkelte av folkegruppene bodde i Monte Albán over en lang periode og at de har bygd dette arkitektoniske landskapet som er såkalt «sacred», og at noen av folkegruppene fortsatt i større grad er knyttet til stedet som «the Mestizo population». Hva gjør det med stedet når UNESCO utelater slike fakta? Kanskje det er for at leseren selv skal bli fascinert over stedets kultur og betydning. Med å utelate en

viss informasjon, eksotifiseres kanskje stedet til en viss grad. Leseren får muligheten til å danne sin egen forståelse og skape sin egen innsikt til stoffet. Hva som menes med «hellig» blir da opp til leseren selv, med mindre man ser på UNESCOs arbeid med «Heritage of Religious Interest» der definisjonene også er relativt åpne for tolkning.

I denne oppgaven har jeg gjennomført en dokumentanalyse av UNESCO sine nettsider, med fokus på verdensarvnettsiden *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*. Jeg har analysert materialet for å se på hvordan UNESCOs framstillinger av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» kommer til uttrykk. Gjennom mine heuristiske undersøkelser og analyser har jeg sett på UNESCOs representasjon av ulike objekter på siden som kan assosieres med de analytiske begrepene. Som støtte for UNESCOs presentasjon av Oaxaca og Monte Albán-nettsiden, har jeg også sett på UNESCOs nettsider som har med deres tematiske arbeid rundt «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» å gjøre, for å kunne se framstillingsprosessen bak Oaxaca og Monte Albán-nettsidens framstilling. I tillegg til disse ulike måtene å framstille på, har oppgaven også tatt for seg UNESCO som en global aktør og et organ for verdensarvsteder, og sett framstillingen i lys av den globale konteksten UNESCO befinner seg i. Den tredje framstillingsmåten er som nevnt «framstillingen for mottakeren», og derfor har utvalgene og funnene blitt gjort ut ifra egne tolkninger, sett fra et religionsvitenskapelig perspektiv. Utover dette har dokumentanalysen også vært preget av ulike teorier jeg har tatt med meg, samt min kontekstuelle kompetanse, og mine voksende assosiasjoner til det gjennomgåtte materialet. Jeg har sett på hvordan ord, fraser, bilder og andre objekter fra nettsidene framstiller «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion». Jeg har ønsket å holde disse analytiske verktøyene åpne, for å kunne la materialet fylle de med innhold og mening gjennom mitt arbeid. Basert på det innsamlete materialet, var det tre punkter jeg delte framstillingene inn i som ble analysert hver for seg. Denne tredelingen har gjort at jeg har kommet fram til de svarene jeg har. Om framstillingene hadde blitt delt inn annerledes, hadde kanskje svarene vært eller blitt formulert annerledes. De tre framstillingene ble inndelt som:

1: Framstillingen av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden

2: Framstillingsprosessene av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion», gjennom UNESCOs tematiske arbeid.

3: Verdensarvkriteriene på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden sett i lys av UNESCO som global aktør og organ for verdensarvsteder.

Problemstillingen som denne oppgaven har ønsket å finne svar på er: På hvilken måte, og i hvilken grad, blir «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» framstilt på UNESCOs verdensarv-nettside *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán*?

Ved hjelp av inndelingen av de tre framstillingene, har jeg også kommet fram til tre ulike svar på problemstillingen. «Indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» blir på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden blir framstilt som representasjoner av verdier, tradisjoner, folk og objekter som tilhører det lokale stedet. På nettsiden blir «indigeniteter» framstilt som bestemte folkegrupper og tradisjoner, og «religiøsiteter» og «religion» blir framstilt gjennom objekter og gjennom begreper og definisjoner som er åpne for tolkning.

Framstillingsprosessene av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion», blir gjennom UNESCOs tematiske arbeid framstilt som egne kategorier av verdi som vi mennesker har et ansvar for å bevare. Samtidig presenteres disse temaene som en del av verdensarven, og som implementeres under verdensarvsteder for å legitimere for steders universelle verdi, som man kan se i eksemplet med Oaxaca og Monte Albán.

«Indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» blir gjennom verdensarvkriteriene på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden og sett i lys av UNESCO som global aktør og organ for verdensarvsteder framstilt som ressurser for UNESCOs globale system og verdensarvkategorisering.

Som sett på tidligere i oppgaven, er UNESCOs globale arbeid uten tvil av betydning og innflytelse, da de gjennom sitt arbeid og framstilling av kunnskap bidrar til å øke statusen, eller kjempe for å øke statusen til indigeniteter, religiøsiteter og religion, samt verdensarvsteder knyttet til disse. I lys av svaret den tredje framstillingen gir, kan man forstå det slik at «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» blir brukt som ressurser for verdensarvkategoriseringen som er gitt på forhånd. Dermed blir framstillingen av «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» på Oaxaca og Monte Albán-nettsiden representert gjennom et globalt system. Dette kan ses i tråd med det Sullivan (2004, s. 51) retter søkelyset mot, at verdensarv er et globalt konsept, som kommer ovenfra, for å anerkjenne universelle verdier i verden. I noen tilfeller der UNESCOs mål har vært å bevare noe for menneskeheten, har eierne eller samfunnet tilknyttet bestemte steder mistet

kontrollen. Noe jeg ikke har mulighet til å undersøke gjennom denne dokumentanalysen, er hvilke tilhørende samfunnsverdier som kan knyttes til Oaxaca og Monte Albán, og om de er forenelige eller står i kontrast til de universelle verdiene UNESCO har gitt stedet. I videre arbeid, hadde det derfor vært interessant å undersøke nettopp dette. Hva er de lokale verdiene, og hvor forenelige er de med de universelle verdiene UNESCO gir stedet? I tillegg til dette, er det to andre aspekter som hadde vært interessant i videre arbeid. Det første aspektet gjelder søkeprosessen bak hvorfor Oaxaca og Monte Albán burde være med på verdensarvlista. Det andre aspektet gjelder det arbeidet UNESCO gjør på verdensarvstedet, i samarbeid med andre globale og lokale aktører. Gjennom denne dokumentanalysen, er dette aspekter jeg ikke har fått mulighet til å se på, eller ikke kunne ha sett på. Det er også aspekter som stiller videre spørsmål når det gjelder «indigeniteter», «religiøsiteter» og «religion» knyttet til verdensarv. Hvordan jobber UNESCO sammen med andre globale og lokale aktører når det gjelder bevaringen verdensarvsteder, og kunnskapen om disse? Hvordan stemmer lokale verdier overens med de universelle verdiene gitt av UNESCO? Og til sist, i et steds søknadsprosess for å bli innlemmet i verdensarvlista, hvordan legitimeres det på bakgrunn av lokale verdier kontra universelle verdier?

Referanseliste

Asdal, K. & Reinertsen, B. (2020). *Hvordan gjøre dokumentanalyse: En praksisorientert metode*. Oslo: Cappelen Damm AS.

GOVMAT (u.å.) Project Description: The Governmateriality of Indigenous Religion(s).

Hentet [24.03.21] fra <https://en.uit.no/project/govmat/proposal>

Haldorsen, I. J. (2018). *Indigeniteter og religiøsiteter på museer i Ecuador* (Masteroppgave,

UiT – Norges Arktiske Universitet). Hentet fra

<https://munin.uit.no/handle/10037/12878>

ICOMOS (1987, april). *Advisory Body Evaluation (ICOMOS)*. Hentet [11.01.21] fra

<https://whc.unesco.org/document/153413>

ICOMOS (2005). *Filling the Gaps – an action Plan for the Future*. Resultat av møtet

«Methodical Approach to the Representativity of the World Heritage List. Hentet fra

<https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-646-3.pdf>

ICOMOS Canada (2008, 4. Oktober). *Québec Declaration on the Preservation of the Spirit of*

Place. Innlegg presentert ved 16th General Assembly of ICOMOS, Québec, Canada.

Sammendrag hentet fra <https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-646-2.pdf>

ICOMOS (2011, 2. Desember). *Resolutions of the General Assembly*. Innlegg presentert ved

17th General Assembly of ICOMOS, Paris, France. Sammendrag hentet fra

<https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-646-1.pdf>

INPI & INALI (2020). Pueblos indígenas con mayor presencia en la entidad. Hentet

[03.05.21] fra <http://atlas.inpi.gob.mx/oaxaca-2/>

IIPFWH. (u.å.). The International Indigenous Peoples' Forum on World Heritage. Hentet [13.04.21] fra <https://iipfwh.org/>

IWGIA (u.å.). Indigenous peoples in Mexico. Hentet [03.05.21] fra <https://www.iwgia.org/en/mexico.html>

Kraft, S. E. (2017). U.N.-Discourses on Indigenous Religion. I G. Johnson & S. E. Kraft (Red.), *Handbook of Indigenous Religion(s)* (s. 80-91). Brill.

Minority Rights Group International (u.å.). Mexico: Indigenous peoples. Hentet [03.05.21] fra <https://minorityrights.org/minorities/indigenous-peoples-4/>

Sullivan, S. (2004). Local Involvement and Traditional Practices in the World Heritage System. *World Heritage Paper Series*, (13), 49-57.
<https://whc.unesco.org/document/4969>

Tafjord, B. O. (2018) Modes of Indigenizing: Remarks on Indigenous Religion as a Method. *International Journal for the Study of New Religions*, 9.2, 303-327.
<http://dx.doi.org/10.1558/ijnsr.37626>

The U.S. Department of State (u.å.). 2019 Report on International Religious Freedom: Mexico. Hentet [03.05.21] fra <https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/mexico/>

UN (2008). United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. Hentet [13.04.21] fra https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf

UNDRIP (u.å. a). United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. Hentet [13.04.21] fra <https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/declaration-on-the-rights-of-indigenous-peoples.html>

UNDRIP (u.å. b). UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP). Hentet

[13.04.21] fra <https://en.unesco.org/indigenous-peoples/undrip>

UNESCO (1988, 20. Januar). *Report of the 11th Session of the Committee*. Hentet [12.01.21]

fra <https://whc.unesco.org/archive/repcom87.htm#415>

UNESCO. (2011). *Submission Form*. 35th session (UNESCO Paris, 2011), the World

Heritage Committee (Decision 35COM12D.7), Paris. Hentet fra

<https://whc.unesco.org/uploads/sites/bestpractice2012/415.pdf>

UNESCO (u.å. a). UNESCO. Hentet [12.11.20] fra <https://unesco.no/>

UNESCO. (u.å. b). Om UNESCO. Hentet [12.11.20] fra <https://unesco.no/om-oss/om-unesco/>

UNESCO. (u.å. c). Satsinger. Hentet [12.11.20] fra

<https://unesco.no/om-oss/unescos-satsinger/>

UNESCO. (u.å. d). Verdensarven. Hentet [12.11.20] fra

<https://unesco.no/kultur/verdensarven/verdensarven/>

UNESCO. (u.å. e). The criteria for selection. Hentet [12.11.20] fra

<http://whc.unesco.org/en/criteria/>

UNESCO. (u.å. f). Mexico. Hentet [13.11.20] fra <http://whc.unesco.org/en/statesparties/mx>

UNESCO (u.å. g). Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán. Hentet

[10.01.21] fra <https://whc.unesco.org/en/list/415/>

UNESCO. (u.å. h). Heritage of Religious Interest: UNESCO Initiative on Heritage of

Religious Interest. Hentet [08.04.21] fra

<http://whc.unesco.org/en/religious-sacred-heritage/>

UNESCO (u.å. i). La zone historique de la Ville et la zone archeologique. Hentet [11.01.21]

fra <https://whc.unesco.org/document/107023>

UNESCO (u.å. j). Decision: 37 COM 8E Adoption of retrospective Statements of Outstanding

Universal Value. Hentet [11.01.21] fra <https://whc.unesco.org/en/decisions/4964>

UNESCO. (u.å. k). Decision: CONF 005 VII.A Inscription: Historic Centre of

Oaxaca and Archaeological site of Monte Albán (Mexico). Hentet [12.01.21] fra

<https://whc.unesco.org/en/decisions/3740>

UNESCO (u.å. l). International Assistance: Disaster prevention and management at Monte

Alban World Heritage site: acquisition of fire-fighting equipment for the archaeological zone. Hentet [12.01.21] fra

<https://whc.unesco.org/en/intassistance/1801>

UNESCO. (u.å. m). Sharing best practices in World Heritage management. Hentet [12.01.21]

fra <https://whc.unesco.org/en/recognition-of-best-practices/>

UNESCO (u.å. n). Global Strategy. Hentet [01.05.21] fra

<http://whc.unesco.org/en/globalstrategy/>

UNESCO (u.å. o). Indigenous Peoples. Hentet [13.04.21] fra

<https://en.unesco.org/indigenous-peoples>

UNESCO (u.å. p). World Heritage and Indigenous Peoples. Hentet [13.04.21] fra

<https://whc.unesco.org/en/activities/496/>

UNESCO (u.å. q). Indigenous Peoples: UNESCO policy on engaging with

indigenous peoples. Hentet [13.04.21] fra

<https://en.unesco.org/indigenous-peoples/policy>

UNESCO (u.å. r). UN policies on indigenous peoples. Hentet [13.04.21] fra

<https://en.unesco.org/indigenous-peoples/un-policies>

UNESCO (u.å. s). UNESCO/NHK Videos on Heritage. Hentet [12.01.21] fra

<https://whc.unesco.org/en/activities/488>

UNESCO/NHK [UNESCO]. (05.11.2013). *Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of ... (UNESCO/NHK)* [Videoklipp]. Hentet [12.01.21] fra

https://whc.unesco.org/include/tool_video.cfm?youtubeid=loLdQJMCWtI

UNESCO & WHC (2012, 11. Mai). *Convention Concerning the protection of the World Cultural and Natural Heritage*. World Heritage Centre 36th session. Hentet fra

<https://whc.unesco.org/archive/2012/whc12-36com-5A1-en.pdf>

Patry, M., Bassett, C. & Leclerq, B. (2005, 11.-13. Mars). The State of Conservation of World Heritage Forests. *2nd World Heritage Forest Meeting*. 1-14.

<https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-43-2.pdf>

Figurliste

Figur 1.1 Oaxaca og Monte Albán. Skjermbilde tatt 23.03.2021. fra UNESCO (u.å. g).	2
Figur 1.2 Mexico. Skjermbilde tatt 15.05.2021 fra UNESCO (u.å. f).	12
Figur 2.1 Historic Centre of Oaxaca and Archaeological Site of Monte Albán. Skjermbilde tatt 05.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	13
Figur 2.2 Description-fanen. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	15
Figur 2.3 Maps-fanen. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	21
Figur 2.4 Documents-fanen. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	23
Figur 2.5 Gallery-fanen: Bilde 1-3. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	25
Figur 2.6 Gallery-fanen: Bilde 4-6. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	26
Figur 2.7 Gallery-fanen: Bilde 7-9. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	27
Figur 2.8 Gallery-fanen: Bilde 10-12. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	28
Figur 2.9 Gallery-fanen: Bilde 13-15. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	29
Figur 2.10 Video-fanen. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	29
Figur 2.11 Indicators-fanen. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	31
Figur 2.12 Assistance-fanen. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	32
Figur 2.13 Best Practice-fanen. Skjermbilde tatt 06.04.2021 fra UNESCO (u.å. g).	33
Figur 3.1 Heritage of Religious Interest. Skjermbilde tatt 20.04.2021 fra UNESCO (u.å. h).	35
Figur 4.1 Indigenous Peoples. Skjermbilde tatt 13.05.2021 fra UNESCO (u.å. o).	45
Figur 4.2 World Heritage and Indigenous Peoples. Skjermbilde tatt 12.05.2021 fra UNESCO (u.å. p).	46
Figur 4.3 UNESCO Policy on engaging with indigenous peoples. Skjermbilde tatt 13.05.2021 fra UNESCO (u.å. q).	49
Figur 4.4 UNDRIP. Skjermbilde tatt 13.05.21 fra UNDRIP (u.å. b).	50
Figur 5.1 Atlas de los pueblos indígenas de México. Skjermbilde tatt 04.05.2021 (INPI & INALI, 2020).	58

